RADU TEODORESCU

IUBIREA AGAPICĂ: ÎNTRE ONTOLOGIC ȘI SPIRITUAL

Cugir 2018

CUPRINS

INTRODUCERE

Unul dintre cele mai vechi subiecte de scriere din istoria umanității este fără doar și poate cel al iubirii sau al dragostei. Aceasta fiindcă iubirea este o temă pe care o întâlnim la toate civilizațiile și la toate culturile. Nu credem că există o tematică mai larg răspândită în lumea noastră decât iubirea. Din antichitate omul a voit să scrie concepțiile și percepția lui asupra iubirii. Așa se face că avem foarte multe scrieri despre iubire. Iată de ce tema acestei cărți nu este în nici un fel una nouă. Poate este unul din cele mai vechi subiecte ale lumii modul în care omul a ajuns să trăiască și să experimenteze iubirea. Deși nu este nimic nou în ceea ce privește iubirea este bine să știm că totuși o carte despre iubire la început de secol al XXI-lea nu este un efort zadarnic. Nu este un efort zadarnic fiindcă iubirea și în zilele noastre continuă să fie un subiect actual. Este adevărat că unii ar putea să spună că în materie de iubire filosofii și antropologii au spus tot ceea ce se putea spune. Atunci de ce să mai apară încă o carte despre iubire? Am voit să scriem o carte despre iubire fiindcă iubirea este una care se leagă profund de creștinismul ortodox. În secolul al XX-lea teologul român Ilarion Felea scria o carte intitulată Religia iubirii în care el definea creștinismul ortodox ca o religie a iubirii. Ce să înțelegem prin religia iubirii? Înțelegem că iubirea este la un anumit nivel cea care definește creștinismul ortodox. Cu alte cuvinte nu poate să fie conceput creștinul ortodox fără de iubire.[1]

Prin urmare este adevărat că din cele mai vechi timpuri ale lumii sau mai bine spus din zorii umanității oamenii au voit să exprime modul în care trăiesc iubirea. În ceea ce privește iubirea grecii antici adevărul este că au ajuns să fie cât se poate de expresivi. Sunt puțini cei care știu că în greaca veche sunt 4 termeni diferiți care cu toții exprimă idea de iubire. Care sunt acești termeni?

1. Αγαπης este iubirea agapică ce este o iubire pe care mama o simte pentru copii săi sau similarul acestei iubri de mamă. Agapis este eventual cea mai curată formă de iubire.
2. Eρος este iubirea erotică ce cel mai bine este trăită de cei care au o aventură de o noapte sau la fel de bine eros este iubirea pătimașă pe care de exemplu o simte cineva când intreține raporturi intime cu o prostituată.
3. Φιλω Filo este iubirea pe care o simt doi prieteni unul față de altul.
4. Στοργη este iubirea pe care cineva o simte față de patria sa, față de școala în care învață sau față de locul de muncă pe care îl are.

Devine evident că grecii antici au fost cât se poate de expresivi în ceea ce privește iubirea, aceasta fiindcă putem vedea că ei aveau patru termeni pentru iubire. Totuși de ce am ales să vorbim în această carte despre iubirea agapică? Am ales să vorbim despre iubirea agapică fiindcă ea este iubirea în formă pură. Ce voim să spunem că iubirea agapică este o iubire în formă pură? Voim să spunem că cititorul trebuie să fie antent că iubirea este una care poate degerena și dacă ne uităm în jurul nostru, în această lume vom putea vedea că există mai multe forme de iubire degenerată.[2]

Am spus că iubirea în formă pură este fără doar și poate iubirea agapică. Această iubire este cea cu care mama își iubește pe copii ei și copiii își iubesc mama lor. La fel de bine am putea spune că iubirea agapică este una care se leagă de Dumnezeu Tatăl. De ce spunem că iubirea agapică se leagă de Dumnezeu Tatăl? Spunem aceasta fiindcă trebuie să știm că în sens creștin ortodox avem obligația să Îl iubim pe Dumnezeu Tatăl. Noul Testament a fost cât se poate de clar în acest sens: cine nu Îl iubește pe Iisus mai mult decât părinții Săi în cele din urmă nu este vrednic de Iisus. Iată că Biblia ne cere să Îl iubim pe Dumnezeu Tatăl și pe Iisus. Aceasta fiindcă după cum am spus Dumnezeu Tatăl este Cel care ne cere această iubire. Ei bine la fel, iubirea față de Dumnezeu Tatăl este o iubire agapică. Este o iubire agapică fiindcă după cum am spus este o iubire curată. În iubirea de Dumnezeu cu alte cuvinte nu există nimic pătimaș. Realitatea este că nu toți oamenii Îl iubesc pe Dumnezeu Tatăl. În timp ce este cât se poate de firesc să ajungi să Îl iubești pe Dumnezeu Tatăl când totul decurge bine în viața ta, este greu și de multe ori imposibil să Îl iubești pe Dumnezeu Tatăl când treci prin

[1] Ilarion Felea, *Religia iubirii* (Alba Ilia, 2009).

[2] Ce este iubirea degenerată este destul de simplu de menționat aici. De exemplu este bine să știm că și infractorii sunt unii care simt iubire unii față de alții. De exemplu sunt hoți care simt foarte puternic iubire unul față de altul. Este această iubire de hoți cea care îi face să fie motivați și să dea cât mai multe spargeri. Ei bine trebuie să știm că în nici un fel nu se poate vorbii despre iubire agapică în cazul hoților fiindcă realitatea este că această iubire este una cât se poate de inferioară. Prin urmare trebuie să știm că nu oricine iubește în cele din urmă ajunge să trăiască experiența iubiri agapice. Aceasta fiindcă după cum am spus trebuie să fim conștienți că iubirea agapică este una ce trebuie să respecte anumite condiții pentru a fi recunoscută ca iubire agapică. Iată de ce este bine să fim mult mai atenți cu sensul iubirii agapice. Răufăcătorii sunt de multe ori unii care simt iubire unii față de alții, chiar și când sunt închiși la închisoare. Totuși iubirea lor este una impură îi nu poate să fie recunoscută ca o iubire agapică.

necazuri și prin încercări. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama necazurile și încercările sunt unele care îl fac pe om să intre în criză. Ei bine, trebuie să știm că sfinții creștin ortodocși au fost cei care și prin necazuri și încercări au ajuns să Îl iubească pe Dumnezeu Tatăl. Sfântul Apostol Pavel a fost cel care a scris acum 2000 de ani un Imn al iubirii creștine ce este și în zilele noastre actual. Iată acest Imn pe care el l-a scris către creștinii din Corint: "de aş grăi în limbile oamenilor şi ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare şi chimval răsunător. Şi de aş avea darul proorociei şi tainele toate le-aş cunoaşte şi orice ştiinţă, şi de aş avea atâta credinţă încât să mut şi munţii, iar dragoste nu am, nimic nu sunt. Şi de aş împărţi toată avuţia mea şi de aş da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi foloseşte. Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuieşte, nu se laudă, nu se trufeşte. Dragostea nu se poartă cu necuviinţă, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândeşte răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduieşte, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată. Cât despre proorocii – se vor desfiinţa; darul limbilor va înceta; ştiinţa se va sfârşi… Şi acum rămân acestea trei: credinţa, nădejdea şi dragostea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea!" (1 Corinteni 13, 1-13). Aceste rânduri sunt extrem de frumoase și de puternice și ele sunt poate cea mai concretă definiție a ce ce este iubirea agapică. Trebuie să fim conștienți că aici Sfântul Pavel vorbește despre iubirea agapică sau mai bine spus despre iubirea în cea mai curată formă a ei.[3]

Prin urmare am evidențiat în rândurile de mai sus că din cele mai vechi timpuri omul a fost preocupat de tema iubirii. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama iubirea este o experiență universală. Indiferent de așezarea pe glob sau de timpul istoric oamenii au iubit și ceea ce este și mai important este că oamenii continuă să iubească și în zilele noastre. De ce iubim? Este probabil o întrebare destul de misterioasă pentru unii. Aceasta fiindcă sunt mulți care nu au spirit filosofic sau spirit speculativ. Ei bine creștinismul ortodox este unul care aduce un fel de elucidare în problema iubirii. Aceasta fiindcă el ne spune că iubirea este o realitate care vine de dincolo de lumea noastră. Ce voim să spunem cu aceasta? Cu aceasta voim să spunem că iubirea nu îl are ca autor numai pe om ci la fel de bine iubirea a ieșit de la Dumnezeu. Acum 2000 de ani Sfântul Ioan Teologul Îl definea pe Dumnezeu ca fiind iubire. Prin urmare este bine să știm că iubirea este un sentiment pe care și Dumnezeu îl are. Fiind oameni de multe ori suntem tentați să credem că iubirea este un sentiment pur uman care nu are nici un fel de legătură cu Dumnezeu. Ei bine Biblia și mai ales Sfântul Ioan Teologul sunt de altă părere. Pentru prima dată iubirea a fost experimentată de Dumnezeu. De fapt un teolog din secolul al XX-lea în definea pe Dumnezeu Tatăl ca fiind *structura supremei iubiri*. Este vorba de cunoscutul părinte Dumitru Stăniloae. Prin urmare este bine să știm că iubirea nu este un fapt străin de Dumnezeu aceasta fiindcă iubirea pentru prima dată s-a născut în Dumnezeu.[4]

Într-o lume a ostilității și a urii am considerat că ar fi bine să medităm puțin la tema iubirii. Aceasta fiindcă cu toții avem nevoie de iubire. Mai pe toate marile scene ale lumii auzim cântece sau simfonii care sunt dedicate iubirii. Ceea ce putem vedea este că cu unele dintre aceste cântece ne putem identifica și cu altele din contră nu. Aceasta fiindcă trebuie să știm că atâtea inimi câte sunt în lume la fel de bine atâta percepții ale iubirii sunt. Iubirea este în acest sens un sentiment atât subiectiv cât și obiectiv. Este un sentiment subiectiv modul în care noi iubim pe cineva. Este un sentiment obiectiv modul în care ajungem în cele din urmă să înțelegem iubirea altora. Iată de ce trebuie să știm că iubirea este fără doar și poate un sentiment complex. La nivel de națiuni sunt unele care sunt mai înclinate spre iubire în timp ce altele sunt mai puțin înclinare spre iubire. Aceasta fiindcă fără doar și poate că există o dimensiune etnică a iubirii. Ajungem să îi iubim pe cei de un neam cu noi mult mai ușor decât pe cei care nu sunt din același popor cu noi. Aceasta fiindcă de cele mai multe ori iubirea este un sentiment care se manifestă pe fondul asemănării și al preocupărilor comune. Totutși, sunt și cazuri în care diversitatea de opinii și de mod de a fii ajunge să atragă cu sine iubirea. Nu a voit să ne spună acest lucru celebrul scriiitor William Shakespeare în piesa sa de teatru Romeo și Julieta? Romeo și Julieta proveneau din două familii extrem de diferite. De fapt aceste familii nu numai că erau diferite ci la fel de bine se urau una pe alta. Totuși, diferențele se pare că nu au fost de folos în ceea ce îi privește pe Romeo și Julieta fiindcă ei au

[3] Andres Nygren, *Eros și agape: prefaceri ale iubirii creștine* (București, 2019).

[4] Teologia creștin ortodoxă afirmă cu tărie că lumea noastră (planeta pământ) este produsul iubirii lui Dumnezeu. Ce vrea să însemne o asemenea afirmație? O asemenea afirmație vrea să spună că trebuie să înțelegem că Dumnezeu nu a fost condiționat de nimic pentru a crea lumea. Atunci de ce a creat Dumnezeu lumea? El a creat-o din iubire. Fiindcă este o ființă a iubirii adevărul este că Dumnezeu a voit să își facă cunoscută iubirea Lui. Așa s-a născut idea de a crea lumea. Lumea este produsul iubirii lui Dumnezeu. Iată de ce este bine să înțelegem lucrurile cât se poate de clar: Dumnezeu nu a fost constrâns de nimic să creeze lumea. El a creat-o din iubire pentru ca și omul să cunoască ce este ființa și ce este viața. Sunt puțini cei care știu că Dumnezeu nu a fost constrâns de nimic pentru a crea lumea. El a creat-o din iubire și la fel de bine din libertate.

ajuns să se iubească. Fiindcă iubirea lor a fost făcută imposibilă în cele din urmă cei doi vor murii în mod tragic. Când lumea se gândește la iubirea dintre Romeo și Julieta ei văd doar tragedia unei iubiri imposibile. Totuși mai există un aspect al acestei iubiri: iubirea poate să apară și acolo unde există diferențe și diversitate. Este posibil ca de multe ori oameni din națiuni diferite și din mentalități diferite să ajungă să se îndrăgostească unii de alții. Aceasta fiindcă trebuie să știm că iubirea nu ține cont de națiune sau de rasă. Ea este o experiență universală ce merge dincolo de închistatea unor mentalități înguste. În zilele noastre când trăim într-o epocă în care globalizarea este încurajată adevărul este că sunt din ce în ce mai mulți care ajung să îi iubească și pe cei care nu sunt ca ei. Dacă globalizarea este un lucru care se axează pe iubire adevărul este că ea ar trebui să fie încurajată. Realitatea este că de multe ori globalizarea este un lucru ce se axează pe interese meschine pe care le au unii. Iată de ce deși este încurajată, se pare că globalizarea nu dă rezultatele scontate.[5]

Se spune că Dumnezeu și Sfântul Petru au coborât pe pământ.

- Unde vrei să mergem Doamne? A întrebat Sfântul Petru.
- Vreau să văd cum mai sunt oamenii.
- Bine Doamne.

Dumnezeu și Sfântul Petru au mers și au văzut o casă frumoasă.

- Ce casă frumoasă! A spus Sfântul Petru.
- Este frumoasă, dar uită-te mai bine la ea, i-a răspuns Dumnezeu.
- De ce?
- O să vezi ceva demn de luat în considerare.

Sfântul Petru s-a uitat mai bine și a putut să vadă un diavol care stătea tolănit la soare.

- Văd un diavol Doamne lângă acestă casă frumoasă.
- Așa este.
- Dar de ce stă el tolănit la soare și nu lucrează?
- Înseamnă – răspunse Dumnezeu – că oamenii din casa aceasta trăiesc în fărădelegi și nepăsare de cele sufletești. De aceea duhul necurat doarme liniștit. Nu se teme de primejdie, pentru că îi are în mâna lui.
- Nu știam aceasta.
- Ei bine știi acum.

Dumnezeu și Sfântul Petru mers mai departe. Mai mergând ei, iată în jurul unei căsuțe, mici și sărace, 100 de duhuri necurate străjuind și frământându-se.

- Ce să fie aceasta Doamne?
- Adică ce este cu aceste 100 de duhuri necurate?
- Da Doamne.
- În căsuța aceasta – răspunse Dumnezeu – trăiesc doi soți care au apucat pe calea mântuirii sufletești. Căsuța lor este plină de rugăciune, de dragoste, de bună înțelegere și de râvnă pentru cele sufletești. De aceea diavolul își dă toată silința să strice mântuirea lor. Aici și-a îngrămădit el greul atacului, pentru că aici se vede în primejdia de a pierde două suflete.
-Acum pot să văd că duhurile necurate îi muncesc mai mult pe creștinii care își i-au în serios mântuirea.
- Asta așa este.
- Eu credeam că este tocmai opusul.
- Adică cum?
- Eu credem că pe cei bogați și nepăsători față de Dumnezeu diavolii îi muncesc mai mult.
- Diavolii nu îi muncesc pe cei care din propria inițiativă își întorc spatele lui Dumnezeu.
- Îți mulțumesc Doamne pentru cele ce mi-ai descoperit, a răspuns Sfântul Pentru.

Aparent întâmplarea de mai sus nu se leagă de tema iubirii agapice. Totuși, dacă vom citii mai cu atenție pilda vom vedea că ea ne spune că diavolii ajunsă să îi muncească mai mult pe cei care pășesc pe calea iubirii creștine. Aceasta fiindcă diavolii nu vor ca oamenii să fie oameni a iubiri creștine.[6]

---

[5] Jean Claude Larchet, *Despre iubirea creștină* (București, 2010).

[6] Sunt din ce în ce mai puțini cei care cred în iubirea creștin ortodoxă. Aceasta fiindcă la drept vorbind adevărul este că iubirea în zilele noastre a ajuns să fie un lucru cât se poate de egoist. Îi iubim numai pe cei care ne lingușesc și ne cântă în strună. Ori trebuie să știm că în nici un fel iubirea nu este un lucru egoist. Aceasta fiindcă egoismul nu are nimic în comun cu iubirea agapică. Egosimul este de fapt un fel de iluzie a iubirii. Că sunt mulți care sunt cât se poate de confuzi în ceea ce privește iubirea agapică nu este nici o îndoială. Aceasta fiindcă trebuie să știm că omul de azi este unul confuz. Este confuz fiindcă el se gândește numai la sine și la ceea ce ține de propriul lui interes. Este bine să știm că sunt mulți cei care trăiesc cu iluzia iubirii și să nu știu de fapt că ei sunt oameni egoiști care sunt preocupați numai de propria persoană.

Într-o lume care are mari probleme cu erotismul și pornografia, două iubiri degenarate și decăzute, am găsit de cuviință să scriem o carte despre iubirea agapică. Am voit să spunem că iubirea agapică este și pentru zilele noastre un ideal la care trebuie să aspirăm. Iubirea agapică este o iubire superioară pe care nu putem să o atingem imediat ci la fel de bine trebuie să fim mult mai trebuie să ne nevoim în spre ea. Iată de ce este bine să știm că iubirea agapică este un fapt care ne face să fim cât se poate de orientați în spre ceea ce este cu adevărat important în viața noastră. Sunt din ce în ce mai mulți care abdică de la iubire fiindcă ei consideră că nu trebuie să creadă în iubire. Pentru omul pragmatic al zilelor noastre iubirea poate să apară numai acolo unde există interes. Dacă avem un interes cu cineva în cele din urmă acolo poate să apară și iubirea. Este destul de greu de conceput pentru omul de azi să iubească fără de interes. Omul de azi iubește numai pe cel care îl poate îmbogății. Iată de ce este bine să știm că iubirea este un sentiment mult mai profund decât a avea un interes cu o anumită persoană. Pentru mulți oameni din zilele noastre iubirea nu este nimic mai mult decât un sentiment insipid și incoerent. Aceasta fiindcă dacă ea nu aduce bani și câștig în nici un fel nu poate să ne facă să mai fim interesați de ea. Este bine să știm că iubirea este un sentiment mult mai profund decât beneficiile materiale pe care le putem trage de pe urma cuiva. Aceasta fiindcă omul este o ființă cu suflet care la el de bine trebuie să simtă și împlinire sufletească. Iubirea agapică este una care fără doar și poate aduce cu sine împlinire sufletească.[7]

În această carte vom insista pe un aspect mai puțin plăcut al lumii în care trăim. Este vorba fără doar și poate de dăunătorul sentiment al urii. Există destul de multă ură în lumea noastră și evident că acest fapt nu poate decât să se îngrijoreze. Trebuie să ne îngrijoreze fiindcă ura nu ne face bine ci la fel de bine ea este un sentiment negativ și unul care ne plasează în într-un fel de gol existențial. Cel mai bine ura se manifestă prin războaie. Nu voim să fim la fel de hippioții americani ai secolului al XX-lea care în fața războiului din Vietnam au ajuns să spună: make love not war, adică faceți dragoste nu război. Războiul care poate să fie văzut pe mai multe meridiane ale planetei noastre este de multe ori nu numai manifestarea unor neînțelegeri sociale sau economice ci la fel de bine și produsul urii. Ura este un sentiment care este destul de des întâlnit în lumea noastră. Iată de ce este bine să știm că acolo unde nu există omul poate să cultive iubirea. Care sunt formele prin care cineva poate ajunge să cultive iubirea? Ei bine sunt mai multe forme prin care se poate ajunge la o cultivare a iubirii:

1. Înțelegerea problemelor celor din jur;
2. Răbdarea cu cei din jur;
3. Dorința de a ajuta în momente mai grele pe semenul nostru;
4. Interestul mai mic la început și mai mare mai târziu pe care îl arătăm față de semenii noștrii;
5. A ajunge să vedem în semenii noștrii chipul și asemănarea lui Dumnezeu, după cum a fost creat inițial omul.

Iată prin urmare numai câteva metode prin care în cele din urmă ajungem să cultivăm dragostea.[8] Pentru cei care au problema cu iubirea și mai ales cu iubirea creștină fără doar și poate că această carte este un exercițiu de iubire. Este un exercițiu de iubire fiindcă după cum am spus trebuie să știm că iubirea este un fapt care acolo unde lipsește foarte bine ea poate să fie deprinsă. De fapt ce este creștinismul decât o deprindere a iubirii lui Dumnezeu Tatăl? De ce să Îl iubim pe Dumnezeu Tatăl? Avem toate motivele să Îl iubim pe Dumnezeu Tatăl chiar dacă nu Îl vedem cu ochiul liber. În primul rând Îl iubim pe Dumnezeu Tatăl fiindcă El ne-a făcut cel mai prețios dar pe care l-ar putea primii cineva: viața. Viața este un dar pe care Dumnezeu Tatăl nu l-a făcut nouă gratis și fără să ne ceară ceva în schimb. Iată de ce este bine să știm că iubirea este un fapt care trebuie să fie definitoriu pentru noi. Sunt din ce în ce mai puțini cei care ajung să Îl iubească pe Dumnezeu Tatăl fiindcă îi sunt recunoscători. Aceasta fiindcă omul de azi consideră că fiindcă Dumnezeu Tatăl ne-a dat viață în cele din urmă omul nu este dator cu iubirea față de El. Așa se face că ajungem să trăim într-un fel de stare a dependenței de Dumnezeu Tatăl. Realitatea este că trebuie să știm că omul deși moral este dator să îi răspundă cu iubire lui Dumnezeu totuși, omul este în cele din urmă liber să răspundă iubirii lui Dumnezeu sau nu. Iubirea lui

[7] Nicolae Velimirovici, *Casiana. Învățătură despre iubirea lui Hristos* (București, 2016).

[8] Este bine să știm că și animalele sunt unele care iubesc. Totuși, care este diferența dintre iubirea unui animal și iubirea unui om? Marea diferență dintre iubirea pe care o simte un animal și iubirea pe care o simte un om este faptul că în timp ce iubirea unui om este conștientă de sine ei bine animalele nu trăiesc această iubire cu toată starea de conștiință. Aceasta fiindcă iubirea animalelor este una care ține mai mult de instinct. Din instinct animalele iubesc pe cei care le fac bine și le hrănesc și îi urăsc pe cei care le fac rău și nu le hrănesc. Prin urmare nu trebuie să confundăm iubirea unui animal cu iubirea unui om fiindcă avem de a face cu două iubiri diferite. Trebuie să știm că iubirea omului Dumnezeu este mult mai important decât am crede noi. Aceasta fiindcă în sens antropologic este bine să știm că iubirea de Dumnezeu poate să fie o definiție a omului. Dacă l-am definii pe om ca fiind: o ființă care Îl iubește pe Dumnezeu, fără doar și poate că o astfel de definiție ar fi una cât se poate de cuprinzătoare.

Dumnezeu este adevărat că va fi un leitmotiv al acestei cărți. Aceasta fiindcă suntem de părere că numai înțelegând iubirea lui Dumnezeu Tatăl în cele din urmă vom ajunge să ne dăm seama ce este iubirea omului. Omul din cele mai vechi timpuri a fost unul care a voit să trăiască iubirea lui ca un sentiment autonom care să fie numai legat de sine și să nu Îl lege de Dumnezeu Tatăl. Adevărul este că nu vom ajunge să știm ce este iubirea în sine dacă nu vom lua în calcul implicațiile ei teologice. Pentru mai mulți această afirmație ar putea să pară cât se poate de ciudată. Să aibă iubirea *implicații teologice*? Fără doar și poate că da. Iubirea are mai multe implicații teologice. Aceasta fiindcă după cum am spus nu am putea iubii dacă Dumnezeu Tatăl nu ar fi cel care ar fi pus în noi sentimentul iubirii. Fiindcă Dumnezeu Tatăl este o ființă a iubirii, El a voit ca și noi să știm ce este iubirea. În acest sens definiția pe care Sfântul Ioan Teologul o dădea lui Dumnezeu Tatăl acum 2000 de ani este actuală și în zilele noastre: Dumnezeu este iubire.[9]

CAPITOLUL 1

IUBIREA AGAPICĂ ÎN SENS TEOLOGIC

Am arătat în rândurile de mai sus că Dumnezeu Tatăl a fost Cel care a simțit iubirea pentru prima dată. Totuși, Dumnezeu Tatăl nu a ținut acest frumos sentiment numai pentru Sine și a voit să Îl facă cunoscut și omului. Așa se face că în cele din urmă omul a fost creat cu posibilitatea sau mai bine spus cu capacitatea de a iubii. Iubim fiindcă așa am fost creați de Dumnezeu. Devine evident că cu cât iubim mai mult cu atât mai mult în cele din urmă nu facem decât să dăm curs sentimentului iubirii pe care Dumnezeu Tatăl l-a pus în noi. Iată de ce este bine să știm că originea iubirii este Dumnezeu. Este adevărat că sunt mulți care din orgoliu și din mândrie au ajuns să considere că în cele din urmă iubirea nu are nimic de a face cu Dumnezeu Tatăl. Ea este un sentiment pur uman ce nu ține în nici un fel de existența lui Dumnezeu Tatăl. Realitatea este că există o oarecare doză de adevăr în această afirmație însă ceea ce trebuie să știm este că aceasta nu o face una în întregime adevărată. Este adevărat că modul în care iubește un om nu este deplin indentic cu modul în care iubește Dumnezeu Tatăl. Aceasta fiindcă după cum am spus Dumnezeu Tatăl este veșnic și El iubește veșnic. Omul este o ființă limitată de timp și în nici un fel el nu poate să iubească din veșnicie. Dacă în cazul lui Dumnezeu vorbim de iubire veșnică în cazul omului vorbim de o iubire temporală. Mai mult decât atât: dacă în cazul lui Dumnezeu Tatăl avem de a face cu o iubire perfectă ei bine în cazul omului avem de a face cu o iubire nedesăvârșită. Aceasta fiindcă raportat la Dumnezeu Tatăl este adevărat că iubirea omului este incompletă.[10]

Omul de azi este unul care tinde să Îl cugete sau mai bine spus să Îl gândească pe Dumnezeu Tatăl în termeni extremi: minuni, lucruri supranaturale, vedenii, profeții sau arătări din altă lume. Sunt din ce în ce mai puțini cei care vor să îl gândească pe Dumnezeu ca unul care este posibil să fie trăit și simțit prin iubire. Aceasta fiindcă omul de azi este unul care de multe ori ajunge să gândească iubirea ca un fel de sentiment de instinct. Ajungi să îl iubești pe cel care gândește ca tine și să nu simți nimic față de cel care nu simte ca tine. Iată că în cele din urmă iubirea este un lucru cât se poate de uman și care nu are cu sine nimic care să ne facă să ne gândim și să ne raportăm la Dumnezeu. Să fie oare lucrurile chiar așa? Realitatea este că iubirea este un sentiment mult mai profund și el este unul care dacă suntem cât de cât rezonabili în cele din urmă ne duce la Dumnezeu. Dincolo de atmosferă și de cosmos există o Persoană care iubește cu o iubire cosmică. Acea persoană este Dumnezeu Tatăl. Sfinții părinți și mai ales Sfântul Isaac Sirul ne spune că Dumnezeu Tatăl îi iubește până și pe diavoli. Trebuie să știm că Dumnezeu Tatăl nu îi urăște pe diavoli fiindcă în cele din urmă El este Cel care i-a creat. Totuși, deși iubirea lui Dumnezeu este una care este atuală și în cazul diavolilor, este bine să știm că tocmai această iubire a lui Dumnezeu este cea care se transformă în flăcările iadului. Fiindcă diavolii i-au întors spatele lui Dumnezeu Tatăl ei nu mai vor să aibă nimic de a face cu El. Așa se face că incapacitatea diavolilor de a răspunde iubirii veșnice a lui Dumnezeu ajunge să facă din această iubire veșnică a lui Dumnezeu Tatăl

[9] Jean Claude Larchet, *Dumnezeu este iubire. Mărturia Sfântului Siluan Atonitul* (București, 2015).

[10] Teologia creștin ortodoxă afirmă cu mare tărie accentul pe iubirea lui Dumnezeu. Numai când omul este în lumina iubirii lui Dumnezeu Tatăl în cele din urmă ajunge să își dea seama de ce este adevărata iubire de falsa iubire. Că iubirea poate să fie falsă nu este nici o îndoială. Sunt multe iubiri care nu au nimic de a face cu Dumnezeu. Ei bine este bine să știm că astfel de iubiri în nici un fel nu sunt unele care ne duc la sursa iubirii care este Dumnezeu. Că omul se ambiționează să creadă că poate să ducă o viață a iubirii fără de Dumnezeu nu este nici o îndoială. Mai ales în timpurile noastre putem să vedem un orgoliu al omului care se manifestă prin accentul pus pe propria persoană în defavoarea lui Dumnezeu. Acești oameni orgolioși ai vremurile noastre sunt cât se poate de încrezători că pot să trăiască sentimentul iubirii și fără de noțiunea de Dumnezeu. Realitatea este că fără să Îl punem pe Dumnezeu în ecuație în cele din urmă nu facem decât să avem o înțelegere și percepție deformată a iubirii.

flăcările iadului. Iubirea lui Dumnezeu se poroagă și la diavoli dar fiindcă ei nu vor să răspundă acestei iubiri veșnice în cele din urmă această iubire se transformă în cazul lor în flăcări ale iadului. Iată prin urmare care este dinamica iubirii lui Dumnezeu Tatăl. Sfinții ne spun că atunci când noi răspundem cu bine și cu iubire cuiva care ne urăște nu facem prin iubirea noastră decât să aprindem foc de paie pe capul celui care ne urăște. Aceasta fiindcă dacă el ne vrea răul și noi îi răspundem cu bine el va suferii de pe urma răspunsului nostru fiindcă va vedea că îi suntem superiori. Ei bine același lucru are loc și cu diavolii. Ei îi urăsc pe Dumnezeu și fiindcă văd că Dumnezeu nu îi urăște, ei bine tocmai această iubire a lui Dumnezeu îi face să sufere și să sufere etern fiindcă eternă este iubirea lui Dumnezeu Tatăl. Iată de ce este bine să luăm și noi acest model al iubirii lui Dumnezeu și să ajungem la iubirea dușmanilor de care vorbea Iisus în predica Lui. Spre deosebire de alte religii modelul de iubire ale creștinului ortodox este Dumnezeu Tatăl care și-a făcut cunoscută iubirea Lui prin Domnul Iisus Hristos. Prin Domnul Iisus Hristos în cele din urmă omul știe ce este iubirea la nivel superlativ. Iată ce spunea în acest sens filosoful Blaise Pascal: "suntem pe lume pentru altceva decît pentru a iubi? (…) Chiar în lucrurile în care în aparență nu este vorba de dragoste, ea este prezentă în ascuns și nu-i cu putință ca omul să trăiască nici o clipă fără ea. Omului nu-i place să rămînă singur cu sine."[11]

Sub influența umanismului și a filosofiilor antropocentriste este bine să știm că omul de azi este unul care tinde să considere iubirea și să o i-a în considerare numai atunci când este înțeleasă în termeni pur umani. Aceasta fiindcă sunt din ce în ce mai mulți gânditori și filosofi care cred în *demnitatea* omului și în faptul că iubirea omului nu trebuie să fie una care este dependentă de iubirea lui Dumnezeu Tatăl și a Domnului Iisus Hristos. Așa se face că cei mai mulți dintre noi ajungem să gândim iubirea în termeni umaniști și antropologici fără să mai legăm aceste frumos sentiment al iubirii de Dumnezeu. Sunt mai mulți care sunt cât se poate de concreți în acest sens: cu ce se leagă iubirea dintre noi adolescenți de iubirea lui Dumnezeu? Nu este iubirea dintre doi adolescenți pur și simplu un lucru pur uman ce nu are nici o legătură cu Dumnezeu Tatăl din cer? O astfel de mentalitate este din ce în ce mai prezentă în timpurile noastre și ea ne face să ne dăm seama că cu adevărat nu trebuie să considerăm orice fel iubire ca venind de la Dumnezeu. Ceea ce trebuie să știm însă este că drept regulă generală în cele din urmă iubirea este un lucru care vine de la Dumnezeu și la fel de bine trebuie să ne ducă la Dumnezeu. Prin urmare până și iubirea nevinovată dintre noi adolescenți în cele din urmă se leagă de Dumnezeu. Se leagă de Dumnezeu fiindcă Dumnezeu este Cel care face această iubire posibilă. Dacă este să privim în jurul nostru cei mai mulți dintre noi trăim în această lume fără să ne ridicăm semne de întrebare dacă iubim această lume în care trăim? Ce fel de întrebare poate să fie aceasta: să iubim lumea? Noi suntem de părere că trebuie să ne iubim familia și pe prietenii și rudele noastre dar aceasta în nici un fel nu înseamnă că iubim lumea. Lumea este mult prea mare și nu poate să fie iubită. Cum să iubești pe cineva de care nu știi de la oceanul Pacific dacă tu trăiești la oceanul Atlantic? Ceea ce nu luăm noi în considerare este că familia, rudele și pritenii noștrii sunt de fapt parte din lume. Ei sunt modul concret în care se manifestă lumea pentru noi. Iată de ce iubind familia, rudele și prietenii, în cele din urmă ajungem să iubim lumea din care facem parte.[12]

După cum știm creștinismul ortodox susține credința într-un singur Dumnezeu care este întreit în persoane: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Ceea ce ne spune creștinismul ortodox este că între aceste persoane există o iubire deplină sau mai bine spus că iubirea treimică este începutul iubirii. Iubirea intratreimică a existentat din veșnicie și va exista în veșnicie. Aceasta fiindcă cele trei persoane ale Sfintei Treimi se iubesc una pe alta cu o iubire desăvârșită. Prin urmare este bine să știm că iubirea nu numai că există din veșnicie ci la fel de bine ea va contina să existe veșnic. Ea există în dăruirea de sine pe care fiecare dintre persoanele Sfintei Treimi o are. De fapt aceste model al iubirii de sine jertfelnice a Sfintei Treimi este bine să știm că există și în ceea ce îl privește pe om. Omul care ajunge să se îndrăgostească pentru ca mai apoi să se căsătorească și să aibă o familie nu face decât să dea curs modelului său treimic. Un filosof contemporan spunea că tensiunea diadei eu și tu se poate rezvolva numai în triada eu, tu și el. Aceasta fiindcă în mod logic noțiunea de eu și tu ajunge să îl prespună pe el.

---

[11] Blaise Pascal, *Cugetări provinciale. Opere științifice*, (trad. de George Iancu Ghidu, Editura Științifică, București, 1967).

[12] După cum am spus în plan real lumea ajunge să se manifeste pentru fiecare dintre noi în anumite metode și sub chipul anumitor persoane. Aceasta fiindcă una dintre trăsăturile fundamentale ale lumii noastre este complexitatea și diversitatea. Prin urmare când ne iubim familia, rudele și prietenii în cele din urmă ajungem să ne iubim lumea din care facem parte. Nu trebuie să avem nici un fel de îndoială în acest sens. Iubirea față de lume este fără doar și poate un lucru care se poate manifesta prin orientarea spre Dumnezeu Tatăl. Aceasta fiindcă și Dumnezeu Tatăl este unul care iubește lumea. Fiindcă este Dumnezeu, Dumnezeu Tatăl iubește lumea la nivel generic sau mai bine spus la nivel total. Iată de ce este bine să știm care este sensul iubirii lumii din care facem parte. Trebuie să vedem în familia, rudele și prietenii noștrii un fel de deschdiere spre lume și nu un fel de închidere egoistă în ceea ce ne privește pe noi și scopurile noastre limitate.

Aceasta este de fapt una dintre reflecțiile Sfintei Treimi în lumea noastră. Este bine să știm că Sfânta Treime este modelul supremei iubiri. Fără de Sfânta Treime realitatea este că nu există iubire fiindcă această iubire este una care nu poate să fie simțită și la fel de bine nici nu poate să fie concepută. Modelul oricărei iubrii interpersonale este în cele din urmă Sfânta Treime. Iată ce spunea în acest sens cuviosul Porfirie Bairaktaris: "iubirea pe toate le înțelege și se jertfește pe sine. Sufletul se împotrivește tuturor celor ce se fac din constrângere. Iubirea atrage harul lui Dumnezeu."[13] În acest sens Noul Testament poartă mărturie că Iisus a venit în această lume să ne facă cunoscută iubirea treimică. De mai multe ori Iisus s-a rugat ca toți să fie una. Prin aceasta El a voit să îl facă conștient pe om de faptul că iubirea se manifestă în unitate chiar dacă de multe ori este vorba de o *unitate în diversitate.* Trebuie să știm ce este sensul unității treimice pentru ca în cele din urmă să ne dăm seama că și noi trebuie să urmăm sensul comuniunii treminice. Este evident că iubirea este un fapt care ne face să ieșim din noi înșine. Filosoful Blaise Pascal pe care l-am citat mai sus spunea că atunci când iubești ajungi să te vezi pe tine însuți ca un altul. Prin aceasta nu trebuie să înțelegem că iubirea ne face să fim străini de noi înșine ci mai mult că iubea este un fapt care ne face să vedem realitatea obiectiv. Avem nevoie să vedem realitatea obiectiv fiindcă numai așa vom ajunge să o vedem după cum o vede Dumnezeu.

Iată prin urmare că iubirea este una care ne face să ieșim din noi înșine și ne face să vedem dincolo de noi în ceea ce suntem cu adevărat. Aceasta fiindcă una este ceea ce credem noi despre sine și alta este ceea ce cred cei din jur despre noi. Omul egoist este un om care nu vrea să se obiectivizeze pe sine și care în mod grosier reduce toate percepția lumii doar la propria lui părere. Ei bine omul iubitor este un om care asemenea Sfintei Treimi este deschis spre cei din jur și la fel de bine ajunge să își împroprieze opinia și părerile lor. Este cu adevărat o existență tristă ca tot ceea ce vezi și tot ceea ce simți în cele din urmă să fie numai ceea ce simți și trăiești tu. Aceasta fiindcă sunt experiențe care ajung să fie înțelese numai cu ajutorul celor din jur. Sfânta Treime este iubire și este vorba de o iubire care se manifestă în comuniune. Sfânta Treime este cea care ne spune că Dumnezeu nu a fost sigur din veci. Aceasta fiindcă El a fost întotdeauna pluralitate de persoane. Acolo unde există pluralitate nu poate să existe singurătate. Iată de ce Dumnezeu Sfânta Treime nu a cunoscut și nu va cunoaște din veci ce este singurătatea. Deși omul trăiește într-o lume în care la ora actuală sunt mai multe miliarde de oameni de multe ori omul ajunge să fie singur. Este singur în primul rând fiindcă de multe ori omul i-a întors spatele lui Dumnezeu. Fără de Dumnezeu adevărul este că viața nu are sens și este o viață a singurătății. Când omul îi întoarce spatele lui Dumnezeu Tatăl de cele mai multe ori el mizează pe faptul că deși nu este în comuniune cu Dumnezeu, el este în comuniune cu semenii lui. Este adevărat că fără doar și poate și comuniunea cu semenii este bună dar ea în nici un fel nu poate să înlocuiască comuniunea cu Dumnezeu Trerimea. Aceasta fiindcă toată comuniunea pleacă de la El.[14]

Este prin urmare evident că trebuie să știm că modelul comuniunii este întotdeauna iubirea treimică. Nu poate să existe iubire fără de realitatea comuniunii. De fapt este bine să fim conștienți că iubirea și comuniunea sunt un fapt care se presupun cât se poate de de bine. Nu putem să gândim iubirea fără de comuniune și invers, nici comuniunea fără de iubire. Pentru unii aceste rânduri ar putea să pară cât se poate de abstracte. Aceasta fiindcă este bine să știm că omul de azi mai ales vrea lucruri concrete și nu este mulțumit atunci când se filosofează despre iubire. În rândurile de față în nici un fel nu ne-am propus să filosofăm în deșert despre iubire ci mai mult să ne dăm seama de faptul că cel puțin ca principiu iubirea pleacă de la Dumnezeu. Este adevărat că este mai greu de înțeles ce are loc în cadrul Sfintei Treimi și pe parcursul timpului au fost mai multe erezii (învățături eronate) care au pretins că pot să dezlege misterul iubirii Sfntrei Treimi. Este evident că dacă voim să fim profunzi în ceea ce privește iubirea în cele din urmă vom ajunge la Dumnezeu. Dmnezeu nu trăiește iubirea ca pe ceva abstract ci mai mult ca pe ceva care ține de realitatea concretă a ființei Sale. Dacă omul ar ține mai mult cont de modul în care iubește Dumnezeu eventual el ar putea să evite mai multe lucruri neplăcute în timpul

---

[13] *Ne vorbește părintele Porfirie*, Ediția 1, (Editura Egumenița, Galați, 2003), p. 163.

[14] "În iubire nu există nimic rațional. „Nu știu de ce îl iubesc pe acela!" Iubirea nu are nici început, nici sfârșit, există deodată cu Dumnezeu. Deci, ca să se depășească această răceală, trebuie să se ducă o viață creștinească." Arsenie Papacioc (ediție îngrijită de Ieromonah Benedict Stancu), *Despre armonia căsătoriei*, (Editura Elena, Constanța, 2013), p. 42. Prin urmare este adevărat că după cum ne spune părintele Arsenie Papacioc că iubirea în cele din urmă are o tendință supra-rațională fiindcă ea provine din supranaturalul Sfintei Treimi. Cum este experimentată iubirea Sfinrei Treimi știm numai din ceea ce ne-a fost revelat de Dumnezeu Tatăl. Sfinții părinți ai creștinismului ortodox au vorbit de așa numitul *principiu monarhic* în Sfânta Treime care este Dumnezeu Tatăl. Cum se manifestă aceste principiu monarhic al Sfintei Treimi? Se manifestă prin faptul că Dumnezeu Tatăl Îl naște pe Dumnezeu Fiul și Îl purcede pe Dumnezeu Duhul Sfânt. Aceasta în cea mai profundă armonie.

viețuirii în acestă lume. Este evident că trebuie să fim mult mai uniți în crezul nostru în iubirea lui Dumnezeu pentru ca în cele din urmă să ne unim în iubirea dintre noi. Iată ce spunea părintele Nicolae Tănase în acest sens: "prietenul are un statut deosebit în accepţiunea creştină. Prietenul este acela care poate veni oricând în casa ta. Prietenul este acela care poate mânca oricând la masa ta. Prietenului i se permit toate. De ce? Pentru că prietenia exprimă relaţia strânsă dintre două sau mai multe persoane, iar Dumnezeu ne iubeşte pe noi dacă şi noi suntem cu El şi adunaţi prin El. Prietenia este, în accepţiunea creştină, privită ca început şi ca stare - în acelaşi timp - a iubirii. Oamenii mai întâi se împrietenesc, după aceea se iubesc."[15]

Se spune că era un om bogat care vroia să meargă în pelerinaj la Ierusalim.

- Nu ar trebuie să merg singur până la Ierusalim, este drum lung, și-a spus bogatul.

Bogatul a mers și a căutat un om sărac. A găsit pe unul.

- Am să îți fac o propunere, a început bogatul.
- Ce propunere?
- Vrei să vi cu mine la Ierusalim?
- De ce?
- Fiindcă vreau să fiu acolo la sluba de Paști.
- A da, este mare sărbătoare la Ierusalim de Paști.
- Deci vrei să vi cu mine?
- De ce nu?
- Bine, ești de acord. Mâine vom pleca. Eu îți voi plătii toate costurile călătoriei.
- Îți mulțumesc mult bogatule.

Se spune că cei doi s-au pornit spre Ierusalim. Când se făcea seară, omul cel bogat poposea la oameni avuți, iar săracul găzduia la cei nevoiași, bolnavi și necăjiți pe care îi ajuta cum putea. De multe ori întârzia și îl reținea din drum pe cel bogat pentru a-i ajuta pe cei în necazuri și suferințe. Bogatul nu a spus nimic dar situația nu îi convenea. La un moment dat când mai aveau puțin drum de făcut săracul se pregătea să meargă la o înmormântare de oameni săraci.

- Ce faci? A întrebat bogatul.
- Nu se vede?
- Ce să se vadă?
- Mă pregătesc să merg la înmormântare.
- Dar de ce?
- Niște oameni sărmani m-au oprit pe drum și mi-au cerut să îi ajut să ducă sicriul că nu au pe cine.
- Auzi mie nu îmi convine.
- Dar de ce?
- Fiindcă dacă mai stăm mult nu vom ajunge la timp la Ierusalim.
- Bogatule tu fă ce vrei, dar eu voi rămâne și îi voi ajuta pe acești sărmani.
- Eu am plecat, a spus bogatul lăsându-l în urma lui pe sărac.

La Sfânta Liturghie din noaptea Învierii, cel bogat l-a văzut chiar lângă arhiereu pe consăteanul său cel sărac și s-a supărat și l-a mustrat pentru obrăznicia lui de a sta chiar lângă arhiereu. Săcarul nu i-a răspuns nimic. După slujbă în cele din urmă s-a întâlnit cu săracul.

- Să îți fie rușine.
- De ce bogatule?
- Fiindcă la slujbă ai ajuns să sta chiar lângă arhiereu.
- Nu se poate bogatule.
- Nu te-am văzut eu la slujbă?
- Eu numai ce am ajuns în Ierusalim.
- Nu se poate.
- Ba se poate.
-Unde ai fost până acum?
- I-am ajutat pe cei săraci.
- Cred că știu ce s-a întâmplat.
- Ce s-a întâmplat bogatule?
- Am avut o vedenie de la Dumnezeu în care te-am văzut la slujba de Paști lângă arhiereu în biserică.

---

[15] Nicolae Tănase, *Soț ideal, soție ideală*, (Editura Anastasis, Sibiu, 2011), p. 12.

Atunci și-a dat bogatul seama că mai răsplătit a fost cel sărac pentru dragostea lui și ajutorul pe care l-a dat aproapelui său, decât el care a participat, fără folos însă, la slujba Învierii, la Ierusalim.[16]

Întâmplarea de mai sus este una care este menită să ne spună mai mult lucruri. Unul dintre aceste lucruri și care la fel de bine este fundamental este faptul că de multe ori în ceea ce privește iubirea una credem noi și alta este o realitate. Cu alte cuvinte este cât se poate de posibil ca să ne înșelăm. Ne înșelăm în ceea ce privește iubirea fiindcă de multe ori ne lăsăm conduși de propriile preconcepții și opini fără să căutăm dreptatea lui Dumnezeu. Vedem din întâmplarea de mai sus că bogatul a voit să meargă de Paști la Ierusalim fiindcă cu adevărat este un lucru frumos să fi acolo în locul pe unde și Iisus a fost. La fel de bine tot un lucru bun a fost și faptul că bogatul s-a decis să i-a un sărac cu el. Săracul însă era un om milostiv care își folosea cele două mâini ale sale pentru a îi ajuta pe cei din jur. Bogatul considera că acest lucru este total nepotrivit fiindcă îi încetinea din obiectivul pe care și l-au propus: să ajungă de Paști la Ierusalim. Vedem însă că judecata lui Dumnezeu a fost cât se poate de diferită față de cea a bogatului. Aceasta fiindcă în timpul slujbei bogatul ajunge să îl vadă pe sărac că era și el prezent la slujbă. Este cât se poate de adevărat că judecățile noastre de cele mai multe ori nu sunt ca și cele ale lui Dumnezeu. Așa se face că de multe ori este posibil ca noi în sens uman să considerăm că modul în care iubim și persoanele pe care le iubim sunt adevărata iubire în timp ce în realitate nu sunt. Iată de ce trebuie să fim mult mai deschiși spre iubirea lui Dumnezeu Tatăl. Numai atunci când vom iubii cu iubirea lui Dumnezeu Tatăl în cele din urmă vom ajunge să știm care este sensul adevărat al iubirii. Maica Gavrilia Papaiannis spunea că: "iubirea și smerenia sunt sinonime."[17]

După cele afirmate mai sus este cât se poate de logic că se rifică următoare întrebare: cum putem ajung să iubim ca Dumnezeu? Răspunsul este foare simplu și de cele mai multe ori nu îl vedem fiindcă ne încurcăm mult prea mult în propriile noastre probleme: urmând lui Iisus și sfinților. Sunt din ce în ce mai puțini cei care sunt conștienți în zilele noastre că Iisus a venit în această lume pentru a ne fi un exemplu. De fapt Iisus nu este oricare exemplu ci este *exemplul suprem.* Prin urmare din ceea ce a spus și a făcut Iisus în cele din urmă avem un model prin intermediul căruia putem să ne dăm seama care este diferența dintre modul în care trăim noi iubirea și modul în care o trăiește Dumnezeu Tatăl. Iată de ce este bine să știm că sunt șanse ca prin concentrare în cele din urmă să ajungem să iubim ca Dumnezeu. Aceasta este ceea ce ne face să considerăm că iubirea este una care are profunde implicații teologice. În ce sens iubirea are implicații teologice? Iubirea are implicații teologice fiindcă omul fiind creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu în cele din urmă omul poate să simtă ce este iubirea. Am vorbit în rândurile de mai sus că iubirea este un sentiment care provine de la Dumnezeu care este un Dumnezeu al iubirii. Când spunem că Dumnezeu Tatăl este un Dumnezeu al iubirii fiindcă este cea mai aproape noțiune care ne leagă pe noi oamenii de el.[18]

Teologia dogmatică creștin ortodoxă este una care susține că iubirea persoanelor lui Dumnezeu Sfânta Treime se manifestă prin așa numita perihoreză. Ce este perihoreza? Perihoreza este o mișcare de iubire și de întrepărundere în cazul persoanelor Sfintei Treimi prin care acestea veșnic sunt într-o amronie deplină una cu alta. În acest sens iubirea este un lucru care se comunică în Dumnezeu în mod perihoretic. Iată de ce este bine să știm că persoanele Sfintei Treimi trăiesc într-o stare de iubire deplină și veșnică. Este se întrepădunde una pe alta și în acest sens nu se poate spune că Dumnezeu Tatăl este mult mai veșnic decât Dumnezeu Fiul fiindcă întrepătruderea lor de iubire este deplină. Dacă este să vorbim concret de iubirea lui Dumnezeu Tatăl fără doar și poate că vom vorbii de perihoreză. Pentru mai multă lume și chiar și pentru teologii creștin ortodocși perihoreza rămâne o taină. De ce este perihoreza o taină? Fiindcă pentru mintea umană este imposibil de conceput ca două persoane să se întrepătrundă în întregime una pe alta și în același timp să își păstreze distinctivitatea de persoane. Pentru mintea noastră este cât se poate de logic ca dacă două persoane ajung să se întrepătrundă una pe alta în cele din urmă să se ajungă la o singură persoană. Ei bine nu este și cazul lui

---

[16] Auxentios al Foticeei, *Lumina sfântă de Paște de la Ierusalim* (Sibiu, 2012 reeditare).

[17] Maica Gavrilia, *Asceta Iubirii*, (Editura Episcopia Giurgiului, Bucuresti, 2014), p. 375.

[18] În sens duhovnicesc adevărul este că iubirea ar trebui să ne ducă la Dumnezeu. Pe mulți oameni însă iubirea i-a dus la Cupidon. Cine este Cupidon credem că știe mai toată lumea. Cupidon era în mitologia romană zeul iubirii care stătea în cer și care privea la oameni și care prin intermediul unor săgeți ale armorului îi săgeta pe diferiți oameni pentru ca fiind odată atinși de săgeată să ajungă să se iubească unii pe alții. Ese adevărat că Cupidon este mai mult un fel de caricatură a iubirii lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă este bine să știm că Dumnezeu Tatăl din cer nu rănește cu săgețile iubirii Sale pe nimeni ci mai mult El vrea să ne facă să fim cât se poate de liberi în iubirea noastră. În acest sens iubirea este un setiment care pentru a avea valoare trebuie să se nască din libertate. Iubirea este cea care în cele din urmă ne oferă pacea sufletului și ne face să fim cât se poate de înpăcați sufletește. Iată ce spunea în acest sens părintele Tadei din Vitovnița (Serbia): "cel mai mărut gând ce nu este întemeiat pe iubire nimicește pacea" Starețul Tadei, *Cum îți sunt gândurile așa îți este și viața*, (Ediția 3, Editura Predania, București, 2010), p. 133.

Dumnezeu. Dumnezeu este în același timp Unul și Trei fără ca aceasta să însemne o diminunare a celor Trei. Iată care este de fapt structura ultimă a lui Dumnezeu: iubirea. Este bine să știm că iubirea s-a născut din veșnicie. Aceasta fiindcă după cum am spus legile naturale după care ne guvernăm noi viața au fost făcute de Dumnezeu. Pentru ca să înțelegem mai bine cum Dumnezeu este Unul și Multiplu în același timp vom recurge la exemplul iubirii. Când doi oameni se iubesc ei simt că sunt una deși sunt două persoane. Ei simt că iubirea care îi unește ajunge să le transceadă propria lor persoană. Iată de ce este bine să știm că iubirea dacă ajungem să o avem ne face să fim mult mai aproape de Dumnezeu. Ajungem să fim aproape de Dumnezeu nu în sens spațial ci mai mult în sens existențial. Aceasta fiindcă prin iubire la un anumit nivel devenim una cu Dumnezeu. Sensul vieții noastre este de mule ori iubirea. Ce s-ar face omul fără de iubire? Adevărul este că în viața lui el ar simții un mare gol. Ei bine trebuie să știm că sunt și persoane care ajung să trăiască numai pentru iubirea lui Dumnezeu Tatăl. Cel mai bine acest fapt ajunge să îl vedem în cazul călugărilor creștin ortodocși. Călugării sunt unii care am putea spune că *se hrănesc cu iubirea lui Dumnezeu*. Noi credem că numai iubirea dintre un bărbat și o femeie este o adevărată iubire dar în realitate trebuie să știm că și iubirea de Dumnezeu este una care este valabilă și care de multe ori este mult mai de plină decât iubirea dintre un bărbat și o femeie. Sensul iubirii însă nu poate fi altul decât Dumnezeu Tatăl. Prin iubirea pe care ajungem să o trăim pe pământ însă trebuie să ajungem să ne ridicăm la o formă superioară a iubirii. Este vorba de iubirea teologică. Iubirea teologică este o iubire care ne face să fim cât se poate de receptivi cu viața lui Dumnezeu. După cum am spus viața lui Dumnezeu experimentează iubirea perihoretic.[19]

Realitatea este că sunt mulți care sunt de părere că teoria unui Dumnezeu al iubirii agapice este una care nu prea poate să fie crezută. Aceasta fiindcă această iubire a lui Dumnezeu nu s-a manifestat pe Sine în ceea ce îl privește pe om. Poate să fie o astfel de opinie adevărată? Adevărul este că nu. Deși sunt mulți cei care contestă iubirea lui Dumnezeu fiindcă pot vedea mult rău în lumea din jur, adevărul este că Dumnezeu și-a făcut manifestatată iubirea lui față de om. Cel mai bine acest fapt a putut să fie văzut în întruparea și viața Domnului Iisus Hristos fiul lui Dumnezeu întrupat. Iisus ca fiul lui Dumnezeu a asumat un trup omenesc cu scopul de a îl mântui pe om. Mai mult decât atât, din iubire și cu scopul de a îl mântui pe om, Iisus a acceptat crucea. Crucea este o dovadă a faptului că Dumnezeu îl iubește pe om. Este adevărat că s-a vorbit mult de nebunia crucii. Aceasta pe fondul că Iisus a fost răstignit pe nedrept. Totuși, ceea ce trebuie să avem în vedere este faptul că dintr-un intrument de moarte infamă, Iisus a transformat crucea în instrumentul prin care omul și-a câștigat mântuirea. Este iubirea agapică față de om cea care L-a făcut pe fiul lui Dumnezeu să accepte crucea. Iată de ce în creștinismul ortodox crucea nu este atât de mult un obiect de speculație teologică ci mai mult un fapt care ține de manifestarea iubirii lui Dumnezeu față de om. Teologia creștin ortodoxă susține că chiar și ajuns în stadiu de ființă căzută prin păcat Dumnezeu a continuat să îl iubească pe om și mai presus de orice a continuat să găsească o metodă de a se reconcilia cu omul și de a îl mântui.[20]

Sunt unii care ar putea să obiecteze că la nivel de umanitate crucea în nici un fel nu exprimă iubirea lui Dumnezeu față de om. Cum se poate ca milioanele și miliardele de oameni care au trăit de-a lungul istoriei să ajungă să vadă în crucea lui Iisus dovada a iubirii Sale față de umanitate? Evident că cei care susțin o astfel de obiecție sunt de părere că poate crucea lui Iisus a fost o dovadă a iubirii lui Dumnezeu pentru contemporanii Lui dar în nici un fel nu mai este un semn al iubirii pentru noi cei de azi. Ceea ce uită cei care obiectează astfel este faptul că pe cruce Iisus l-a înfrânt pe diavol și prin urmare cei care vor să se mântuiască în cele din urmă se mântuiesc prin cruce. De fapt o rugăciune din cultul ortodox și spune destul de frumos despre care este rolul și semnificația crucii: "Doamne, armă asupra diavolului Crucea Ta o ai dat nouă, că se îngrozeşte şi se cutremură, nesuferind a căuta spre puterea ei, că morţii a sculat şi moartea o a surpat, pentru aceasta ne închinăm Îngropării Tale şi Învierii." Prin urmare crucea nu este numai un simbol al iubirii lui Dumnezeu Tatăl față de lume ci la fel de bine ea mai este și un intrument prin care ne câștigăm mântuirea. Acesta este și unul dintre motivele pentru

---

[19] Liviu Petcu, *Iubirea nemărginită a lui Dumnezeu pentru noi* (Iași, 2018).

[20] Creștinismul ortodox susține cu tărie faptul că păcatul este ceea ce îl separă pe om de Dumnezeu. Aceasta fiindcă după cum am spus trebuie să știm că deși Dumnezeu îl iubește pe om totuși nu apreciază păcatele lui. Iată de ce trebuie să facem o distincție între iubirea lui Dumnezeu față de păcătos și aversiunea lui Dumnezeu față de păcat. Păcatul este dincolo de orice o încălcare a voii lui Dumnezeu. Totuși, prin Iisus Hristos Dumnezeu Tatăl a lăsat omului posibilitatea ca păcatele să se ierte. Această posibilitate a fost lăsată în taina spovedaniei. Prin urmare este bine să știm că Dumnezeu deși îl iubește pe păcătos disprețuiește păcatul lui. Aceasta fiindcă păcatul lui este unul care îl pervertește pe om. Trebuie să știm că întotdeauna sub o formă sau alta păcatul este o pervertire a omului. Iată de ce este bine să știm că la Dumnezeu există o distincție dintre păcătos care este un om supus greșelii și păcatul lui.

care Biserica Ortodoxă este împotriva celor care nu cinstesc crucea. Crucea este un paradox. Este un paradox fiindcă după cum am spus pe cruce Iisus a realizat două lucruri:

1. A demonstrat iubirea lui Dumnezeu Tatăl față de om;
2. L-a înfrânt pe diavol și a deschis tuturor ușile raiului.

Este adevărat că mântuirea a fost câștigată prin cruce dar la fel de bine dogmatica creștin ortodoxă ne spune că această mântuire trebuie să fie împropriată de toată lumea. Cum ajungem să ne împropriem mântuirea pe care Iisus a câștigat-o pe cruce? Prin faptul că devenim creștini și ducem o viață de creștin. Viața de creștin este o viață dublă. De ce este o viață dublă? Fiindcă a fi creștin însemnă nu numai a trăii în iubirea lui Dumnezeu ci la fel de bine și a răspunde acestei iubiri a lui Dumnezeu Tatăl. Creștinismul este la un anmit nivel un fel de extensie a iubirii Sfintei Treimi față de om. De fapt prin viața creștinească în cele din urmă iubirea lui Dumnezeu se extinde și îl include și pe om. Sunt mai multe imagini eronate pe care omul și le-a creat pe parcursul timpului despre Dumnezeu. Aceasta fiindcă unii nu au crezut că Dumnzeu îl iubește pe om. Cea mai bună dovadă în acest sens este pentru ei faptul că omul este o ființă care moare. Dacă omul moare este cât se poate de adevărat că Dumnezeu nu îl iubește pe om fiindcă dacă ar face-o omul ar fi nemuritor. Să fie lucrurile chiar așa? Sfinții părinți ai creștinismului ortodox ne spun că cu adevărat Dumnezeu l-a menit pe om sau mai bine spus l-a creat pe om pentru a fi nemuritor. Nemurirea însă era condiționată de a respecta porunca lui Dumnezeu. La instigațiile diavolului omul ajunge de încalcă porunca lui Dumnezeu și prin aceasta el pierde nemurirea. Prin urmare pierderea nemuiririi nu a fost vina lui Dumnezeu ci a omului care a încălcat porunca Lui.[21]

Ceea ce am voit să evidențiem este faptul că deși ființa lui Dumnezeu este necunoscută și inaccesibilă omului în cele din urmă fără doar și poate că vorbim de iubirea lui Dumnezeu ca de un act ontologic. Este adevărat că atunci când folosim termenul de ontologic ne referim al ceea ce ține de ființă (în grecește cuvântul ontologic înseamnă o teorie despre ceea ce este ființa). Cum putem să spunem prin urmare că iubirea este un lucru ontologic în cazul lui Dumnezeu dacă nu cunoaștem ființa lui Dumnezeu? Ceea ce trebuie să știm este că deși noi nu cunoaștem ființa lui Dumnezeu totuși cunoaștem energiile lui Dumnezeu. Energiile lui Dumnezeu sunt unele care se manifestă harul lui Dumnezeu (lumina necreată a lui Dumnezeu). Prin urmare știm că din ființa lui Dumnezeu iasă harul iubirii Sale față de umanitate. Iată de ce spunem că Dumnezeu iubește ontologic: spunem fiindcă iubirea își are ființa în Dumnezeu. Este vorba aici nu de ființa lui Dumnezeu ci mai mult de ființa iubirii. Ființa iubirii dacă este posibil să vorbim despre aceasta este fără doar și poate Dumnezeu. Fiindcă energiile iubirii lui Dumnezeu iasă din El fără doar și poate că avem o imagine despre ce este ființa lui Dumnezeu. După cum am spus aceasta nu însemană că noi am ajuns să cunoaștem ființa lui Dumnezeu care după cum ne spunea Sfântului Grigorie Palama în secolul al XIV-lea este total inaccesibilă.[22]

Din cele spuse mai sus trebuie să înțelegem că:

1. Omul nu poate să cunoască ființa lui Dumnezeu;
2. Că Dumnezeu a voit să fie cunoscut ca fiind Unul care iubește pe om cu toată ființa Lui.

Iată de ce am spus că iubirea lui Dumnezeu se manifestă la un anumit nivel ontologic. La fel de bine o altă diferență dintre iubirea lui Dumnezeu și iubirea omului este faptul că iubirea omului este finită în timp ce iubirea lui Dumnezeu este infinită. Înțelegem că omul nu poate să iubească infinit fiindcă nu a fost creat o ființă infinită. În acest sens există o diferență de grad între iubirea lui Dumnezeu și iubirea omului. Faptul că iubirea lui Dumnezeu este infinită nu înseamnă că indiferent ce am face Dumnezeu ne iubește. Aceasta fiindcă sunt mulți care consideră că fiindcă Dumnezeu este iubire în cele din urmă ei pot să facă oricâte păcate vor fiindcă în cele din urmă iubirea lui Dumnezeu îi va ierta. Nu trebuie să abuzăm de iubirea infinită a lui Dumnezeu. Trebuie să ne dăm seama că deși Dumnezeu este iubire infinită la fel de bine El mai este și dreptate. Dumnezeu este un Dumnezeu drept și trebuie să știm că El iubește după dreptate. Totuși, Iisus a venit în această lume pentru a demonstra că iubirea lui Dumnezeu este imensă și la fel de bine pentru ca noi să știm că ontologic iubirea iasă din Dumnezeu sau mai bine spus Îl are ca sursă pe Dumnezeu. Iată de ce este bine să știm că trebuie să fim

---

[21] Nicholas Saharov, *Iubesc deci exist. Teologia arhimandritului Sofronie* (Sibiu, 2004).

[22] Totuși fiindcă există o revelație sau mai bine spus o descoperire de Sine a lui Dumnezeu se poate să ne dăm seama că Dumnezeu este iubire. Niciodată Dumnezeu nu l-a tratat pe om cu ură (cu excepția momentelor când a păcătuit). Aceasta fiindcă trebuie să știm că Dumnezeu urăște păcatul care este o manifestare a răului în plan moral. Prin urmare imaginea lui Dumnezeu este imaginea unui Tată iubitor care este dispus să ierte păcatelor celor care greșesc. Este bine să știm că Dumnezeu deși nu este cunoscut ontologic iubește în raport cu omul la nivel ontologic. Aceasta fiindcă așa a voit el să fie perceput de om. Fiindcă iubirea vine de la Dumnezeu sau mai bine spus Dumnezeu este autorul iubirii, trebuie să știm că pentru om ea devine un act ontologic. Nu putem să afirmăm că în ontologia Sa Dumnezeu este iubire dar fără doar și poate că în raport cu noi oamenii Dumnezeu este ontologic iubire.

ancorați în Dumnezeu după expresia unui teolog creștin ortoox modern. Este evident că iubirea lui Dumnezeu este o mare taină. Este o mare taină fiindcă după cum am spus iubirea lui Dumnezeu iasă din ființa lui Dumnezeu. Ea este în acest sens o energie necreată. Totuși, deși iasă din ființa lui Dumnezeu în nici un fel nu putem să spunem că Dumnezeu este cunoscut în ființa Lui. Nu putem să facem această afirmație fiindcă sfinții părinți ne spun că ființa lui Dumnezeu ne transcede și este dincolo de posibilitatea noastră de a o cunoaște. Totuși, iubirea lui Dumnezeu este una care ne spune ceva despre ființa lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă după cum am spus este bine să știm că în ființa Lui Dumnezeu nu poate să fie decât o valoare pozitivă. Teologii creștin ortodox încă studiază iubirea lui Dumnezeu. Este adevărat că iubirea lui Dumnezeu nu este atât de mult un lucru teoretic cât practic. Cum se manifestă prin urmare în sens practic iubirea lui Dumnezeu? Iubirea lui Dumnezeu Tatăl se manifestă în sens practic față de om prin mai multe lucruri: hrana pe care omul o primește zilnic, oxigenul pe care îl respiră, lumina soarelui de care se bucură, familia și rudele pe care el are, calitățile intelectale sau fizice cu care a fost înzestrat etc. Aceasta ca să enumerăm numai câteva lucruri primare prin care se manifestă iubirea ontologică a lui Dumnezeu față de om.[23]

În secolul al XX-lea teologul ortodox de origine rusă Paul Evdokimov a lansat ipoteza unei iubiri nebune a lui Dumnezeu față de om și de lume (iubire nebună se traduce în grecește ca μανικον ερος). Aceasta fiindcă penru Evdokimov se pare că iubirea lui Dumnezeu este mai presus de raționalitatea Lui. Să fie lucrurile așa cum ne evindețiază Evdokimov? Ceea ce trebuie să știm și ceea ce trebuie să clarificăm este că deși Dumnezeu iubește cu o iubire infinită, totuși, această iubire a lui Dumnezeu nu este în nici un fel una irațională și prin urmare nebunească. Aceasta fiindcă este bine să știm că este impropriu să vorbim în cazul lui Dumnezeu despre nebunie. Se pare că Evdokimov nu a avut nici o ezitare în acest sens fiindcă una dintre cărțile lui se intitulează chiar așa: Iubirea nebună a lui Dumnezeu (București, 1993). Prin urmare este bine să știm că deși pentru om poate să pară de necrezut această iubire infinită a lui Dumnezeu în nici un fel nu putem să denumim iubirea lui Dumnezeu ca fiind una nebunească. Aceasta fiindcă iubirea lui Dumnezeu și tot ceea ce ține de Dumnezeu este suprarațional sau mai bine spus dincolo de rațiune și de puterea de cuprindere a înțelegerii umane. Este bine să știm că teoria lui Evdokimov este neortodoxă și în nici un fel nu trebuie să fie acceptată. Aceasta fiindcă după cum am spus nu putem să denumim ceva pe care nu îl putem cuprinde ca fiind ceva nebunesc fiindcă nu este pe capacitatea omului de a înțelege. Au fost în acest sens mai mulți teologi creștin ortodocși care au luat poziție și au subliniat greșala lui Evdokimov.[24]

Prin urmare putem să vedem că au existat și concepții greșite în ceea ce privește iubirea lui Dumnezeu. Ceea ce este bine să știm este că în timp ce Dumnezeu este iubire nu același lucru poate să fie spus și despre diavol. Diavolul este unul care din proprie inițiativă i-a declarat război lui Dumnezeu. Fiindcă a devenit diavol motivația lui principală a fost de a răsturna scara de valori pe care a lăsat-o Dumnezeu în lumea noastră. Iată de ce în timp ce Dumnezeu este iubire diavolul este ură pură. Odată cu căderea, diavolii am putea să spunem că ei și-au pierdut capacitatea de a iubii. Iată că în cele din urmă este bine să știm că tot ceea ce a făcut Dumnezeu din iubire în cele din urmă diavolul vrea să schimbe în ură. Este adevărat că în cele din urmă ceea ce vrea să facă diavolul este o nebunie. Este o nebunie fiindcă ființa nu poate să fie una care se bazează pe ură. Iată cum se poate vedea că scara ontologică a valorilor a ajuns să fie modificată sau mai bine spus să fie răstunată. Pentru noi creștinii ortodocși este cât se poate de evident că nu poate să fie nici un punct de legătură dintre iubire și ură. La fel de bine trebuie să știm că diavoul a fost creat bun de Dumnezeu în sens ințial. Totuși, el diavolul a crezut că este mai bun decât Dumnezeu și poate să introducă o nouă ordine ontologică în creație. Aceastră nouă ordine ontologică demonică este una care se bazează pe ură. Diavolii odată ce au căzut de la Dumnezeu care este iubire au ajuns să fie ființe ale urii eterne. Ori este cât se poate de evident că ființa nu poate să aibă la baza sa ura. Teologii creștin ortodocși au fost cei care ne-au spus că deși Dumnezeu știa că diavolul va cădea și va devenii dușmanul lui totuși El l-a creat pe diavol. Aceasta nu înseamnă că Dumnezeu a voit să existe răul și iadul ci mai

23 Dumitru Stăniloae, *Sfânta Treime sau la început a fost iubirea* (București, 1993).

24 Este o greșeală să denumești ceva pe care nu îl poți cuprinde ca fiind nebunesc fiindcă în realitate nu este. Iubirea lui Dumnezeu este un lucru rațional raportat la ființa lui Dumnezeu. Este adevărat că de mai multe ori ceea ce este rațional pentru Dumnezeu este suprarațional pentru om. Aceasta însă nu trebuie să ne ducă la concluzii și la idei pripite fiindcă nu este cazul. Iubirea lui Dumnezeu deși este infinită totuși poate să fie simțită de om sau mai bine spus poate să fie înțeleasă de el chiar dacă numai parțial. Este evident că iubirea lui Dumnezeu este un fapt care se manifestă în raport cu omul și cea mai bună dovadă este tocmai existența omului. Cum se poate spune că existența omului este cea mai bună dovadă a iubirii lui Dumnezeu? După cum am spus în rândurile de mai sus Dumnezeu a creat lumea din iubire. Fiindcă El este ontologic iubire (din perspectivă omenească) El a voit să aducă și alte ființe în ființă care se să bucure de viață.

mult că El respectă libertatea făpturilor Sale. Prin urmare în sens creștin ortodox trebuie să știm că în încercarea lui de a devenii dumnezeu, diavolul a devenit un anti-dumnezeu. Fiindcă Dumnezeu este un Dumnezeu al iubirii în cele din urmă diavolul a devenit o ființă a urii eterne. Acest proces a fost din nefericire ireversibil fiindcă după cum am spus nu se mai poate întoarce la Dumnezeu o ființă spirituală care a optat pentru o existență fără de Dumnezeu.[25]

Se spune că era mai de mult un mare nobil care iubea vânătoarea.

- Mâine voi merge să vânez, i-a spus el soției.
- Cum vrei tu.
- Da, nici nu știi cât de mult îmi place să vânez.
- Știu că îți place.
- Mai poate să fie altceva mai plăcut în această lume decât să vânezi?
- Asta depinde.
- Depinde de ce?
- De plăcerea fiecăruia.
- Nu nimic nu poate să fie mai frumos decât să vânezi.

A doua zi marele nobil s-a suit pe cal și a plecat la vânătoare. A ajuns într-o regiune pe care nu a mai cunsocut-o și s-a avântat în ea.

- Acum ar fi bine să mă întorc, și-a spus marele nobil.

S-a trezit într-o regiune în care nu a mai fost nimeni.

- Cred că m-am rătăcit.

T-a uitat în stânga, s-a uitat în drepta dar nu a mai recunoscut drumul de întoarcere.

- Ce voi face acum?

Marele nobil s-a resemnat. La un moment dar a putut să audă pași venind spre el.

- Bună ziua, a spus marele nobil.
- Bună ziua, i-a răspus o voce de după niște copaci.

Dintre copaci a ieșit un pustnic.

- Văi părinte nici nu știți cât de mult mă bucur să vă văd.
- De ce fiul meu?
- Fiindcă m-am rătăcit în această pădure.
- Te-ai rătăcit?
- Da părinte.
- Bine îți voi arăta eu calea pe care să ieși de aici.
- Nici nu știți cât de mult mă bucur.
- Nu este nimic fiul meu.
- Vă mulțumesc părinte.
- Dar ce faci în această pădure fiul meu?
- Nu se vede?
- Se vede că te-ai rătăcit.
- Am venit să vânez.
- Să vânezi?
- Da părinte.
- Să știi că și eu sunt aici tot la vânătoare.
- Sunteți vânător părinte?
- Nu de animale.
- Dar ce vânați atunci părinte?
- Îl vânez pe Dumnezeu, și nu mă voi lăsa până ce nu-L voi câștiga!…
- Hahaha, acum înțelg părinte.
- Foarte bine fiul meu.

Întâmplarea de mai sus ne spune că sub o formă sau alta cu toții suntem în căutarea lui Dumnezeu. De multe ori însă unii i-au căutarea lui Dumnezeu mai în serios decât alții. Aceasta fiindcă aceștia vor să trăiască numai cu Dumnezeu.[26] Este adevărat că dintr-un anume punct de vedere pilda de mai sus poate să pară banală.

---

[25] Jose Ortega y Gasset, *Studii despre iubire* (București, 1995).
[26] Constantin Cavarnos, *Ancorați în Dumnezeu* (București, 2005).

Un vânător de animale se întâlnește cu un pustinic care îi spune că și el în acea pădure "Îl vâna pe Dumnezeu." Din aceasta trebuie să înțelegem că mai mult sau mai puțin fiecare dintre noi trebuie să fie în căutarea lui Dumnezeu. Sunt mulți care Îl caută pe Dumnezeu dar nu caută în diercția care trebuie. Dacă este să ne uităm la mulțimea de religii din lumea noastră putem vedea că sunt mulți care sunt departe de Dumnezeu. Trebuie să facem un efort și să Îl vedem pe Dumnezeu prin darurile pe care El le revarsă asupra noastră în fiecare zi. Fiecare zi este la un anumit nivel un dar de la Dumnezeu. Iată de ce în cele din urmă trebuie să știm că viața este cel mai mare dar pe care Dumnezeu ni l-a dat. Trebuie să îi fim recunoscători lui Dumnezeu pentru viața pe care ne-a dat-o. Iată de ce în cele din urmă iubirea nu trebuie să fie numai din partea lui Dumnezeu față de noi ci la fel de bine și din partea noastră spre Dumnezeu. Cum poate să își manifeste iubirea sa față de Dumnezeu? Omul își poate manifesta iubirea sa față de Dumnezeu prin mai multe lucruri:

1. A căuta să nu păcătuiești;
2. A fi un om bisericos;
3. A îți ajuta semenii care și ei au primit viață de la Dumnezeu;
4. A duce o viață creștină în ansamblu;
5. A căuta să Îl imiți pe Iisus.

Acestea sunt numai câteva dintre metodele pe care omul poate să le folosească pentru a își demonstra iubirea lui față de Dumnezeu.[27]

Iată prin urmare că vedem aici cât se poate de bine că omul este o ființă care este înzestrată de Dumnezeu cu libertate. Aceasta fiindcă omul este liber să răspundă chemării lui Dumnezeu sau la fel de bine poate să îi spună nu lui Dumnezeu. Că sunt mulți care îi spun nu lui Dumnezeu ne-o demonstrează faptul că în lumea noastră sunt mai mulți atei. Sunt mai mulți atei fiindcă aceștia nu vor să aibă de a face cu El. Mai mult sunt unii care au ajuns la stadiul de a Îl urî pe Dumnezeu. Ura de Dumnezeu se poate vedea în mai multe forme. Este adevărat că sunt mulți care preferă să trăiască în indiferență față de Dumnezeu. Aceasta fiindcă după cum am spus și cu alte ocazii indiferența este extrem de comodă. Indiferentul nu afirmă că Îl urăște pe Dumnezeu ci mai bine spus el preferă să ducă un mod de viață separat de Dumnezeu. Cu alte cunvinte, Dumnezeu este sus în cer cu treaba Lui și noi suntem aici pe pământ cu treaba noastră. O astfel de atutidine de indiferență față de Dumnezeu trebuie să știm că este mai mult un lucru care duce la păcat. Aceasta fiindcă omul este slab în fața păcatului și fără de ajutorul lui Dumnezeu cu mare ușurință vă ajunge să fie robit de păcat. Devine evident că trebuie să fim atenți cu Dumnezeu. Pentru mulți relația cu Dumnezeu este confuză: cum poate Dumnezeu să ne iubească dacă noi nici nu Îl vedem? Nu Îl vedem pe Dumnezeu cu ochii dar putem să simțim iubirea lui Dumnezeu mai ales prin viața pe care ne-a dat-o.[28]

Ceea ce am voit să evidențiem în aceste rânduri este să prezentăm faptul că Dumnezeu este unul care ne iubește cu o iubire agapică. Ce să înțelegem prin această iubire agapică a lui Dumnezeu? Înțelegem că iubirea lui Dumnezeu față de noi este una curată și pură. Sunt după cum putem să știm mai multe forme de iubire degenerată. Dacă este să ne gândim la vechii greci care aveau o zeiță a iubirii, pe Afrodita credem că suntem pe înțeles. Iubirea Afroditei era una dumnezeiască cel puțin după vechi greci dar nu era una curată. Nu era una curată fiindcă în numele Afroditei fiecare femeie trebuia să se prostitueze cel puțin odată în viață. La fel de bine preotesele Afroditei erau unele care practicau prostituția. În cultul zeiței Afrodita porstituția era un lucru sfânt. Fără de nici o îndoială că nu putem să vorbim despre o iubire agapică în cazul Afroditei. Creștinismul ortodox a venit în acest sens cu o revoluție a iubirii. Este vorba de revoluția iubirii agapice. Această iubire agapică este una care ne spune că trebuie să fim deschiși spre ceea ce este curat și spre ceea ce este pur. Că Dumnezeu ne iubește cu o iubire curată este un lucru care îl putem vedea din faptul că iubirea Lui este dezinteresată. El nu are nimic de câștigat de pe urma iubirii pe care o arată față de noi. Tocmai în aceasta constă și sublimul iubirii agapice: este o iubire care se oferă fără să ceară nimci în schimb. Omul de azi este cumva destul de profitor despre

[27] Dumitru Stăniloae, *Trăirea lui Dumnezeu în ortodoxie* (Cluj Napoca, 1993).

[28] Din cele mai vech vremuri sfinții au vorbit despre discreția lui Dumnezeu. Dumnezeu nu face totul ca să fie văzut și trâmbițat de pe toate casele. Să ne aducem amine că atunci când Iisus a făcut minuni de mai multe ori El le-a cerut celor în cauză să nu spună nimic. Aceasta fiindcă Iisus a fost discret. Totuși, oricât de discret ar fi Dumnezeu omul în cele din urmă ajunge de Îl reperează și își dă seama de existența Lui. Aceasta fiindcă după cum am spus darul vieții este unul care este făcut de Dumnezeu și nu se poate să nu vedem iubirea lui Dumnezeu prin viața pe care ne-a dat-o. Dacă nu ne-ar fi iubit sau dacă nu ne-ar fi iubit ontologic Dumnezeu nu ne-ar fi dar viață. Devine evident că ar fi cel mai prostesc lucru să îi întoarcem spatele lui Dumnezeu. Totuși, diavolii i-au întors spatele etern lui Dumnezeu și pentru aceasta ei au ajuns în iad. Putem vedea aici care este rezultatul final al celor care nu îi sunt recunoscători lui Dumnezeu pentru viața pe care au primit-o de la El.

această iubire agapică a lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă după cum am spus sunt unii care cred că ei pot face oricât de multe răutăți vor fără ca în cele din urmă să dea răspuns despre răutățile lor. Realitatea este că atunci când iasă din iubirea lui Dumnezeu viața omului merge într-o direcție greșită. Merge într-o direcție greșită fiindcă la polul opus al iubirii lui Dumnezeu este fără doar și poate demonismul. Demonismul este unul care este pentru ură și pentru grotesc. Ei bine în nici un fel acesta nu este cursul firesc al vieții omului. În secolul al X-lea Sfântul Simeon Noul Teolog scria o capodoperă a literaturii duhovnicești creștin ortodoxe. Este vorba de Imnele iubirii dumnezeiești. Poate că nimeni nu a mai cântat ca Sfântul Simeon Noul Teolog iubirea lui Dumnezeu. Este vorba de o iubire abisală care transfigurează deplin viața omului. La fel cum Sfântul Simeon Noul Teolog a ajuns să trăiască iubirea agapică a lui Dumnezeu la fel de bine și noi trebuie să o facem.[29]

CAPITOLUL 2

IUBIREA AGAPICĂ ÎN PLAN ANTROPOLOGIC

Dacă până acum am vorbit despre cum este manifestată iubirea în cazul lui Dumnezeu care este o treime de persoane în cele din urmă a venit timpul să ne recentrăm pe om și să vedem care este antropologia iubirii agapice. Psihologii ne spun că iubirea este un sentiment pe care orice om ajunge să îl trăiască. Până și un dictator crunt și malefic ca Adolf Hitler a avut o iubită. Este vorba de cunoscuta Eva Brown. Iată prin urmare că iubirea este un fapt care ține de dimensiunea antropologică. Ce este antropologia credem că știm mai toată lumea. Antropologia este știința care își propune să îl studieze pe om și tot ceea ce ține de existența lui. Am preferat să vorbim de iubirea agapică în plan teologic fiindcă am voit să îl facem conștient pe cititor că iubirea este un lucru care pleacă de la Dumnezeu sau mai bine am putea spune că motorul principal al iubirii este Dumnezeu. Că sunt mulți care vor să vadă în iubire un sentiment pur uman și care nu are nimic de a face cu Dumnezeu nu este nici o îndoială. Nu este nici o îndoială fiindcă aceste persoane sunt unele care consideră că în nici un fel nu se poate echivala iubirea lui Dumnezeu cu iubirea omului. O asfel de logică este una agnostică. Aceasta fiindcă după cum se poate să știm agnosticii sunt cei care susțin că Dumnezeu este o ființă care în nici un fel nu poate să fie experimentată sau mai bine spus exprimată fiindcă El este dincolo și mai presus de legile omenești. Totuși, creștinismul ortodox nu este agnostic. El este unul care susține că Dumnezeu se poate face cunoscut pe Sine și mai mult decât toate în cele din urmă ajunge să își facă cunoscută iubirea Lui. Cei care vor să aibă o înțelegere ontologcă a iubirii fără doar și poate că vor ajunge la iubirea agapică față de Dumnezeu. Iubirea agapică este una care se manifestă și în ceea ce îl privește pe Dumnezeu.[30]

În plan antropolgic este bine să știm că iubirea creștin ortodoxă ese fără doar și poate o asumare a celui de lângă noi. Ajungem să asumăm pe cel de lângă noi fiindcă în acest mod în cele din urmă vom reușii să trecem pese defectele lui. Iubirea este cea care ne face să privim partea pozitivă a celui iubit. Adevărul este că trăim într-o lume care este plină de defecte și pentru aceasta este bine să știm că iubirea întotdeauna va juca un rol de ameliororare a persoanei. Aceasta fiindcă din iubire trebuie să vedem mai mult binele din persoana pe care o iubim. Iată prin urmare că este bine să știm că iubirea este un fapt de care trebuie să ținem cont fiindcă ea ne face să vedem lucrurile frumoase dintr-un om. Adevărul este că sunt oameni care sunt certați cu bunele moravuri și nu vor să mai existe nimic bun în ei. Exemplele au fost mult prea multe în istorie. De la Nero care a dat foc Romei la Osama bin Laden care a distrus Turnurile Gemene din New York oamenii au demonstrat că pot să fie niște monștrii. Totuși, dincolo de toate aceste cazuri scandaloase are istoriei este bine să știm că iubirea este cea care are potențialul de a schimba și de a transfigura persoana umană. Aceasta fiindcă după cum am spus este bine să știm că numai iubirea în cele din urmă ne poate ajuta să fim mai buni. Mesajul evangheliei lui Iisus a fost unul de succes fiindcă a fost unul care s-a bazat pe iubire. Dacă Iisus ar fi venit și ar fi predicat o evanghelie a

---

[29] Sfântul Simeon Noul Teolog, *Imnele iubirii dumnezeiești* (București, 2017 reeditare).

[30] Când vorbim de iubire agapică fără fără doar și poate că ne referim la o iubire curată, pură, nepătată. Când omul ajunge să Îl iubească pe Dumnezeu ei bine el își manifestă iubirea lui agapic. Prin aceasta trebuie să înțelegem că iubirea de Dumnezeu nu este una pervertită. În nici un fel nu poate să fie vorba de o iubire perverțiă în cazul lui Dumnezeu aceasta fiindcă în fața lui Dumnezeu poate să pătrundă numai iubirea curată. Devine evident că iubirea de Dumnezeu nu poate să fie orice fel de iubire. Ea este o iubire teologică la un anumt nivel. Este o iubire teologică la fel cum este o iubire agapică fiindcă ea ne apropie de Dumnezeu. Este bine să știm că de Dumnezeu nu ne apropiem făcând mai mulți pași (adică o apropriere spațială) ci mai mult de apropriem ontologic (prin iubirea de Dumnezeu ființa noastră ajunge să se unească cu Dumnezeu). Iubirea este în acest sens un fapt care ne face să ne dăm seama că nu putem să Îl iubim oricum și în orice fel pe Dumnezeu. Lui Dumnezeu trebuie să îi conferim cea mai curată iubire de care putem să dăm dovadă.

urii probabil că în zilele noastre nu s-ar mai fi știut nimic despre El. Antropologia creștin ortodoxă ne spune că omul este o ființă a iubirii. Este o ființă a iubirii fiindcă Creatorul omului este o ființă a iubirii. Nu se putea ca creatura să fie o ființă diferită de caracterul Creatorului. Aceasta fiindcă în cele din urmă omul se înrudește cu Dumnezeu. Este adevărat că sunt mulți care au voit să ne facă înrudiți cu maimuțele dar ceea ce trebuie să știm este că în cele din urmă iubirea lui Dumnezeu poate să devină actuală în cazul omului. Au fost mai mulți psihologi care pe baza teoriei inconștientului colectiv a psihanalistului Jung au voit să arate că iubirea omului nu este propriu zis iubirea omului ci este iubirea lui Dumnezeu care se manifestă prin om. Ceea ce trebuie să știm este că Dumnezeu l-a creat pe om cu posibilitatea de a iubii. Fiindcă este o persoană omul are posibilitatea de a iubii. Iubira omului deși vine de la Dumnezeu ca motor principal în cele din urmă este a omului. Aceasta fiindcă noi creștinii ortodocși nu suntem panteiști fiindcă nu credem în identitatea lui Dumnezeu și a omului. Omul este creat o ființă distinctă de Dumnezeu cu libertate și mai ales cu posibilitatea de iubii. Când omul iubește vorbim despre o iubire a omului și nu a lui Dumnezeu. Iată ce spunea părintele Teofil Părăianu: "Asta face iubirea: împlinește, completează, adaugă. Dacă ai pe cineva apropiat, îi treci cu vederea și defectele. Dacă iubești pe cineva, îl iubești cu scăderile lui cu tot, cu patimi cu tot, cu răutăți cu tot. Dacă nu-l iubești, nu-l iubești nici cu calitățile lui, nu-l iubești nici cu virtuțile lui. Sigur, fiecare dintre noi avem și virtuți, avem și scăderi, dar iubirea acoperă scăderile și completează acolo unde este de completat și pune în evidență acolo unde este ceva de pus în evidență. Numai că până acolo este departe! Este departe în înțelesul că trebuie să rezolvăm odată patimile, răutățile, scăderile, insuficiențele, să trecem peste toate și atunci vine iubirea, care e fericire."[31]

Adevărul este că cu toții am ajuns la un anumit moment sau altul al vieții noastre să iubim. Am putut să vedem că iubirea variază:

1. Într-un anume fel ne iubim părinții,
2. Într-un anume fel de iubim frații sau surorile,
3. Într-un anume fel de iubim rudele,
4. Într-un anume fel ne iubim prietenii
5. Într-un anume fel ne iubim iubita (iubitul) sau soția (soțul).

Este evident că sunt mai multe cazuri de a trăi și a manifesta iubirea dar în cele din urmă ceea ce trebuie să știm conștienți este că în cele din urmă avem de a face tot cu iubirea agapică. Că iubirea agapică este poliformă (are mai mult forme) nu poate fi nici o îndoială. Nu este nici o îndoială fiindcă după cum am spus omul este o ființă care este printre puținele ființe (după înger și Dumnezeu) care este conștientă de iubirea pe care o are. Iată de ce este bine să știm că există o legătură profundă dintre iubire și conștiință. Este foarte adevărat că termenul de iubire este extrem de folosit în zilele noastre. În acest sens mai toți politicenii susțin că își iubesc țara lor. O fac ei în realitate? Adevărul este că iubirea de țară este de cele mai multe ori doar un pretext pentru a ajunge la putere. Sunt în acest sens mai multe lucruri de care trebuie să ținem cont atunci când avem de a face cu iubirea. Aceasta fiindcă este foarte ușor să afirmăm că iubim ceva sau pe cineva fără ca de fapt să o facem. Câte minciuni s-au spus pe tema iubirii nu credem că vor încăpea în toate cărțile din lume.[32]

Pentru marea majoritate dintre noi adevărul este că iubirea este fără doar și poate un lucru care ne sensibilizează. Aceasta fiindcă ea operează de cele mai multe ori cu sensibilitatea noastră. Ajungem să ne îndrăgostim de cineva pentru modul în care vorbește, pentru modul în care se comportă, pentru ideile pe care le are, pentru virtutea de care dispune etc. Iată prin urmare că există o dimensiune cât se poate de sensibilă a iubirii. Iubirea este un lucru care este cât se poate de adevărat că ține de partea noastră sensibilă. Totuși fiindcă iubirea este un lucru care ține mai mult de sensibilitate sunt și unii care pot să manipuleze sentimentul iubirii. Aceasta fiindcă sunt unii care ajung să iubească orbește. Există și o vorbă populară care spune că iubirea este oarbă. Creștinismul ortodox ne spune că în nici un fel iubirea nu trebuie să fie oarbă. Ce se întâmplă cu o femeie dacă

---

[31] Teofil Părăian, *Din vistieria inimii mele*, (Editura Craiova, Craiova, 2000), p. 13.

[32] "Ai nevoie de forța acea care a creat întregul univers, care îl susține; forța care mișcă planetele, făcându-le să vibreze în armonie; forța care L-a făcut pe Dumnezeu să își trimită Fiul în lume pentru mântuirea omului; forța prin care un biet păcătos poate devenii sfânt într-o clipă; forța care sfințește, vindecă, învie un suflet făcându-la asemenea lui Dumnezeu. Știi cu ce-ia ceastă forță de care îți vorbesc? Iubirea" Constantin Sârbu, *Larimi și har* (Editura Bonifaciu, Bacău, 2010), pp. 107-108. Ceea ce vrea să ne spună părintele Sârbu în rândurile de mai sus este că fără doar și poate se poate vorbii de o iubire cosmică în această lume. Că iubirea este o forță cosmică nu este nici o îndoială. Nu este nici o îndoială fiindcă ea ne face să fim cât se poate de deschiși spre iubirea lui Dumnezeu și să ne dăm seama că de multe ori puterea lui Dumnezeu se manifestă prin iubire. Ține de noi în cele din urmă dacă alegem să ne deschidem acestei forțe și să o folosim și în viața de zi cu zi. S-a spus de mulți că iubirea este o forță care trece și dincolo de mormânt. Când noi oameni se iubesc de multe ori ei simt că iubirea lor va dăiunii și dincolo de mormânt.

ajunge să se îndrăgostească de un criminal? Poate că ea îi va cere să renunțe la crime din iubire față de ea. Ce se întâmplă dacă criminalul nu vrea să se lase de crimele sale? Fără doar și poate că o iubire de acest fel nu poate să existe aceasta fiindcă a iubii un criminal și a trăi cu el înseamnă să te facă părtaș la crimele lui. Sunt și multe cazuri mai ales în cazul femeilor când ele se îndrăgostesc de cine nu trebuie și ajung să fie oarbe față de acea persoană și să îi tolereze toate răutățile pe care le face. Iată de ce este bine să știm că oricât de mult am iubii pe cineva este bine să știm că știm că această iubire trebuie să aibă loc în niște limite raționale. În nici un fel nu trebuie să iubim irațional sau mai bine spus nebunește. Aceasta fiindcă o astfel de iubire este vătămătoare. Un film făcut mai recent punea în față un caz care ne arăta cât de irațională poate să fie iubirea uneori. Un brăbat voia să se căsătorească și pentru aceasta a aplelat la o rețea de socializare cu profil matrimonial. A găsit în cele din urmă o parteneră. Bărbatul a fost sedus imediat de cea care l-a plăcut pe internet. După mai multe discuții femeia i-a spus că este căsătorită și că vor putea să fie împreună numai dacă îi va ucide soțul care ere extrem de autoritar. Bărbatul orb de iubire acceptat. Îi ucide soțul partenerei sale, după care se căsătorește cu ea. Avem de face aici cu o iubire irațională. Este adevărat că în fața unor iubiri imposibile oamenii pot să facă lucruri prostești. În nici un fel nu trebuie să ne pierdem simțul raționalității în iubire. Aceasta fiindcă ar putea să ne coste scump. Părintele Nicolae Tănase spunea că: "prietenia este un început, iubirea este o continuare, prietenia în iubire este o stare, iar iubirea este consecință."[33]

Iată prin urmare că trebuie să știm că iubirea oarbă nu este una care este ortodoxă sau mai bine spus nu este corectă din punct de vedere creștin ortodox. Sunt unii care atât de mult ajung să fie obsedați de persoana pe care o iubesc că ajung să se sinucidă pentru ea. Cu toții am auzit de cazui de sinucidere din iubire. Mai ales în cazul adolescenților aceste lucruri au loc destul de des. Adolescenții sunt la o vârstă confuză în care uneori intensitatea sentimentelor depășește capacitatea de a gândii la rece lucrurile. Se cunosc mai multe cazuri de adolescente care atunci când au fost părăsite de primul lor iubit au preferat să își ia viața decât să mai trăiască. Iată prin urmare că iubirea poate să aibă consecințe letale. Cu astfel de adolescenți trebuie să știm că este mai greu de lucrat dar în cele din urmă nu este imposibil. Nu este imposibil fiindcă prin consiliere și mai ales prin înțelege adolescentul poate să fie făcut să conștientizeze că viața lui este înainte și că nu se merită să își curmi viața pentru un eșec în iubire. În plan antropologic vârsta adolescenței este cea mai critică în ceea ce priveșe iubirea. Aceasta fiindcă personalitatea adolescentului este una în formare și prin urmare el tinde să trăiască extrem de intens iubirea. Iată prin urmare că este bine să știm că iubirea este un lucru care trebuie să fie bine înțeles. Nu putem să iubim oricum și pe oricine. Trebuie să știm că o persoană pentru a merita iubirea noastră trebuie să aibă anumite caracteristici. Nu este destul ca o persoană să aibă un fizic plăcut pentru a ajunge să o iubești nebunește. Care ar fi alte calități la care ar trebui să ne uităm atunci când ajungem să iubim pe cineva:

1. Ca persoana să fie morală;
2. Ca persoana să creștin ortodoxă (dacă este posibil);
3. Ca persoana să fie un om al binelui;
4. Ca persoana să aibă mai multe virtuți;
5. Ca persoana să fie una care să fie înțelgătoare cu cei din jur și să nu pretindă absurdul;
6. Ca persoana să fie iertătoare.

Sunt și cazuri de persoane care deși sunt creștin ortodox nu iartă nimic. Sunt extrem de exigente cu alții dar foarte laxe cu sine. Că în zilele noastre sunt mai multe iubiri și căsătorii care se fac din interes nu este nici o îndoială. Aceasta fiindcă trăim într-o lume materialistă. Căsătoriile din interes adevărul este că nu sunt adevărate căsătorii fiindcă ele nu au la bază ceea ce este cel mai important: iubirea.[34]

Vremurile pe care le trăim sunt vremuri în care oamenii tind să creadă că iubirea este un lucru care vine de la sine și că a studia problema iubirii este o pierdere de vreme. Aceasta fiindcă după cum am spus omul de azi vrea să fie unul spontan. Pentru cei mai mulți iubirea este un lucru spontan. Erai într-o exercursie cu colegii studenți și dintr-o dată te-ai îndrăgostit. Nu este nimic care să fie studiat în acest sens și prin urmare această iubire este un fapt care se produce pur și simplu și nu are nevoie de nici un fel de teorie. Totuși, deși marea majoritate a

---

[33] Nicoale Tănase, *Soț ideal, soție ideală* (Sibiu, 2011), p. 47.

[34] Părintele Iustin Pârvu spunea la un moment dat că: "credința, este până la urmă, puterea de a iubii." Din aceasta trebuie să știm că există o puternică legătură dintre credință și iubire. Este posibil că spunem că credem în Dumnezeu dacă nu Îl iubim pe Dumnezeu. La fel de bine există și un revers al acestei afirmații: este posibil să spunem că Îl iubim pe Dumnezeu dacă nu avem credință în El. Aceasta fiindcă după cum am spus credința și iubirea sunt unele care se presupun reciproc și nu pot să fie concepute una fără de cealaltă. Viața duhovnicească nu are prea multe de câștigat dacă nu ajungem la o armonie a credinței și a iubirii. Aceasta fiindcă după cum am spus aceste două lucruri sunt complementare una alteia și trebuie să le vedem ca fiind două lucruri asemănătoare și complementare.

oamenilor de azi susțin că iubirea este un lucru spontan sunt din ce în ce mai mulți cei care citesc romane de dragoste. Anual apar mai multe mii de romane de dragoste care vin să stimuleze mintea și imaginația consumatorilor de iubire. Să fie aceasta un lucru care ne spune că iubirea este un lucru spontan? Cel mai probabil nu. O lume care este pasionată de romane de dragoste în nici un fel nu este o lume care privește la iubire ca la un lucru spontan și care are loc pur și simplu. Aceasta fiindcă după cum am spus este bine să știm că oamenii vor să fie inițiați în problema iubirii. Nevoia de inițiere se poate vedea prin faptul că de multe ori copii la pun întrebări interminabile părinților despre modul cum au ajuns să se căsătorească.[35]

Se spune că în junglă regele leu a ajuns să fie plictisit de flarările și lingușelile animalelor.

- Mărite leu sunteți cel mai deștept!

- Mărite leu sunteți cel mai înțelept.

- Mărite leu sunteți cel mai curajos, spuneau animalele cu frică în ele.

Deși la început leului îi făcuse plăcere toate laudele și lingușelile acum nu le mai aprecia.

- Ce plictiseală! În fiecare zi, ei țin discursuri lungi, pline de complimente la adresa mea. M-au asurzit cu atâtea laude. Ce proști, să creadă că eu sunt un rege căruia îi plac laudele!

De regele leu s-a apropiat un cățeluș.

- Mărite rege, pot să vorbesc cu tine?

- Ce este?

- Vrea să vă spun un lucru foarte important.

- Spune mai repede.

- Milostivule rege, fără tine noi n-am avea pace. Toate animalele îți sunt loiale și sunt gata să-și sacrifice viața pentru tine!

- Pleacă de aici, a răcnit leul.

- Dar de ce milostive rege?

- Fiindcă doar mă lingușești.

- Eu să vă lingușesc?

- Pleacă de aici până nu mă răzgândesc și te voi ucide.

Cățelușul a plecat îngrozit.

- Vai cu ce am greșit! Eu doar am voit să îi fac pe plac regelui leu, își spunea cățelușul.

A venit o vulpe ce părea decentă și învățată. Fără semeție, dar nici umilință, i-a făcut leului o plecăciune și i-a zis cu blândețe:

- Mărite rele, pot să vorbesc cu tine?

- Ce este?

- De mai multă vreme am voit să vă spun aceste cuvinte.

- Ce cuvinte?

- Cuvinte pe care le spun după ce v-am observat.

- Ce ai observat?

- O, rege leu, de ce ești supărat? Ce te așteptai de la o creatură plictisitoare cum este câinele? Nici măcar atât nu știe, că tu ești cea mai modestă persoană din lume. Dar nu-i ciudat când puțini sunt în această lume care refuză complimentele? Jur că n-am mai văzut pe nimeni ca tine, atât de deștept și de onest!

- Cred că ai dreptate.

- Cum să nu am dreptate.

- O să vreau să te răsplătesc pentru cuvintele tale.

- Dar nu trebuie mărite rege.

- Ba da. Uite aici o găină de la mine.

- Vai vă mulțumesc mărite rege.

Se spune că vulpea a plecat mulțumită fiindcă prin viclenie i-a venit de hac regelui leu.

Pilda de mai sus este una care se leagă de două teme: 1. lingușală și 2. viclenie. Este adevărat că de multe ori prin viclenie la fel ca vulpea ajungem să ne realizăm scopurile pe care ni le-am propus. De ce să nu spunem că prin viclenie de mai multe ori ajungem să seducem. Mai ales femeile se pare că sunt mult mai eficente în a seduce decât bărbații.[36]

---

[35] Paul Evdokimov, *Taina iubirii: sfințenia iubirii conjugale în lumina tradiției ortodoxe* (București, 2016 reeditare).

[36] Gabriel Liiceanu, *Despre seducție* (București, 2007).

Vrem să recunoaștem sau nu adevărul este că cu toții am ajuns să fim seduși de frumusețea cuiva și în cele din urmă să vedem că iubirea pe care am fi dorint-o a fost o iubire imposibilă. Aceasta fiindcă după cum am spus este bine să știm că trebuie să fim mult mai atenți cu iubirea. Frumusețea trupească de multe ori nu merge mână în mână cu frumusețea sufletească. Se știe că una dintre cele mai frumoase femei ale secolului al XX-lea a fost considerată americanca Merlyn Monroe. Ei bine deși Merlyn avea o frumusețe trupească ce a pus pe jar inima la mai mulți bărbați realitatea era că Merlyn era o femeie de moravuri ușoare care se vindea pentru bani. Iată cum adevărul este că iubirea poate să fie înșelătoare. Suntem tentați să credem că femeile frumoase sunt și persoane credincioase. Realitatea este că femeile frumoase au tendința de a uita de Dumnezeu. Aceasta fiindcă ajung să considere că pot să aibă orice bărbat își doresc și să sucească mințile oricărui bogat pe care pun ochii. Este totuși destul de ciudat cum pentru puțină frumusețe trupească oamenii ajung să uite de Dumnezeu și să considere că o viață cu Dumnezeu este desuetă și plictisitoare. Prin urmare este bine să știm că iubirea este un lucru care poate să facă din om o ființă extrem de ușor de manipulat. Sunt mari bogați care fiindcă au devenit afemeiați și-au pierdut averile fiindcă au dat tot ceea ce aveau femeiei care le-au cucerit inima. Există și o categorie de brăbați afemeiați care și la vârste avansate de 60 sau 70 de ani se recăsătoresc. Cu adevărat un astfel de spectacol este patetic și este bine să ne ferim de astfel de situații.[37]

Putem vedea că în planul antropologic iubirea este extrem de complexă sau mai bine spus este un sentiment extrem de complex. Este un sentiment extrem de complex fiindcă după cum putem vedea concepțiile despre iubire diferă de la cultură la cultură și de la civilizație la civilizație. Totuși, trebuie să mergem și să ne îndreptăm în spre o ortodoxie a iubirii. Trebuie să știm că sunt și concepții neortodoxe despre iubire. Am văzut că grecii antici credeau în zeița iubirii Afrodita. Cerințele cultului Afroditei după cum am putut constata erau cât se poate de neortodoxe:

1. Orice femeie care credea în Afrodita trebuia să se prostitueze în numele zeiție cel puțin odată în viață,
2. Preotesele care vroiau să slujească Afroditei trebuiau să practice prostituția.

Este evident că aici avem de face cu o înțelegere degenerată a iubirii. Aceasta fiindcă după cum vom vedea în capitolele care vor urma iubirea este un lucru care evident că degenereză. Cum degenerează iubirea? Ea degenerează prin faptul că omul nu mai ajunge să se raporteze pe sine la Dumnezeu. Când omul ajunge să se raporteze pe sine la Dumnezeu este cât se poate de evident că el va ajunge la o înțelegere ortodoxă și agapică a iubirii. Că iubirea agapică poate să degenereze ne-o spune faptul că sunt mulți adolescenți care simt o atracție agapică pentru o persoană de sex opus pentru ca în cele din urmă să ajungă să fie stăpâniți de focul patimii sexuale care evident că stinge orice fel de iubire agapică. Pentru a ajunge să menții o identitate agapică a iubirii pe care o ai față de sexul opus este bine să faci recurs la credința în Dumnezeu. Aceasta fiindcă credința în Dumnezeu poate să mențină iubirea să nu degenereze și să se meniță agapică, adică curată.[38]

Dacă am fi îl definim pe om parafrazându-l pe Platon care spunea că *omul este o ființă cu unghii și fără pene* am putea spune că am fi mult mai aproape de adevăr dacă am spune că *omul este o ființă care iubește.* Bebelușul nou născut este o ființă care iubește și care simte iubire mai ales pentru mama lui a cărei imagini o par imprimate în inima și mintea lui. Mai apoi pe cum crește omul va ajunge să își extindă aria iubirii: va iubii prieteni, rude, colegi, vecini sau cunoscuți. Iată prin urmare că se poate vorbii de o dinamică a iubirii creștin ortodoxe. Această dinanmică este fără doar și poate un care ține de ceea ce am putea denumii ca portretul antropoligic al iubirii. Fiindcă iubirea este un sentiment fundamental al omului fără doar și poate că iubirea are și un caracter antropologic. Este bine să ținem cont de acest caracter antropologic al iubirii fiindcă în cele din urmă este cu adevărat un lucru frumos și înălțător să gândim la om ca la o ființă a iubirii. Lumea de azi nu vrea să îl vadă pe om atât o ființă a iubirii cât mai mult o ființă a materiei. Sub influența ideologiilor secularíste omul este din ce în ce mai deposedat de un mare bun de care poate să facă uz după propria lui voință: iubirea. Dacă este să privim la

---

[37] "Dragă, eu nu știu ce iubire e aia care poate să renunțe…Adică, ori îl iubești, și-l iubești cu defecte cu tot, ori nu-l iubești, și nu-l iubești cu calități cu tot. Când iubești pe cineva, nu-ți mai faci probleme; îl iubești și-l duci în iubire." Teofil Paraian, *Din ospățul credinței*, (Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2007), p. 216.

[38] "Necredinciosul este foarte nefericit, întrucât nu are nădejde, care este tovarășul necesar pe drumul lung al vieții. Este nefericit fiindcă nu are iubire de oameni și fiindcă este lipsit de frumusețea icoanei Creatorului, pe care o descoperă credința." Dionisie Tatsis, *Sfantul Nectarie învațături alese*, (Editura Egumenița, Galați, 2012), p. 35. Iată prin urmare că cel care nu care credință în Dumnezeu este mult mai dispus să uite de sensul agapic al iubirii. Prin sens agapic al iubirii înțelegem iubirea curată, iubirea gingașă, iubirea spiritualizată. Dacă iubirea nu se spiritualizează în cele din urmă ea se împătimește. Este o iubire decandentă și o iubire care în nici un fel nu mai este pură ci este o iubire perpertită. Trebuie să știm că atunci când vine vorba de a face răul chiar și diavolii se iubesc unii pe alții. Totuși iubirea dracilor este o iubire impusă sau mai bine spus o iubire caricaturală.

care vor fi criterile Judecății de Apoi pe care Sfântul Evaghelist Matei a descris-o în capitolul 20 al Evangheliei sale, vom vedea că Iisus a legat foarte mult mântuirea omului ca iubirea pe care o are omul față de semenii săi. Prin urmare iubirea nu este pentru Iisus un lucru teoretic ci un lucru cât se poate de practic. La judecata de apoi Iisus nu ne va întreba dacă am făcut minuni sau câți bani am strâns în această lume ci:

1. Dacă am da apă celor însetați,
2. Dacă am dat hrană celor înfometați,
3. Dacă am îmbrăcat pe cei goi,
4. Dacă i-am cercetat pe cei bolnavi,
5. Dacă i-am vizitat pe cei închiși.

Vrem sau nu vrem să recunoaștem dar toate acestea sunt fapte ale iubirii agapice. Din aceasta trebuie să înțelegem că în sens antropologic iubirea agapică este un fapt care ne poate duce la mântuire. Este puțin probabil că oamenii care nu iubesc sau care se iubesc numai pe ei înșiși în cele din urmă vor ajunge la mântuire. Aceasta fiindcă după cum am spus mântuirea este o manifestare practică a iubirii agapice pe care o avem față de semenii noștrii. Din primele zile ale existenței sale creștinismul s-a voit pe sine o religie a iubirii. Mai toți sfinții părinți și teologii creștin ortodocși au fost preocupați de tema iubirii agapice. Aceasta fiindcă ei au devenit conștienți că Iisus a adus în această lume o mesaj al iubirii. Nici un întemeiator de religie nu a pus atât de mult accent pe iubire ca Iisus. Buda a căutat cum să se auto-îndumnezeiască, Mohamed a căutat cum să stăpânească cât mai multă lume, Zoroastru a căutat cum să împace binele cu răul, Confucius a fost unul care a căutat o cale filosofică a religiei. Iisus este cel care a fost cât se poate de concludent în acest sens: nu poate exista mântuire fără de iubirea agapică.[39]

Este adevărat că iubirea agapică de cele mai multe ori sapare între două sufletele care se atrag sau mai bine spus între două sufletele pereche. De multe ori când se vorbește de iubire se vorbește despre faptul că cineva și-a găsit sufletul pereche. Din aceasta înțelegem că în iubirea agapică avem de a face cu faptul că sufletele care se aseamănă în cele din urmă ajung să se iubească. Este adevărat că în general ajungem să iubim pe cei care sunt asemănători cu noi. La fel de bine trebuie să știm că iubirea dintre un bărbat și o femeie este un lucru care a fost lăsat de Dumnezeu. Sunt din ce în ce mai mulți care contestă faptul că Dumnezeu Tatăl este autor al iubirii dintre bărbat și femeie. Biblia și mai ales cartea Facerii este cât se poate de clară: femeia a fost creată de Dumnezeu pentru două motive:

1. Pentru a îl ajuta pe bărbat și
2. Pentru ca bărbatul să nu fie singur pe lume.

Este evident că iubirea dintre bărbat și femeie nu este una strict platonică. Știm că Platon a fost cel care a lansat idea că iubirea este un lucru strict ideal. Ce să însemne faptul că iubirea este un lucru strict ideal? Platon credea că în cele din urmă omul nu ajunge să iubească persoana celuilalt în sine ci mai mult că el ajunge să iubească idea de suflet sau sufletul celuilalt la nivel ideal. În acest sens iubirea platonică este o iubire care nu se manifestă prin nimic trupesc ci totul se reduce numai la nivel de idee.[40]

Este adevărat că câte cupluri sunt în lume la fel de bine atâtea modalități de iubire sunt în această lume. Fiecare dintre noi ajungem să experimentăm iubirea ca pe ceva subiectiv fără de luăm în considerare că atracția dintre un bărbat și o femeie este un lucru universal. În cele din urmă este adevărat că oamenii ar câștiga foare mult dacă am vedea iubirea dintre un bărbat și o femeie la nivel obiectiv. Aceasta fiindcă după cum am spus această iubire este un fapt care ajunge să fie înțeleasă mai bine. Sunt foarte puțini cei care voiesc să vadă în atracția dintre bărbat și o femeie o lucrare a lui Dumnezeu. Totuși, ceea ce trebuie să știm este că atraciția dintre bărbat și femeie nu este un fapt pe care omul l-a creat singur. În nici un fel. Această atracția a bărbatului față de femeie și invers a femeii față de bărbat este un lucru pe care Dumnezeu Tatăl l-a sădit încă de la creație în om. Iată de ce este bine să știm că sentimentele de iubire sunt un lucru pe care Dumnezeu Tatăl le-a binecuvântat. Totuși, în creștinismul ortodox s-a ajuns și la o slujbă a iubirii. Este vorba de taina cununiei. În taina cununiei

---

[39] "Crede și iubește! Credința te face liber, iubirea te unește. Vei fi liber în unirea cu Iisus Hristos și vei rămâne în dragostea Lui." Gheorghe Calciu, 7 *Cuvinte Către Tineri*, (Editura Anastasia, 1996), p. 42.

[40] Cu timpul iubirea platonică a ajuns să fie interpretată ca un fel de lipsă a oricărei sexualități. În sens platonic când cineva iubește ei bine acea iubire se manifestă numai la nivel de suflet și nu are nimic de a face cu trupul. Aici trebuie să spunem că în cadrul căsătoriei Dumnezeu Tatăl binecuvintează iubirea trupească dintre cei doi soți. Deși sunt unii care afirmă că în nici un fel creștinismul ortodox nu este compatibil cu sexualitatea, trebuie să știm că sexualitatea este acceptată în creștinismul ortodox numai în vevderea procreerii (a nașterii de copii). Este adevărat că pentru mulți sexualitatea este un punct de poticnire. Este o piatră de poticnire fiindcă sexualitatea este una care a ajuns să fie considerată ca manifestare a iubirii depline. Creștinismul ortodox susține că sexaulitatea este numai o metodă de a înmulții și a perpetua special umană.

de mai multe ori se spune că omul ajunge să primească binecuvântarea lui Dumnezeu pentru căsătorie. De multe ori preoții ortocși vorbesc chiar de o unire în fața lui Dumnezeu dintre bărbat și femeie în taina cununiei. În acest sens creștinismul ortodox vorbește de faptul că la cununie bărbatul și femeia primesc un har special prin care sunt uniți în cer. Cununia este prin urmare o slujbă care aduce cu sine harul binecuvântării lui Dumnezeu. De ce este nevoie de acest har? Este nevoie fiindcă trebuie să știm că acest har este unul care mai apoi va fi de folos când se vor naște copii. Copiii care se nasc sub harul lui Dumnezeu sunt copii biencuvântați sau mai bine spus copii pe care Dumnezeu îi iubește mai mult. Este în acest sens un fapt cât se poate de prost înțeles că dacă un bărbat și o femeie trăiesc fără să fi avut făcută slujba cununiei în cele din urmă ei trăiesc în păcat. Dacă aceiași oameni trăiesc cu slujba cununiei ei bine ei au ajuns să nu mai trăiască în păcat ci au primit binecuvântarea lui Dumnezeu. După cum am spus cununia este făcută cu scopul expres al nașeterii de copii. Când un soț se uită la mireasa lui el trebuie să vadă în ea pe viitoarea mamă a copiilor lui. Când o soție se uită în ochii mirelui ei ea trebuie să vadă în el pe viitorul tată al copiilor ei. Aceasta este raportarea creștin ortodoxă la taina iubirii care se binecuvântează de Dumnezeu prin sluba cununiei.[41]

Un părinte contemporan de la Muntele Athos spunea la un moment dat că iubirea este una dintre cele mai mari harisme și fără de ea toate sunt fără de nici un folos. Este adevărat că omul simte un sens al vieții lui în momentul în care iubește. Nu puține sunt cazurile de persoane care simt că viața lor nu are nici un sens fiindcă nu sunt iubite și la fel de bine nici nu au ajuns să iubească pe cineva. Iată că lipsa iubirii este un fapt care îl face pe om să sufere. De ce suferă omul când nu are pe cine iubirii și nici nu este iubit? Fiindcă după cum am spus este în firea lucrurilor ca omul să ajungă să trăiască în iubire. Ei bine aici apare una dintre cele mai mari probleme: este posibil ca să iubești pe cineva și acea persoană să nu simtă același lucru. De multe ori persoana pe care o iubești nu face nimic altceva decvât să îți întoarcă spatele sau mai bine spus să nu vrea să te iubească și ea la rândul ei. Aici apar foarte mult tragedii. Cel mai bine această realitate poate să fie văzută mai ales în lumea celor tineri. Cei tineri de multe ori iubesc mult mai intens decât cei mai în vârstă. Ei suferă adevărate drame existențiale când se îndrăgostesc de cineva și acea persoană nu le răspunde la iubirea lor. Ce este de făcut când iubești pe cineva și acea persoană nu simte același lucru pentru tine? În primul rând este bine să știi că iubirea nu se poate manifesta numai în jurul unei singure persoane care este indiferentă față de noi. La fel de bine deși iubim pe cineva care nu ne iubește ca răspuns trebuie să nu ne dăm bătuți și să căutăm pe altcineva. Aceasta fiindcă dacă suntem statornici în iubirea noastră în cele din urmă vom găsii persoana potrivită. În această lume de multe ori trebuie să știm că suntem în căutare. Nu suntem numai în căutare de iubire ci la fel de bine suntem și în căutare de fericire. Este posibil ca una sau mai multe persoane să nu răspundă iubirii noastre dar după cum am spus dacă perseverăm în căutarea noastră în cele din urmă vom găsii persoane ideală.[42]

Am legat iubirea de antropologic în acest capitol fiindcă am voit să evidnețiem că iubirea este un lucru strâns legat de viața omului. Omul ajunge să iubească și iubirea face parte din existența lui. De obicei omul ajunge să iubească pe cei care sunt ca el sau mai bine spus pe cei care sunt cu aceleași preocupări cu el. Se poate vedea că există o preponderență ca oamenii cu preocupări comune în cele din urmă să ajungă să se iubească. Totuși sunt mulți care au ajuns să lege iubirea și de condiția socială a omului sau mai bine spus de clasa socială a lui. În acest sens pentru unii este imposibil ca un muncitor să ajungă să iubească o femeie cu studii înalte. Aceasta fiindcă din start pentru cei care sunt adepții claselor sociale nu poate să existe iubire decât între oamenii de aceiași clasă socială. Ei bine realitatea este cu totul alta. Sunt multe cazuri în care doi oameni din condiții sociale diferite au ajuns să se iubească. Lumea contemporană ne pune în față tot felul de situații în care iubirea dintre parteneri este imposibilă fiindcă ei provin din clase sociale diferite. La fel de bine sunt multe iubiri care sunt făcute imposibile din pricina etnicului. Cum este posibil ca un bărbat și o femeie din două nații diferite să ajungă să se iubească? Pentru mulți acest fapt este imposibil sau mai bine spus o imposibilitate. Așa se face că sunt din ce în ce mai multe restricții în ceea ce privește iubirea. Aceasta fiindcă după cum am spus iubirea este un lucru care de multe ori în loc să unească nu face decât să dezbine. Știm că în timpul celui de al doilea război modial trupele germane

[41] John Cryssavgis, *Dragoste, sexualitate și aina cununiei* (Galați, 2017).

[42] Este adevărat că sunt mulți care trăiesc adevărate drame existențială fiindcă se pare că pentru ei nimeni nu este potrivit pentru a iubii. Sub auspiciile iubirii platonice care este o iubire la nivel ideatic în cele din urmă aceste persoane nu găsesc pe nimeni care să le merite iubirea lor. Cum este posibil una ca asta? Este posibil fiindcă după cum am spus trebuie să știm că iubirea nu trebuie să fie una ideală. Fiecare dintre noi avem un ideal al iubirii sau mai bine spus ajungem de multe ori să ne formăm o imagine ideală a persoanei iubite. Așa se face că fiindcă omul ține la aceas ideal al iubirii, în cele din urmă el ajunge de trăiește într-o lume ideală în care nu găsește nimic potrivit în cei din jur. Este bine să știm că adevărul este undeva la mijloc: trebuie să facem calea de mijloc dintre iubirea ideală și realitatea persoanelor din jur. Aceasta fiindcă sunt puține cazurile în care omul ajunge să găsească idealul deplin al iubirii lui. Fără doar și poate că trebuie să știm că ceea ce există în mintea noastră despre iubire de multe ori nu există și în realitate.

au ocupat Franța. Mai multe femei franceze au fost seduse de ofițerii germani. Imediat ce războiul s-a încheiat trupele germane s-au retras de pe teritorul Franței. Așa se face să femeile care au avut iubiți din armata germană au fost tunse la chelie și plimbate pe străile Parisului fiindcă au acceptat să iubească pe invadatori. Este prin urmare cât se poate de normal pentru unii ca iubirea dintre un bărbat și o femeie să aibă loc numai în cadrul aceleiași etnii. Realitatea este cu totul alta. Trăim într-o lume care încurajează globalizarea și pe acest fond devin din ce în ce mai susținute căsătoriile dintre persoane care provin din țări diferite. Aceasta fiindcă după cum am spus iubirea nu este una care să poată să fie redusă numai la caracterul etnic. Este bine să fim pozitivi în ceea ce privește iubirea dintre persoane de neam diferit? Deși sunt mai multe greutăți într-o astfel de iubire ceea ce trebuie să știm este că în cele din urmă nu trebuie să fim înguști la minte. Trebuie să știm că nu putem să prevedem iubirea și la fel de bine că nici nu putem să controlăm iubirea deplin. Aceasta fiindcă în iubire întotdeauna există elementul suprinză ce este unul ce nu poate să fie deplin controlat. Ar fi cu adevărat o lipsă de înțelegere să fim de acord numai cu căsătoriile dintre persoane care provin din aceiași etnie. Realitatea este cu totul alta. Trebuie să fim deschiși iubirii și să ne dăm seama că ea se poate manifesta de multe ori spontan și dincolo de capacitatea noastră de a o controla.[43]

Devine cât se poate de clar că iubirea de Dumnezeu este una care la un anumit nivel are mai multe velențe în ceea ce privește iubirea de semeni. Aceasta fiindcă omul care are iubire față de Dumnezeu va fi cu mult mai atent față de partenerul lui. Aceasta fiindcă este bine să știm că iubirea de Dumnezeu este una care ajunge să transfigureze iubirea de semeni. Când omul nu are nici un fel de iubire de Dumnezeu el ajunge să fie mult mai nepăsător și cu iubirea pe care o poartă semenilor lui și mai ales cu partenerul de viață. Sunt în acest sens cupluri care ajung să aibă copii și după copii să apară și foarte multe probleme. Așa se face că cei care nu au iubire față de Dumnezeu în cele din urmă ajung de divorțează. Divorțează fiindcă ei nu vor să facă nici un fel de sacrificiu. Sunt mai multe opinii ale filosofilor și nu numai care susțin că atunci când un cuplu trece prin greutăți în cele din urmă el trebuie să facă un sacrificiu. Este vorba de sacrificiul iubirii. Cel care iubește cu aevărat când situația o cere în cele din urmă ajunge de se sacrifică. Iată de ce este bine să știm care sunt toate valențele iubirii. Părintele Nicolae Stainardt spunea că omul ajunge să nu păcătuiască din trei motive:

1. Din frică de Dumnezeu,
2. Din rușine față de Dumnezeu
3. Din iubire față de Dumnezeu.

Toate aceste lucruri sunt bune dar în cele din urmă trebuie să știm că cea mai superiară treaptă este a celor care au ajuns să nu mai păcătuiască din iubire față de Dumnezeu.[44]

Trăim într-o lume a iubirii. Am vrea ca iubirea să fie un lucru ușor dar putem vedea că nu este. Una dintre cele mai celebre producții de cinematorgrafice a fost producția americană Kramer contra Kramer în care este prezentat divorțul a doi soți care deși aveau un copil împreună au ajuns la concluzia că nu se mai iubeasc. Iată cum deși este trist sunt multe povești de viață care se tremită trist și de multe ori ni se rupe inima când vede astfel de situații. Este bine să știm că iubirea își are legile ei și în nici un fel nu trebuie să o tratăm cu indiferență. Sunt oameni care trăiesc numai pentru a iubii. Cântărețul american de origine franceză Joe Dassin a avut un cântec de care succes care se intitula: Et si tu n'existais te pas, Și dacă tu nu ai fi existat. Deși cântecul este puțin trist el relatează faptul că în momentul în care ajungi să iubești pe cineva în cele din urmă existența ta nu mai are nici un rost fără de iubirea acelei persoane. Iată de ce este bine să știm că iubirea este un lucru care ajunge să fie trăită antropologic. De la primitivii din triburi și până la oamenii care tăriesc în blocuri zgârie nori în cele din urmă cu toții ne iubim și cu toții simțim nevoia de a iubii. Este ca și cum descoperim că iubirea este un lucru fără de care nu putem să trăim. Cum ar fi viața noastră dacă nu am iubii deloc sau mai bine spus dacă nu am simții nevoia să iubim? Ar fi fără doar și poate o viață anostă și mult mai tristă. Simțim nevoia de a iubirii dar la

---

43 Steve Biddulph, Shaaron Biddulph, *Iubirea se contruiește în doi. Ghidul cuplului durabil* (București, 2017).

44 "Poți să nu păcătuiești de frică. E o treaptă inferioară, bună și ea. Ori din dragoste: cum o fac sfinții și caracterele superioare. Dar și de rușine. O teribilă rușine, asemănătoare cu a fi făcut un lucru necuviincios în fața unei persoane delicate, a fi trântit o vorbă urâtă în fața unei femei bătrâne, a fi înșelat un om care se încrede în tine. După ce l-ai cunoscut pe Hristos îți vine greu să păcătuiești, ți-e teribil de rușine." Nicolae Steinhardt, *Jurnalul fericirii*, (Editura Polirom, Iași, 2008), p. 63. Sunt mulți care deși la început au ajuns să iubească pe partenerul(a) lor în cele din urmă această iubire s-a stins. Ei bine ei preferă să nu divorțeze fiindcă le este rușine de ce vor spune cei din jur. Este cu adevărat extrem de greu să stai zi de zi lângă o persoană pe care nu o mai iubești. Totuși, au fost și cazuri în care deși două peroane la un moment dat nu s-au mai iubit în cele din urmă iubirea să reapară.

fel de bine trebuie să simțim și nevoia de a oferii iubire. Nu este corect în sens moral ca să cerem celor din jur să ne iubească fără ca noi să nu oferim iubire în schimb. Aceasta fiindcă după cum am spus iubirea este un lucru care implică reciprocitate. Acolo unde nu există iubire se naște iadul. Cineva definea iadul ca imposibilitatea de mai iubii. Într-un anume fel această definiție este cât se poate de adevărată. Este adevărată fiindcă trebuie să știm că iadul este un loc în care iubirea nu mai există. Dacă ar exista iubire în iad el s-ar transforma în rai. Pe bună dreptate cei care respins iubirea în cele din urmă ajung să trăiască un iad personal.[45]

Se spune că undeva în pustie trăia un pustnic care era curat nu numai trupește ci și sufletele. Au trecut ani de zile de când ei nu a mai făcut nici un păcat. Fiindcă a ajuns la multe virtuți diavolul a simțit că nu mai poate.

- Ce mă voi face acum? Își spunea diavolul.
- Am încercat toate metodele de a îl duce pe acest pustnic la păcat, a continua el.
- Nu am reușit să îl corup. Știu ce voi face. Voi merge și voi discuta cu el în persoană.

Diavolul a venit la peștera pustincului.

- Piei de aici diavole!
- Stai, stai, nu mă gonii.
- Piei de aici!
- O să plec cu o condiție.
- Necuratule ce vrei de la mine?

Aici a fost greșala pustincului fiindcă a intrat în dialog cu diavolul.

- Să știi că așa ceva nu se mai poate.
- Ce să se poată diavole?
- Păi se poate așa ceva?
- Ce să se poată?
- Nu faci tu nici un păcat cât de mic?
- Eu sunt pustnic, cum să păcătuiesc?
- Bine dar nici un păcat acolo cât de mic?
- Cu harul lui Dumnezeu sper că nu voi mai păcătuii niciodată.
- Uite bătrâne, hai să facem o înțelegere.
- Ce înțelegere?
- Am să îți dau timp până mâine să alegi dintre trei păcate.
- Ce păcate?
- Crimă, viol sau beție.

După aceasta diavolul s-a făcut nevăzut. Pustnicul naiv a început să se gândească.

- Eu să fac crimă? În nici un caz, și-a spus el în sine.
- Să fac viol? Înseamnă să îmi pierd castitatea pe care o păstrez de atâta vreme. Poate că beția merge fiindcă este un păcat mic.

A doua zi diavolul a venit din nou.

- Ei bătrâne, ai ales?
- Uite ca să îți fac pe plac am ales beția.
- Bine, așa să fie.

Imediat ce a plecat diavolul pustincul s-a îmbătat. Beat a ajuns de nu mai știa ce face. A pornit pe drum spre casa lui. Acolo beat fiind a violat-o pe sora lui și a ucis-o pe mama lui care a voit să îl oprească să nu o violeze chiar pe propria lui soră.

- Vai ce am făcut? Și-a spus pustinicul cu amar după ce s-a trezit din beție.
- De ce am fost atât de nătâg să accept propunerea diavolului?

Întâmplarea de mai sus se leagă de păcatul beției care de multe ori pare un păcat mai mic dar care are consecințe nefaste. Este bine să știm că la fel de bine în ceea ce privește iubirea și mai ales desfrânarea care este un fel de contrafacere a ei de multe ori pot să apară consecințe nefaste. Se poate întâmpla să iubim pe cineva și în același timp acea persoană să se folosească de noi. Sunt mai multe cazuri de persone care au ajuns să se folosească de cei din jur fiindcă ei simțeau o anumită afecțiune față de acea persoană.[46]

---

[45] Panagiotis M. Sotirhos, *Ce cere Dumnezeu de la fiecare dintre no*i, (Galați, 2018).

[46] "Dacă te deprinzi cu fapte bune, se întărește și gândirea și iubirea de Dumnezeu. Iar când ai iubirea de Dumnezeu adâncă și înaltă, poți și voiești să faci faptele bune și voiești și poți să te abții de la faptele rele." Dumitru Zamisnicu, *Credința în zeghe. Preot Dumitru Zamisnicu – Evocări*, (Ediția 1, Editura Universitas XXI, Iași, 2013), p. 44.

Sunt multe cazuri în care iubirea îl face pe om vulnerabil. Sunt femei care se folosc de cel care le iubește pentru ca în cele din urmă să facă ce vor cu el. În acest sens una dintre cele mai vechi probleme este acceptarea de către familie a persoanei iubite. Aceasta fiindcă după cum am spus există o dimenisune de familie a iubirii. Ce facem atunci când iubim pe cineva și familia nu vrea să accepte pe acea persoană? Ei bine de multe ori se ajunge la ruperea de familie a celui care a ajuns să iubească. Este bine să știm că totuși că iubirea nu este mai prejos de familie și că la fel de bine și familia are un cuvânt de spus în ceea ce privește iubirea. Sunt din ce în ce mai multe cazurile în care familia nu este de acord cu persoana pe care o iubește un membru al familiei și fiindcă iubirea este prezentă în el acesta ajunge în cele din urmă de își părăsește familia. Totuși sunt și cazuri în care familia greșește. Aceasta fiindcă unele familii ajuns să iubească în mod egoist și țin cont numai de propriul interes. Familia trebuie să stea și să cumpănească bine dacă cel care iubește iubește persoana potrivtiă. Deși cu toții ne naștem și creștem într-o familie de la un anumit timp însă simțim că voim altceva decât familia nostră. Așa se naște o altă familie. Această lege a nașterii unei noi familii a fost lăsată de Dumnezeu și prin urmare este sfântă. Iată ce spune Biblia în acest sens: "de aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va uni cu femeia sa şi vor fi amândoi un trup" (Facere 2, 24). Prin urmare atracția dintre bărbat și femeie este un lucru pe care Dumnezeu Tatăl l-a lăsat. Iată de ce este bine să știm că trebuie să înțelegem nevoia unui adult de a își părăsii propria familie și a întemeia o femilie nouă cu persoana pe care o iubește. Fiindcă de multe ori familia nu acceptă pe noua persoană se ajunge la adevărate drame în zilele noastre.[47]

Am evidențiat aici că în plan antropologic iubirea este un sentiment universal. La fel de bine iubirea este unul dintre cele mai plăcute sentimente care există. Aceasta este și unul dintre motivele pentru care am ales să insistăm mai mult asupra iubirii și a ceea ce înseamnă ea. Este frumos să iubim mai ales când suntem iubiți înapoi. Sunt mulți care fiindcă sunt extrem de sensibili la iubire au ajuns să fie manipulați. Aceasta fiindcă este bine să știm că pentru cei răi iubirea este un sentiment aproape inexistent și la fel de bine depravat. Trebuie să știm că deși Dumnezeu Tatăl este Cel care a lăsat ca iubirea să fie un fapt care să fie în cursul firesc al umanității totuși, Dumnezeu Tatăl nu a voit ca noi să ajungem să iubim fără să primim iubire înapoi sau în schimb. În acest sens este foarte adevărat că sunt mai mulți care iubesc fără să fie iubiți înapoi. În familiile din zilele noastre acest lucru are loc destul de des. Ce este de făcut când tu iubești dar nu primești în schimb nici un fel de iubire? Ei bine atunci a sosit momentul să meditezi mai mult la tema iubrii. Este adevărat că mai toți sfinții părinți vorbesc de un *caracter sacrificial* al iubrii. Fiul lui Dumnezeu, Domnul Iisus Hristos iubește umanitatea și pentru ea acceptă crucea. Trebuie să știm că în sens creștin ortodox este normal și firesc să iubești și în schimb să primești iubirea. Dacă vezi că tu iubești dar nu primești în schimb nici un fel de iubire ei bine a venit timpul ca să nu îți mai irosești iubirea. Aceasta fiindcă după cum am spus nu este normal ca într-o relație numai unul să iubească.[48]

Antropologii studiază și în zilele noastre iubirea și sunt cât se poate de uimiți de valențele pe care iubirea le primește de la epocă la epocă și de la civilizație la civilizație. Pentru noi creștinii ortodocși iubirea este un lucru care ne fascinează și la fel de bine ne motivează. Ne motivează fiindcă prin iubire în cele din urmă ajungem să fim mult mai aproape de Dumnezeu. În timp ce iubirea este un sentiment care ne urcă la Dumnezeu la fel de bine ura era un sentiment care ne pogoară la iad. Vom vorbii mai mult despre aceasta în rândurile care vor urma. Ceea ce trebuie să fim conștienți este că în nici un fel nu putem să vorbim despre om fără de iubire. La fel de bine în nici un fel nu putem să avem o imagine completă a lui Dumnezeu dacă nu îl vedem pe el raportat la tema iubirii. Aceasta fiindcă oricât de mult am încerca să ascundem acest lucru în cele din urmă omul poate să fie definit și de capacitatea de a iubi. Am putea spune că omul valorează atât de mult cât iubește. Iisus și el a spus că: "nu este iubire mai mare decât a își pune sufletul pentru aproapele tău" (Ioan 15, 13). Prin urmare este evident că iubirea este un lucru care este plăcut lui Iisus și lui Dumnezeu Tatăl. Am putea spune că cu cât iubim mai mult cu atât devenim mai umani sau mai bine spus ajungem să ducem la îndeplinire umanitatea noastră. Aceasta fiindcă iubirea este un setniment fudamental sau mai bine spus un sentiment care ține de condiția noastră de a fi oameni. Pentru mulți din zilele noastre iubirea este mai mult un subiect care ține de periferia

---

[47] "Dumnezeu este iertare. Iertarea este deja dată, noi trebuie să ne-o însuşim, trebuie să ne ridicăm la vrednicia acestei iertări, şi atuncea vom vedea cum iertarea face parte integrantă din lubire." Rafail Noica, *Cultura duhului* (Alba Iulia, 2002), pp. 120-121.

[48] "Iubirea este legătura societății și înfrățirea întregii omeniri. Este baza fericirii și a bunăstării oamenillor și temelia tuturor virtuților. Este scara care îl ridică pe om la desăvârșire și-l arată cu adevărat chip și asemănare a lui Dumnezeu." Dionisie Tatsis, *Sfântul Nectarie învățaturi alese*, (Editura Egumenița, Galați, 2012), p. 42. Prin urmare atunci când iubim pe cei din jur fără doar și poate nu facem decât să ne asemănăm lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă după cum am spus iubirea nu poate să fie gândită separat de existența lui Dumnezeu. Iată de ce în cele din urmă trebuie să învățăm să iubim la fel de bine cum iubește Dumnezeu. Dacă Dumnezeu nu ar fi fost iubire ei bine lumea nu ar fi existat. Aceasta fiindcă după cum am evidențiat în sens teologic lumea a fost creată prin iubire și nu din necesitate.

preocupărilor noastre. Aceasta fiindcă după cum am spus sunt din ce în ce mai puțini cei care consideră iubirea la adevărata ei valoare. Creștinismul s-a impus în lume și continuă să să fie actual pentru toate generațiile pentru apelul pe care îl face la iubire. Nu vom ajunge să mergem înainte la nivel de umanitate dacă nu vom cultiva iubirea și dacă nu vom știi ce este iubirea și cum să progresăm în ea. După cum am spus este adevărat că iubirea de multe ori ajunge să fie deprinsă. Aceasta fiindcă nu ajungem să iubim dintr-o dată și integral. De multe ori știm că iubirea cere timp. Sunt unii care iubesc mai repede și alții care iubesc mai încet. Aceasta fiindcă trebuie să știm că iubirea este un fapt care ajunge să fie experimentată la nivel personal. Iubirea la fel de bine este un lucru care ne personalitează. Ne personalizează fiindcă ne face să fim mult mai deschiși cu cei din jur și să ne dăm seama de valoarea lor. Este vorba de o valoare ce a fost creată de Dumnezeu. Când iubim pe semenii noștrii iubim ceea ce a fost creat de Dumnezeu. Aceasta este la un anumit nivel un fel de recunoștință pe care o aducem lui Dumnezeu fiindcă în acest fel în cele din urmă îi spunem lui Dumnezeu că suntem conștienți de iubirea Lui.[49]

CAPITOLUL 3

EROSUL SAU IUBIREA EROTICĂ CA PERVERTIRE A IUBIRII AGAPICE

Chimia este cea care ne spune că apa proaspătă este bună de băut. Nu același lucru se poate spune și despre apa stătută care dacă este lăsată mai mult timp în același loc ajunge să se clocească și să nu mai fie bună de băut. Că apa este un lucru de care cu toții avem nevoie este foarte adevărat. În acest sens apa se aseamănă iubrii. Cum avem nevoie de apă la fel de bine avem nevoie și de iubire. Unii au mers atât de departe să spune că singurul lucru de care are nevoie cineva în această viață este numai iubirea. Această afirmație este puțin cam categorică. Omul nu are nevoie numai de iubire pentru a trăi. La fel de bine el are nevoie de apă, de hrană sau de îmbrăcăminte. Am spus că dacă lăsăm apa într-un anumit loc mai multă vreme ea se clocește și nu mai este bună de băut. La fel de bine se poate spune că există o lege care ne arată că iubirea dacă nu este curată ajunge de se pervertește și nu mai este în nici un fel bună. Cum ajunge iubirea de se pervertește? Cea mai simplă metodă de a pervertii iubirea este de a transforma iubirea într-un lucru strict sexual. Pentru foarte mulți oameni din zilele noastre iubirea nu este nimic mai mult decât o simplă relație sexuală. Pentru a nu ajunge să faci copii din această relație sexuală în cele din urmă se ajunge la tot felul de metode de contracepție și ceea ce este și mai tragic la avort. Sunt din ce în ce mai multe avoturi fiindcă patima sexualității este mult prea mare și în cele din urmă omul vrea să ajungă numai la sex.[50]

Un teolog creștin ortodox moden spunea că: iubirea este unul dintre cele mai folosite cuvinte în lume, dar la fel de bine este unul dintre cele mai pervertite cuvinte din lume. Câte pervesiuni s-au făcut în numele iubirii în istorie credem că nu ne-am ajunge un singur volum în acest sens. Aceasta fiindcă după cum am spus iubirea este un lucru care ține de agapic. Prin agapic sau mai bine spus prin iubirea agapică trebuie să știm că ne referim mai mult la iubirea curată, la iubirea cu care ne iubește Dumnezeu. Că iubirea lui Dumnezeu este o iubire agapică nu este nici o îndoială. Dumnezeu iubește agapic fiindcă El iubește dezinteresat. Dacă noi de cele mai multe ori ajungem să iubim din interes în cele din urmă este bine să știm că iubirea agapică este un fapt care se face în mod dezinteresat. Este mai mult o iubire spontană care se face pentru persoana în sine și pentru calitățiile ei. Prin umare din aceasta înțelegem că iubirea agapică este una care ne se face la întâmplare sau mai bine spus alandala. Iubirea agapică se face fiindcă cel care este iubit are anumite calități care îl fac vrednic de iubit. După cum am spus și criminalii și infractroii iubesc. Este de amintit aici că naziștii secolului al XX-lea care au condus mai multe lagăre de exterminare, când vedeau de la muncă se întâlneau ci familia și copii lor și se comportau ca

---

49 “Adevărata rugăciune nu necesită nimic mai mult decât dragoste față de Dumnezeu.” Părintele Porfirie, *Antologie de sfaturi și îndrumări*, (Editura Bunavestire), Galați, pp. 351-352.

50 Este adevărat că sexualitatea este la un anumit nivel o manifestare a iubirii. Totuși, ceea ce trebuie să știm este că omul de azi fiind condus numai de plăceri în cele din urmă ajunge să vadă în sex numai plăcerea pe care o aduce sexul. Că lumea de azi este obsedată de sex nu este nici o îndoială. Aceasta fiindcă după cum am spus omul de azi este un om care este subjugat de noțiunea de plăcere. Aceasta fiindcă sexualitatea nu este un lucru care a fost lăsat de Dumnezeu pentru a ajunge la plăcere ci mai mult pentru a face ca omul să fie unul care iubește nu numai sufletește ci și trupește. Aceasta fiindcă este bine să știm că omul nu este numai suflet ci la fel de bine el este și trup. Iată de ce am putea spune că iubirea se manifestă în sens creștin ortodox în om în sens dual: trupește și sufletește. Iată ce spunea Sfântul Vasile cel Mare despre iubire: "sunt două însușiri de căpetenie ale iubirii: mâhnirea și teama pentru cele care-l pot vătăma pe cel iubit, și bucuria și râvna pentru folosul lui." Sfântul Vasile cel Mare, *Regulile mici*, (Editura Institutul Biblic (IBMBOR), București, 2010), p. 116.

o familie normală. Cu totul alta era situația când ei ajungeau în lagărul de concentrare în care deveneau niște bestii și unde exterminau zeci de mii sau chiar sute de mii de vieți omenești. Este cumva ciudat acest mod că și criminalii de multe ori ajung să se comporte normal și să trăiască cât se poate de obișnuit. Când însă le vine timpul să ucidă pe cineva ei o fac cu sânge rece. Ei bine în toate aceste cazuri adevărul este că nu se mai poate vorbii de iubire agapică. Doi infractori care se iubesc unul pe altul și care dau spargeri împreună în nici un fel nu sunt oameni care ajung să se iubească agapic (curat). În cazul lor avem de a face cu o iubire pervertită. Este ceea ce am denumit aici ca fiind o iubire erotică. Ceea ce este bine să știm este că iubirea agapică este una care se face și se menține cu efort și de multe ori cu sacrificii. Aceasta fiindcă adevărata iubire nu este una ușor de menținut. Sunt din ce în ce mai rare cazurile în lumea noastră în care iubirea dintre doi soți să dureze mai mult de 30 sau 40 de ani. Aceasta fiindcă pentru omul de azi care se plictisește atât de repede în cele din urmă iubirea este un lucru care se stinge la fel de repede pe cum s-a aprins. Trebuie să știm că iubirea agapică de multe ori este simțită cu mare intensitate și la fel de bine se poate stinge extrem de repede. Cum să facem să ținem iubirea agapică aprinsă cât mai mult? În primul rând este bine să știm că nu toate iubirile sunt la fel. Femeile sunt atrase de corpul unui bărbat mușchiulos dar aceasta nu este o atracție a iubirii agapice ci mai mult o a tracție a iubirii erotice. Este vorba de atracția cărnii. Bărbații se simt și ei de multe ori atrași de trpul unei femei cu forme voluptoase. Ei bine în nici un fel nu avem de a face cu o atracție agapică ci mai mult cu o atracție erotică.[51]

Iată prin urmare că am definit aici faptul că iubirea agpică poate să fie pervertită și se pare că în lumea noastră acest proces este în deplină desfășurare. Este cumva destul de neînțeles că până și copii din zilele noastre au ajuns să fie unii care să fie îndoctrinați de pe băncile școlii cu o cultură a erotismului. Copii de multe ori încă de pe băncile școlii se consideră că trebuie să fie educați sexual. Aceasta fiindcă numai în acest fel vor ajunge să cunoască adevărata iubire. Să fie lucrurile chiar așa? Vom vedea că nu. Ora de educația sexuală pe care mai mulți oameni bolnavi la minte o cer să fie introdusă în școlile noastre este o oră care de fapt nu face decât să îi contamineze pe copii cu virusul erotismului. Deși multe mentațitățti bolnave susțin că iubirea erotică este o iubire firească ei bine adevărul este departe de a fi acesta. Iubirea erotică este o iubire păcătoasă fiindcă este o iubire senzuală. Omul de azi este încurajat să își urmeze propriile senzații și fantezii sexuale. Începând din America anilor '50 ai secolului al XX-lea s-a ajuns la concluzia că este nevoie de o "revoluție sexuală," erotismul câștigă din ce în ce mai mult teritoriu în zilele noastre. Ce este această revoluție sexuală care a apărut în America? Este un fel de dezinhibiție sexuală. Este una care ne spune că este cât se poate de logic și de firesc ca pe bolizii de mare viteză să găsim femei îmbrăcate sumar fiindcă în acest sens bolidul are mai multe șase să fie vândut mai repede. A devenit o modă ca mai multe reclame la mașini să ne prezinte femeie îmbrăcate sumar și uneori topless pentru ca să fie mai atractivă mașina. Să fie vreo legătură dintre mecanica unui automobil și frumusețea unei femei? Puțin probabil. Totuși, sunt din ce în ce mai multe care folosesc sexul și erotismul în clipurile și panourile publicutare. Aceasta fiindcă după cum se spune în zilele naostre *sexul se vinde.*[52]

Pentru cei mai mulți dintre oi cei de azi erotismul este un lucru care este normal și firesc. Este normal și firesc să vedem la televizor femei sau bărbați dezbrăcați care să ne incite imaginația și fantezia. Aceasta fiindcă este cursul firesc al lumii de azi. Ei bine anticii au mers mult mai mult decât atât. Ei au ajuns să creadă în mai multe zei sau zeițe ale iubirii erotice. Prin urmare atât de mult a decăzut omul că pentru el erotismul a devenit o manifestare religioasă. Este destul să amintim aici că hindușii au un zeu al iubirii erotice pe nume Kama. Sunt puțini cei care știu că Kama-sutra care este un fel de tratrat al iubirii erotice este mai mult un fel de ofradă pe care hindușii o duc zeului iubirii erotice. Totuși hindușii nu sunt singurul popor care au crezut în zeii iubirii erotice. În Babilonia se credea în așa numita Iștar care era zeița sexului și a războiului. Iștar era la babilonieni fiica și consoarta zeului aerului Anu. Iștar avea obiceiul de a își distruge iubiții. Prin urmare deși era o zeiță,

---

51 David Deida, *The way of the superior man: a spiritual guide to mastering the challanges of women, work and sexual desire* (SUA, 2017).

52 În acest sens este adevărat că în timp ce iubirea agapică față de semeni ne îndreaptă spre rai, iubirea erotică ne îndreptă spre iad. Aceasta fiindcă aceste iubiri sunt extrem de defierite și oricât de multe ar încerca "sexologii" zilelor noastre ele în nici un fel nu pot să fie unele care sunt compatibile. Pentru cei mai mulți în cele din urmă erotismul și iubirea agapică nu sunt altceva decât două fețe ale acesieși monede. Realitatea este că distanța de la iubirea agapică la iubirea erotică este ca de la cer la pământ. Iată ce spunea în acest sens academiciaul român Andrei Eșanu: "sper să ajung să văd raiul, căci de el e însetat fiecare dreptmăritor. Mulți de-a dreptul au ochi, urechi, dar nu le au pentru Domnul. Prin criza ce am trecut am dobândit alți ochi, alte urechi, am dobândit prieteni, am ajuns la adevărata Dragoste." Octavian Moșin, *Istorie și credință în preocupările academicianului Andrei Eșanu: Popas aniversar – 65 de ani de viață*, Editura Cu drag, Chișinău, 2013, p. 5.

Iștar avea mai mulți iubiți. Se pare că iubirea vieții ei, a zeiței Iștar era zeul agriculturi Tummuz pe care a încercat să îl salvze într-un moment greu, dar nu a reușit. La fel de bine se crede că Ișatar a avut și relații cu muritorii. Se credea că această zeiță Iștar a fost soția unui rege muritor: Sargon din Arade. Mesopotamienii și ei la fel de bine credeau într-o zeiță a iubirii. Este vorba de zeița Inanna. Se spune că ea s-a dăruit primului zeu mitologic al Sumeriei: Dumudzi. Inanna a fost o zeiță ce a fost adorată din mileniul al III-ea până în primul mileniu (deci de prin anul 3000 până prin anul 300 înainte de Hristos). Astarte era zeița sexului în Babilon, Siria și Fenicia. Consoarta ei era zeul El din Ugarit. La fel de bine cele care vroiau să devină preotese trebuiau să se prostitueze fiindcă pentru Astarte (sau Ashtart) prostituția era un lucru sacru. Romanii au avut și ei o zeiță a iubirii eroice și a frumuseții. Este vorba de zeița Venus. Pentru mulți ea este echivalenta zeiței Afrodita din Grecia. A fost fiica zeului Jupiter și a născut un copil zeu pe Cupidon. Deși Venus susținea teoretic castitatea se pare că aventurile ei erau numeroase. Printre acestea s-a numărat un mariaj cu zeul Vulcan și o aventură cu zeul Marte al războiului. Egiptenii au avut credința într-o zeiță a iubirii care era concomintent și zeiță a distrugerii pe nume Hathor. În Egit Isis era zeița iubirii și a mamelor. Când fratele ei Seth i-a distrus soțul ea i-a luat capul și i l-a spus la loc. Isis este înfățișată cu un disc solar și cu coarne (coarnele seamnănă mult cu cele ale dracilor din demonologia creștină). Vikingii credeau în zeița Fraya care era și ea zeița iubirii, magiei și divinației. La fel de bine zeița iubirii la chinezi este Nugua. Din toate aceste zeițe și zeități ale antichității și nu numai se poate vedea că iubirea erotică a fost pentru antici o adevărată religie. Aceasta ne spune cât de mult poate cădea omul.[53]

Este bine să știm cum au avut loc lucrurile pentru ca în zilele noastre să ajungem într-o lume în care erotismul este considerat o normalitate. Aceasta fiindcă este bine să știm că erotismul nu este în nici un fel un lucru normal. Nu este un lucru normal fiindcă după cum am spus este un fel de pervertire a iubirii. În nici un fel nu se poate spune că iubirea erotică pe care o simte un bărbat față de o prostituată este ceva firesc. După cum am putut vedea păgânismul antic a ajuns să fie unul care să aibă mai multe zeități ale iubirii erotice. La fel de bine am putut vedea că pentru aceste zeități prostituția nu era un lucru imoral ci la fel de bine un lucru profund religios. Pe acest fond a venit creștinismul care a ajuns să condamne erotismul. Sfinții părinți ai creștinismului ortodox au scris mult și bine despre faptul că erotismul este un păcat. Este un păcat fiindcă el nu păstrează iubirea curată care vine de la Dumnezeu ci ajunge de transformă persoana într-un fel de gratificare a plăcerilor trupești. Iubirea erotică este una care la fel de bine nu se mulțumește cu un singur partener. Cel care este stăpânit de patima desfrânării ajunge să aibă cât mai mulți parteneri și partenere fiindcă erosul este unul care nu se mulțumește numai cu un partener sau cu o parteneră. Iată de ce este bine să știm care sunt limitele iubirii și de ce erotismul este un păcat. Dacă Dumnezeu a ajuns să pedeapscă Sodoma și Gomora pentru imoralitate și iubirea homosexuală de acolo, ei bine adepții erotismului consideră că fiindcă în zilele noastre nu a mai existat nici un fel de distrugere a Sodomei și Gomorei în cele din urmă iubirea erotică trebuie să fie din nou practicată. Tinerii mai ales din ultimii 60 sau 70 de ani cresc într-un climat al destrăbălării în care tot ceea ce cunosc și singurul lucru de care sunt stăpâniți este patima erotică.[54]

Este foarte greu de crezut că o persoană care mai toată viața a ajuns să fie dominat de patima erotismului în cele din urmă va ajunge să fie o persoană a iubirii agapice. Aceasta fiindcă după cum am spus iubirea erotică este una care pervertește. Trebuie multă pocăință și multe lacrimi pentru ca omul să se schimbe cu adevărat. Revoluția sexuală începută în America este una care i-a făcut până și pe bătrânii noștrii în niște persoane libidinoase și obsedate de sex. Iată de ce trebuie să știm că cei care ajung să fie stăpâniți cu greu mai pot să se vindece. Ei sunt de părere că tinerețea este o vârstă în care trebuie să trăiești plenar toate plăcerile și perversiunile erotice fiindcă la bătrânețe este mult prea târziu. Ei bine acestor oameni trebuie să le spunem că ei sunt niște pervertiți și niște perverși. Sunt pervetiți fiindcă ei transformă sexul din instrumentul de procrație pe care l-a rânduit Dumnezeu în o modalitate de a obține cât mai multă plăcere. Pentru mulți din zilele noastre, tineri și bătrâni adevărul este că erotismul este o adevărată filosofie de viață. Este o filosofie de viață fiindcă

---

[53] Nicolae Corneanu, *Origen și Clesus: Confruntarea creștinismului cu păgânismul* (București, 1999).

[54] "Dragostea niciodată nu se sfârșește. Chiar dacă se adresează la mai mulți, nu se împuținează. Dragostea adevărată se aseamănă cu flacăra unei lumânări. Oricâte alte lumânări s-ar aprinde din ea, flacăra primeia rămâne întreagă și nu se micșorează deloc. Și, fiecare noua lumânare, are aceeași flacără ca și precedentele." Andrei Andreicut, *Cuvintele Bătrânilor*, (Ediția 1, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004), p. 8. Mai ales în zilele noastre adevărul este că se poate vedea un fel de bătălie conceptuală în sufletele celor tineri care nu știu în spre ce să opteze: iubirea agapică sau iubirea erotică? Sunt mulți care consideră că acum cât sunt la tinerețe trebuie să fie cât se poate de îngăduitori cu ei fiindcă mai apoi în cele din urmă se vor lipii de o persoană pe care or iubii curat cu dragostea agapică a creștinismului ortodox. Adevărul este că o astfel de judecată este numai o amăgire fiindcă în cele din urmă odată ce te-ai deprins cu iubirea erotică nu mai poți să te desparți de această concepție care își devine o a doua natură.

aceşti oameni nu sunt educaţi şi nici nu vor să fie educaţi şi aceasta este ceea ce îi face să aibă o viziune extrem de îngustă în ceea ce priveşte iubirea. Cu greutate sau aproape imposibil aceşti oameni mai pot să fie făcuţi conştienţi că erotismul este o iubire pervertită care duce la alterarea sufletului. Sufletul care este contaminat de iubirea erotică este un suflet bolnav. Este un suflet bolnav fiindcă el nu mai are capacitatea să iubească curat. Se poate spune că Dumnezeu poate să fie iubit în sens erotic? În nici un fel. Am putut vedea că numai zeii păgânilor erau iubiţi în mod erotic. Cine să fie fost zeii păgânilor? Sfântul psalmist David ne spune că zeii păgânilor erau diavoli.[55]

Se spune că într-o pădure un midgal creştea drept şi ţeapăn. El privea cu mândrie la crengile sale.

- Ce faci l-a întrebat? Un alt copac pe migdal.
- Nu se vede?
- Văd că te uiţi bucuros la crengile tale.
- Asta aşa este.
- Dar de ce?
- Fiindcă sunt cel mai frumos copac din această pădure.
- Oare aşa să fie?
- Da. Nu numai că sunt frumos dar sunt şi foarte ţeapăn.
- Nu ştiu ce să zic.
- Păi să zici cum zic eu.
- Dar cu stejarul cum rămâne?
- Mă compari tu pe mine migdalul frumos şi mlădios cu un stejar?
- Auzi eu doar voiam...
- Lasă vorba că mă deranjezi.

Din nou migdalul se admira pe sine cu mândrie. În timp ce migdalul se admira o ciocănitoare s-a aşezat pe crengile sale. Migdalul era ocupat cu admiraţia de sine şi nu a observat ciocănitoarea.

- Ce mulţi viermi sunt pe acest migdal, şi-a spus ciocănitoarea.
- Ar fi bine să fac curat şi plus de asta viermii sunt gustoşi.

Ciocănitoarea s-a pus pe muncă. A curăţat aproape tot migdalul pe viermi. Migdalul se supără. Îi plăcea să se aşeze şi să se odihnească în ramurile sale papagali multicolori, dar pe această păsăre, care, pe deasupra, îl înţepă şi-i făcu o gaură în tulpină, nu putea s-o suporte.

- Ei tu de acolo! A început migdalul.
- Ce este? A răspuns ciocănitoarea.
- Ce faci tu aici?
- Nu se vede?
- Ba se vede.
- Şi atunci de ce întrebi?
- Păi te-am chemat au să mă cureţi de viermi?
- Nu. De ce?
- Păi dacă nu te-am chemat eu de ce ai venit?
- Am venit fiindcă ştiu că tu nu ai nevoie de viermi.
- Dar nu te-ai gândit că ai putea să mă deranjezi?
- Cu ce să te deanjez fiindcă numai te curăţ de viermi?
- Ba mă deranjezi.
- Îmi cer iertare.
- Nici o iertare.
- Bine dacă tu spui.
- Să nu mai vii pe aici nemernico. Eu sunt marele migdal şi pe mine stau numai păsări de rasă.
- Fie cum zici tu, a răspuns ciocănitoarea şi şi-a luat zborul.

Viermişorii creşteau din ce în ce mai mult, se înmulţiră şi treptat-treptat distruseră miezul tulpinii. Dar migdalul nu simţi nimic. Într-o zi veni vântul şi trânti la pământ acest migdal.

---

[55] William Basil Zion, *Eros şi transfigurare* (Alba Iulia, 2001).

Pilda de mai sus se leagă de mai mult mândrie care ajunge să întunece mintea omului. La fel de bine pilda ne mai spune de efectele dezastroase pe care le are iubirea erotică asupra omului. Omul contaminat de iubirea erotică este un om pervertit care este ca o epavă mutată de valurile vieții.[56]

Este bine să știm că asemenea viermilor care au venit și și-au făcut loc în tulpia migdalului celui trufaș la fel de bine și iubirea erotică ajunge să ne pervertească treptat. Azi este o imagine sau o fantezie erotică pe care am avut-o, mânine încă una, poimâine încă una și tot așa până am devenit niște afemeiați sau niște femei de moravuri ușoare. Aceasta fiindcă după cum am spus erotismul nu începe și nici nu se instalează în om dintr-o dată. Erotismul este un proces care ajunge să ne cucerească treptat. Aceasta fiindcă după cum am spus există un fel de *război nevăzut* în termenii Sfântului Nicodim Aghioritul pe care dracii îl duc cu noi. Sunt unii psihologi care chiar recomandă erotismul fiindcă ei consideră că el este mai mult un fel de a te bucura de viață. Psihanalistul ateu Sigmund Freud spunea că de fapt sensul vieții omului este plăcerea sexuală. Cei care l-au citit pe Freud au putut să vadă că toate psihanaliza lui este centrată pe principiul libidoului. Ce este libiodoul? Libidoul este atracția sexuală care ajunge să se descătușeze numai prin sex și prin sexualitate. Să fie omul un fel de ființă care poate să fie redusă numai la propria lui sexualitate? Ei bine pentru Sigmund Freud adevărul este că da, omul nu este nimic mai mult decât o ființă sexuală care fiindcă societatea este bolnavă și nu vrea să dea curs sexualității sub toate formele ei în cele din urmă ne face să ne refulăm dorințele sexuale. Dacă este să găsim un premergător al revoluției sexuale din secolul al XX-lea fără doar și poate că Freud a fost unul dintre ei.[57]

Revoluția sexuală de la mijlocul secolului al XX-lea a fost fără doar și poate un fel de protest față de mentalitatea tributară a Evului Mediu în care știm că au existat mai multe curente puritaniste. Mai mult știm că în Evul Mediu căsătoria de multe ori nu era bazată pe iubire ci era mai mult un fel de aranjament social pe care părinții ajungeau de îl făceau pentru copii lor. Așa se face că de cele mai multe ori copii care nu se iubeau ajungeau să se căsătorească fiindcă așa le dicta familia. Legenda lui Tristan și Isolda care erau englezi dar provedeau din neamuri diferite a fost cât se poate de cunoscută și mediatizată în zilele noastre. Tristan se îndrăgostește de Isolda fără să știe că ea provenea dintr-o familie dintr-un alt neam. În cele din urmă regele lui Tristan vrea să facă pace cu neamul lui Isolda și ea fiindcă era fiică de rege ajunge să se căsătorească cu un bărbat pe care nu îl iubea, adică cu regele lui Tristan. Tristan ajunge să fie martorul neputincios al unei căsătorii pe care nu o dorea. În cele din urmă Tristan este ucis într-o bătălie și astfel iubirea lui ajunge să se termine dramatic. Legenda lui Tristan și Isolda ne spune foarte mul de care era mentalitatea în Evul Mediu în care de multe ori două persoane erau puse să trăiască împreună nu fiindcă se iubeau ci mai mult din cauza unor interese sociale sau politice. Ei bine, la jumătatea secolului al XX-lea cei care au declanșat revoluția sexuală și mai ales hippioții americani au făcut aceasta în cele din urmă s-a juns la extrame opusă. Fă dragoste cu cât mai mulți parteneri și nu te da înapoi la a duce o viață libertină și ușutatică. În cele din urmă nu mai suntem în Evul Mediu. Ei bine ceea ce adepții generației Flower Power nu au luat în considerare este că ei au pășit pe calea de mult bătătorită a păgânilor antici care considerau că erostismul este un lucru sacru, că erotismul este cel care în cele din urmă îi unește cu zeii. Lumea de azi vorbește din ce în ce mai puțin de revoluția sexuală dar într-un mod de viață lax în cele din urmă putem să vedem efectele acestei revoluții în în zilele noastre de secol al XXI-lea. Erotismul este pentru cei mai muți fructul oprit din grădina Edenului. A venit vremea să dăm curs propriilor noastre porniri animalice și să ne eliberăm de orice inhibiție. A vorbii de a castitate și feciorie în zilele noastre când la televizor pe toate canalele este promovat erotismul este cu adevărat un lucru incredibil.[58]

Dacă este să facem o incursiune în literatura ascetică vom vedea că părinții ascetici creștin ortodocși vorbesc cât se poate de bine de un diavol al desfrânării. Acest diavol a putut să fie văzut în carne și oase de mai

---

[56] Benedicta Wrd, *Vieție sfintelor care mai înaintea au fost desfrânate* (Sibiu, 1997).

[57] Savatie Baștoboi, *Între Freud și Hristos* (Editura Catisma, 2012).

[58] Ei bine sfinții și călugării creștin ortodocși sunt cu adevărat eroii trecuți cu vederea ai timpurilor noastre. Aceasta fiindcă ei au ajuns la sfințenie prin înfrânare. Lumea de azi râde când aude de înfrânare fiindcă până la urmă de ce să te înfrânezi când sexul poate să aducă atât de multă plăcere. Mai ales în occident este cu adevărat un lucru demondat să mai vorbești de casitate, feciori și înfrânare. Acestea sunt mituri pe care le promovează biserica pentru a își refula adevăratele ei dorințe. Iată că erotismul a câștigat de mult bătălia pentru sufletele în occident. Se pare că este în curs de a o câștiga și în orient. Totuși, trebuie să știm că nu numai castitatea este bună. La fel de bine ear trebuie să fie parte dintr-un ansamblu de virtuți. Iată ce spunea în acest sens cuviosul Filotei Zervakos în secolul al XX-lea: "dacă un om construiește o casă și o lasă fără acoperiș, această casă nu-i folosește la nimic. La fel este și omul care a dobândit virtuțile și n-are dragoste, este ca o casă fără acoperiș." Andrei Andreicut, *Cuvintele Bătrânilor*, Ediția 1, (Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004), p. 9.

mulți sfinți creștin ortodocși. După mai mulți părinți creștin ortodocși acest diavol al desfrânării poartă numele de Asmodeu. Asmodeu este cel care îi luptă pe călugării creștin ortodocși pentru a îi face să cadă în desfrânare. La fel de bine acest diavol îi poate lupta și pe cei căsătoriți pentru a cade în adulter. A vorbii în zilele noastre despre un diavol al desfrânării este fără doar și poate pentru cei mai mulți dintre contemporanii noștrii similar cu a vorbii baliverne. Aceasta fiindcă sunt foarte puțini cei care cred că diavolii există. Cum se face atunci că de multe ori deși nu vrem în mintea noastră ne vin imagini păcătoase? La început ele sunt ca niște simple gânduri nevinovate pentru ca mai apoi după ce noi le primim ele să ajungă să devină fapte. În cele din urmă nu contează dacă diavolul desfânării se numșete Asmodeu sau nu ceea ce este bine să știm este că diavolii sunt unii care se bucură când ajungem să cădem în desfânare. După cum o demonstrează ascetica creștin ortodoxă, imediat după ce am ajuns din nefericire să cădem în dresfrânare vin alți demoni ai deznădejdii care ajung să ne spună că păcatul nostru este atât de mare că nu mai poate fi iertat și prin urmare nici nu mai are rost să ne gândim să îl spovedim. Iată cum în cele din urmă lucrarea demonică este una care se face vădită. A vorbii în zilele noastre de posibile legături dintre erotism și demonism este pentru unii cel mai deplasat lucru. Aceasta fiindcă pentru cei mai mulți erotismul a ajuns să fie o binecuvântare. Ei sunt cei pe care îi vedem că agață femei sau bărbați pentru o aventură de o noapte. În cele din urmă aceasta este adevărata iubire pentru ei. Iată că a venit vremea să ne trezim la realitate. Desfânarea a fost una care a distrus atât de multe familii și sunt atât mulți oameni care sunt obsedați de erotism că nu putem în nici un fel să credem că nu este pur și simplu nici un diavol care se folosește de sexualitatea umană pentru a îl face pe om să uite de Dumnezeu și să fie orientat numai spre plăcerile carnale ale acestei lumi.[59]

Un al doilea mare nivel al iubirii pervertite sau în sens generic al iubirii erotice este pornografia. Pe bună dreptate s-a spus că pornografia este maladia zilelor noastre. Aceasta fiindcă trăim într-o epocă fără precedent în ceea ce privește distribuirea și răspândirea pornografiei. Aceasta fiindcă sunt mai mulți care evident că au o înțelegere eronată în ceea ce privește iubirea. Sunt mulți care ar fi tentați să creadă că pornografia nu este nimic mai mult decât o expresie a iubirii umane. Ce este de fapt pornografia? Pornografia este o iubire care se rezumă numai la carnal. În aceast sens se poate spune că pornografia este o iubire animalică ce nu are nimic sufletesc în ea. Unde greșește pornografia? Greșește fiindcă a ajuns să nu mai aibă nimic sufletesc în ea și în manifestarea ei. Iată de ce este bine să știm care este adevărata valență a pornografiei. Pornografia în lumea noastră a ajuns să fie cunoscută chiar de pe elevii din băncile gimnaziului. Nu voim ca în aceste rânduri să facem un profil psihologic al pornografiei ci mai mult să ne dăm seama de ce este ea o iubire pervertită. Este o iubire pervertită fiindcă ea ajunge să îl înjosească pe om. După cum știm sexualitatea a fost lăsată în om cu scopul de a perpetura și a înmulții specia umană. Ei bine este cât se poate de evident că pornografia deturnează sensul originar al sexualității și nu face decât să îl îndobitocească pe om.[60]

Sunt mulți care la drept vorbind nu văd nici un fel de diferență dintre erotism și pronografie. Să fie aceste două lucruri indentice? Realitatea este că nu. Deși sunt două lucruri care au mai multe în comun în cele din urmă este bine să știm că erotismul și pornografia nu sunt două lucruri identice. Erotismul poate să țină mai mult de senzual. De fapt după definiția mai multora erotismul este senzualitate. Pronografia este mai mult decât senzualitate. Prin urmare este bine să știm că:

1. Erotismul pune un mare accent pe senzualitate;
2. Pornografia pune mare accent pe pervesiune.

Fără doar și poate că pornografia este un lucru care seduce. Îi seduce pe cei care sunt slabi sentimental și îi face să creadă că singura și adevărata manifestare a iubirii este pornografia. Iată de ce în cele din urmă este bine să știm că pornografia este cu adevărat o mare problemă. Este o mare problemă fiindcă ea este una care corupe sufletul. Trebuie să spunem că sufletul celui care este devorator de pronografie este un suflet corupt. Este un suflet corupt fiindcă după cum putem să ne dăm seama trebuie să știm că ceea ce este imoral nu poate decât să ne corupă. Ceea ce este trist este că în zilele noastre copii încă de mici ajuns să trăiască într-un mediu contaminat

---

[59] Liviu Petcu, *Desfrânarea și avortul. Răni de moarte ale iubirii* (Iași, 2008).

[60] Toată lumea știe că pornografia este fără doar și poate un fel de abdicare de la moralitate. Aceasta fiindcă trebuie să știm că pornografia nu este un lucru moral. Nu este un lucru moral fiindcă ea nu mai respectă sacralitatea iubirii dintre un bărbat și o femeie. În sens creștin ortodox este bine să știm că iubirea dintre un bărbat și o femeie este un lucru sfânt. Este un lucru sfânt fiindcă așa a fost lăsată de Dumnezeu. Ei bine cei care susțin pornografia nu mai vor să vadă nimic sfânt în iubirea dintre un bărbat și mo femeie și tot ceea ce mai există este atracția instinctuală și animalică dintre bărbat și femeie. Iată de ce în cele din urmă trebuie să știm că una dintre cele mai mari pervertiri a iubirii din zilele noastre este pornografia. Totuși, fiindcă este un lucru care se bazează pe instinct în cele din urmă pornografia este un fapt care seduce pe mulți și mai ales pe tineri. Aceasta fiindcă ei sunt mult mai neexperimentatați în iubirea agapică.

al pornografiei. Aceasta fiindcă ei sunt mult mai vulnerabili. De fapt în cele din urmă sistemul după care funcționează pornografia este un unul care merge după principiul drogului. Depednetul de pornografie nu mai poate trăii fără de imaginile păcătoase pe care le vede de zeci de ori în aceiași zii. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama omul este o ființă care poate decădea. Mai ales în cazul tinerilor se poate observa că pornografia este strâns legată de patima masturbației. Sunt mai mulți tineri care urmăresc imagini sau filme pornografice și ajung la mastrubație. Că efectele unei astfel de paractici sunt cât se poate de malefice nu este nici o îndoială. Aceasta fiindcă tânărul devorator de pornografie ajunge să creadă că singura și adevăratata iubire este cea pornografică. Iată de ce am ales să vorbim în aceste rânduri despre problema pornografiei fiindcă ea este una care poate contamina suflete și le poate duce pe calea pierzaniei. În zilele noastre sunt foarte multe centre în care se difuzează pronografie mai ales pe internet. Aceasta fiindcă sunt mai multe mentalități bolnave care consideră că socieatea în cele din urmă are nevoie de pornografie. Să aibă societatea din zilele noastre nevoie de pronografie? Fără doar și poate că nu. Aceasta fiindcă pornografia încalcă una dintre principalele reguli ale vieții conjugale: intimitatea. Iubirea dintre un bărbat și o femeie este un lucru intim în cele din urmă. Ei bine adepții pornografiei sunt de părere că nu. În nici un fel iubirea nu este un lucru intim ci el trebuie să fie făcut public. Trebuie să avem foarte bine definită difirența dintre iubirea agapică și pornografie. Aceasta fiindcă iubirea agapică ne duce în spre Hristos.[61] Ei bine pornografia ne duce în spre diavol.

Realitatea este că trăim vremuri în care relativismul moral este în elementul său. Acest relativism moral este unul care ne face să nu ne mai raportăm cum se cuvine la iubire. Iubirea este pentru mai mulți dintre semenii noștii o problemă pornografică. Pentru mai mulți atracția dintre un bărbat și o femeie nu este una care culminează în procreație (facerea de copii) ci în pornografie. Iată de ce este bine să știm care sunt efectele pornografiei pe termen lung. Fără doar și poate că pornografia este un lucru care ne face să nu mai vedem cum se cuvine iubirea. Iubirea este un lucru curat și trebuie să se mențină în curățenie. Numai atunci în cele din urmă putem să spunem că iubirea este fără doar și poate o realitate ce ne face să știm care este sensul agapic al ei. Fără de acest sens agapic al ei după cum putem să ne dăm seama iubirea degenerează. Cei care sunt împătimiți și care au un fel de iubire erotică și pornografică între ei, adevărul este că nu văd unul în celălat decât numai un pachet de carne ce trebuie să fie explorat. Adepții pornografiei sunt de fapt adepții senzațiilor tari. Ei ajung să creadcă că perversiunea sexuală este fără doar și poate un cumul și mai mare de iubire decât cel obișnuit. Se înșală însă amarnic cei care nu mai știu să facă diferența dintre pervesiunea sexuală și iubirea agapică. Iată de ce trebuie să știm că pronografia este un lucru ce ne îmbolnăvește sufletele. Cei care consumă pronografie sunt la un anumit nivel obsedați sexual. Ei sunt unii care consideră că atracția canrală este de fapt tot ceea ce contează într-o relație de iubire.[62]

Este evident că tinerele generații din zilele noastre trebuie să se angazeze pe drumul luptei împotriva pornografiei. Aceasta fiindcă ele trebuie să conștientizeze nocivitatea pornografiei. Nu se poate să ajungem să credem că lumea va ajunge să se perpetueze și să se înmulțească prin pornografie. Aceasta fiindcă este bine să știm că pornografia este o iubire care înjosește. Ne înjosește și ne face să trăim după cum fel de instincte animalice. De mai multe ori ori pornografia se manifestă în sex în grup. Sunt multe mentalități care sunt de părere că iubirea nu este în nici un fel un lucru intim sau de ce nu un lucru agapic. Pentru ei nu este nici o problemă a avea cât mai mulți parteneri sexuali. Nașterea de copii este un lucru perimat. Numai fraierii ajung să aibă copii. Iată cum încet, încet pornografia a ajuns să contamineze societatea noastră. A ajuns să o contemineze fiindcă ea ne face să nu mai fim atenți cu curățenia iubirii. Iubirea dintre un bărbat și o femeie este chemat să fie un lucru pur sau mai bine spus un lucru agapic. Ei bine este tocmai acest lucru împotriva căruia pornografia atentează. A vedea femei cu forme voluptoase și bărbați mușchiuloși este în zilele noastre norma în ceea ce privește iubirea. Exemplele sfinților creștin ortodocși căsătoriți sunt de fapt lucruri pe care numai cei naivi le

---

[61] "Cel ce a aflat dragostea Îl mănâncă pe Hristos; Îl mănâncă pe Hristos în fiecare zi şi ceas şi se face prin aceasta nemuritor." Filocalia, vol. 10, (Editura Institutul Biblic (IBMBOR), București, 1981), p. 363.

[62] Sunt mulți care sunt de părere că Biserica nu face decât să inducă frică în cei care sunt adepții pornografiei fiindcă Biserica propovăduiește că desfrânații nu vor moștenii împărăția cerurilor. Iată că destul de subtil sunt unii care promovează un fel de dezinhibilie față de tot ceea ce este creștin și mai ales creștin ortodox în ceea ce privește iubirea. Mai ales copii ajung să creadă sub propaganda pornografică ce se face în zilele noastre că de fapt pervesiunea sexuală este de fapt o manifestare a iubirii. Să fie lucrurile chiar așa? Adevărul este că în nici un fel nu putem să considerăm pervesiunea sexuală ca fiind o manifestare a iubirii. Nu este o manifestare a iubirii fiindcă iubirea gapică este una care nu îl înjosește pe om transofrmându-l într-un obiect de carne prin care să ne satisfacem proftele interzise. Maica Gavriila Papaianis spunea că: "din păcate, de cele mai multe ori, frica îl învață pe om mai mult decât dragostea." Maica Gavrilia, Asceta Iubirii, Editura Episcopia Giurgiului, Bucuresti, 2014, p. 430. Aceasta fiindcă oamenii de azi numai din frică nu mai devorează pornografie. Aceasta fiincă le este frică să nu ajungă în iad.

cred. Aceasta fiindcă trebuie să știm că a venit vremea ca omul să se elibereze de orice inhibiție și de orice prejudecată. Dacă este să privim la lumea din jur, vom vedea că pornografia a primit conorații exacerbate. Există un fel de campanie pe internet care se face la nivel probal în care omul de azi este încurajat să fie liber de orice fel de îngrădire sexuală. De fapt în cele din urmă pornografia susțin adepții ei că nu face decât să îi aducă fericirea omului. Să fie lucrurile chiar așa? Dacă vom studia mai bine vom vedea că pornografia în nici un fel nu este un lucru care îl face pe om fericit. Nu îl face pe om fericit fiindcă trebuie să știm că ea îl înjosește pe om. Cum poate să te facă fericit ceva care te înjosește la un nivel mai de jos decât cel animalic? Fără doar și poate că nu ai cum să fie fericit atunci când te angajezi în practici sexuale pe care nici măcar animalele nu le practică. Iată care este în cele din urmă miza pornografiei: degraderea omului. Deși nu spun pe față, cei care promovează pornografia în lumea noastră sunt persoane care vor degradarea omului. Mai mulți mari producători de filme pornografice de fapt sunt conștieți că pornografia este o degradare a umanului. Întrebat dacă știe că ceea ce face este un lucru rău, un producător de filme pornografice a răspuns că: el știe că filmele pornografice sunt un gunoi, dar fiindcă piața le cere el a ales să le ofere cu mărinimie. Iată că am ajuns la miza pornografiei: banii.[63]

Este bine să știm că în zilele noastre pornografia este o indsutrie în care sunt învrâtite mai multe miliarde de euro. De fapt mai toți cei care pozează și filmează în producții pornografice o fac pentru bani. Banii sunt cei care îi fac să uite de orice moralitate și de orice bun simț și mai ales de sensul iubirii agapice și în cele din urmă să facă ceea ce fac. După cum am spus cei mai vulnerabili în ceea ce privește pornografia sunt adeolescenții și tinerii. Lor le este implementată idea că pornografia este un lucru natural și obișnuit. Pe această cale putem să vedem în zilele noastre o campanie la nivel global care susține drepturile persoanelor homosexuale. Homosexalitatea la fel de bine trebuie să știm că este o manifestare a iubrii erotice sau mai bine spus a iubirii pervertite. Sunt multe voci care ne spun că de fapt homsexualitatea (sub forma feminină de lesbianism) este un lucru normal fiindcă ea a existat din cele mai vechi timpuri. Opiniile diverg în ceea ce privește homosexualitatea. Aceasta fiindcă sunt unii care consideră că:

1. Homosexualitatea este o boală psihică;
2. Homosexualitatea este patimă a sufletului.

Ce este în cele din urmă homosexualitatea: boală psihică sau patimă sufletească? Deși este adevărat că nu poate să fie ignorată o anumită afecțiune psihică a homosexaulității, în cele din urmă trebuie să știm că homsexualitatea este mai mult o patimă a sufletului. Sufletul homosexualului este unul bolnav și el ajunge să vadă iubire acolo unde ea nu există. Că sunt și cazuri în care homosexualitatea este pur și simplu o boală psihică nu este nici o îndoială. Aceasta fiindcă după cum am spus trebuie să știm sunt și patimi care sunt împotriva firii. Sunt și cazuri de homosexualitate care prin rugăciune și prin viață ascetică în cele din urmă s-a ajuns la vindecare de homosexualitate.[64]

Este bine să știm că nu este imoral numai a practica homosexualitatea ci la fel de bine și a o susține într-un fel sau altul. În zilele noastre s-au făcut mai multe filme și s-au scris mai multe cărți care susțin drepturile homosexualilor. Acesta este și motivul pentru care am ales să scriem în această carte despre această problemă. În sensul iubirii agapice adevărul este că nu există o perversiune mai mare decât homosexualiatea. Iată de ce trebuie să ne luăm măsuri de preverire împotriva ei. Mai ales în Occident realitatea este că societatea a ajuns să fie extrem de permisivă și de laxă cu homosexualii. Aceasta fiindcă după cum am spus se consideră că nu este nici o problemă cu a iubii persoane de același sex. Sfântul Apostol Pavel a privit homosexaulitatea ca fiind un fel de consecință religioasă a idolatriei din timpul său. Iată ce le scria el în acest sens romanilor: "Și au schimbat slava lui Dumnezeu Dumnezeu Celui nestricăcios cu asemănarea chipului omului celui stricăcios şi al păsărilor şi al celor cu patru picioare şi al târâtoarelor De aceea Dumnezeu i-a dat necurăţiei, după poftele inimilor lor, ca să-şi pângărească trupurile lor între ei, ca unii care au schimbat adevărul lui Dumnezeu în minciună şi s-au închinat şi au slujit făpturii, în locul Făcătorului, Care este binecuvântat în veci, amin! Pentru aceea, Dumnezeu i-a dat unor patimi de ocară, căci și femeile lor au schimbat fireasca rânduială cu cea împotriva firii; asemenea și bărbații

---

[63] Virgiliu Gheorghe, *Pornografia: maladia secolului XX* (Editura Prodromos, 2011).

[64] Călugărul ortodox Serafim Rose se știe că în tinerețe a practicat homosexualitatea. Când a intrat în contact cu creștinismul ortodox în cele din urmă el a renunțat la practicile homosexuale. Acesta este un caz care ne spune că prin viața creștin ortodoxă în cele din urmă homosexualul se poate vindeca de maladia lui. Iată de ce este bine să știm că deși este mai greu, dacă are bunăvoință și credință în Dumnezeu un homosexual se poate vindeca de patima lui. Este adevărat că homosexualitatea este cea mai de jos traptă a perversiunii și a pervertirii umane. Totuși fiindcă în zilele noastre se face o campanie la nivel global pro-homosexualitate, în cele din urmă este bine să știm că putem să luptăm cu homosexualitate și la fel de bine o putem învinge. Că Dumnezeu Tatăl nu este de acord cu homosexualitatea ne-o spune episodul biblic al Sodomie și Gomorei, care au fost două orașe din Israelul antic în care se practica homosexualitatea. În cele din urmă Dumnezeu a pogorât foc din cer care a mistuit aceste două orașe cu toți locuitorii din ele.

lăsând rânduiala cea după fire a părții femeiești, s-au aprins în pofta lor unii pentru alții, bărbați cu bărbați, săvârșind rușinea și luând cu ei răsplata cuvenită rătăcirii lor" (Romani 1, 23-27). Este prin urmare adevărat că homosexualitatea este fără doar și poate o manifestare a unei boli religioase sau mai bine spus există și un fond religios al homosexualității. Aceasta fiindcă în sens creștin ortodox homosexaulitatea este cu adevărat o practică demonică. Iată de ce în cele din urmă ortodoxia a luptat din cele mai vechi timpuri împotriva homsexualității. Aceasta fiindcă homosexualul este unul care dă curs pornirilor demonice pe care le simte în ființa lui. Este bine să știm că homosexualitatea este fără doar și poate o manifestare a iubirii erotice deci a unei iubiri decăzute și degenerate.[65]

Se spune că un om avea trei fi. Când a îmbătrânit nu știa cum să lase averea lui.

- Ce mă fac acum? A zis soțul.
- Cu privire la ce? A răspuns soția.
- La averea noastră.
- Ce este cu ea?
- Cărui copil i-o voi lăsa fiindcă avem trei?
- Cum adică cui i-a vom lăsa?
- Păi simplu, nu putem să o împărtim în trei.
- De ce?
- Fiindcă dacă o împărțim în trei le va revenii o parte mică fiecăruia și nu se vor putea bucura de ea.
- Asta așa este.
- Eu cred că va trebuii să îi supunem pe fii noștrii la un test.
- Ce fel de test?
- La un test de înțelepciune.
- Da. Merită ca cel mai înțeles dintre fii noștrii să moștenească averea noastră.

Se spune că tatăl i-a chemat pe cei trei fii ai lui.

- Fiilor v-am chemat aici fiindcă timpul să mor mi se apropie.
- Nu vorbii așa tată.
- Ba da fiilor. În curând voi pleca din această lume.
- Vai tată cum poți să spui una ca aceasta?
- Voi știți că eu va trebuii să las averea unuia dintre voi.
- Averea pentru care ai muncit o viață tată?
- Da fiilor. V-am chemat aici pentru a vă spune ce am de gând să fac.
- Ce vrei să faci tată?
- Uite ce este, eu m-am gândit că voi lăsa averea mea celui mai înțelept dintre voi.
- Și care este cel mai înțelept?
- Este cel mai înțelept cel care va reușii să umple o cameră goală.
-Cum o cameră goală?
- Vă voi da 5000 de lei la fiecare. Cel care va reușii să umple camera cu cât mai multe obiecte acela va moștenii averea mea.

Fiul cel mare a mers și a cumpărat un snop de paie.

- Aceste paie sigur vor umple camera.

Fiul mijlociu a cumpărat cu sac cu pene.

- Aceste pene vor umple camera.

Fiul cel mic a cumpărat o lumânare și niște chibrituri. Fiul cel mare a împrăștiat snopul de paie dar a rămas mult loc gol în cameră printre paie.

- Ai greșit, camera este destul de goală, i-a zis tatăl.

Fiul cel mijlociu a împrăștiat penele prin cameră. Totuși printre pene se vedea loc liber.

- Nici tu nu ai reușit să umplii camera.

Fiul cel mic a aprins cu chibitrutile lumânarea și camera toată s-a umplut de lumină.

- Cu adevărat acum este plină camera prin toate unghiurile.
- Atunci îmi vei da mie averea tată? A întrebat fiul cel mic.
- Da. Fiindcă tu ai demonstrat că ești cel mai înțelept.

---

[65] Virgiliu Gheorghe, *Fața nevăzută a homosexualității* (București, 2014).

Sensul pildei de mai sus este că în iubire sunt mai multe niveluri: iubirea erotică, iubirea pronografică și în cele din urmă iubirea agapică. Ceea ce trebuie să știm însă este că numai iubirea agapică în cele din urmă ne va face să câștigăm raiul la fel cum numai fiul cel mic a câștigat averea tatălui său.[66]

Ultima formă a iubirii erotice pe care o vom aborda în aceste capitol este prostituția. Sunt mult care ar fi tentați să creadă că numai femeile se prostituează. Adevărul este că sunt și bărbați care se prostituiază (ei sunt cunoscuți cu numele de gigolo). Ce este prostituția știe mai toată lumea. Prostiatuția înseamnă a îți vinde trupul pe bani sau mai bine spus a face sex pe bani. Este cât se poate de adevărat că sunt și multe persoane care nu consideră că sexul este ceva care ține de intimitate și a sacralitatea vieții conjugale ci mai mult de câștigul de bani. Din cele mai vechi timpuri s-au găsit persoane care să își vândă trupul pe bani. Aceasta fiindcă după cum am spus prosituția este fără doar și poate o iubire pervetită și prin urmare o iubire erotică. Nu voim în aceste rânduri să intrăm în psihologia celor care fac sex pe bani dar ceea ce putem observa este că există în zilele noastre mai multe voci care susțin că postituția ar trebuii să fie un lucru acceptat de toată lumea sau mai bine spus că prostituția trebuie să fie legalizată. Sunt în acest sens mai multe comisii parlamentare în marile state ale lumii care susțin și care dezbat posibilitatea de a accepta prostituția ca o meserie ca restul meseriilor. Nu vom insista în aceste rânduri asupra caracterului imoral al prostituției care se pare că este cât se poate de evident ci mai mult că prostituția este o formă degenerată de iubire. Ea vine să ne spună că omul la fel de bine poate ajunge să decadă că vede ceea ce este cel mai intim act dintr-un un bărbat și o femeie (actual nașterii de copii) ca un act care este un fel de sursă de câștigat bani. Este cu adevărat acest fapt o concepție eronată a iubirii agapice și pentru aceasta trebuie să știm să facem distincția dinre iubire agapică și iubirea erotică. Deși ambele susțin că sunt iubirea adevărată este bine să știm că numai iubirea agapică este o iubire adevărată.[67]

Prostituția este cu adevărat un lucru deplorabil chiar dacă el își găsește mai multe justificări în societatea noastră. Persoanele care practică prostituția sunt unele care susțin că de fapt ele nu fac decât să câștige un ban cinstit. Să fie cu adevărat prostitția o singură metodă de câștig? Realitatea este cu totul alta. Prostituția după cum foarte bine se poate deduce este dincolo de orice un fel de corupție a sufletului. Sufletului persoanei care se prostituează este unul corupt în sens duhovnicesc fiindcă el nu mai ține cont de moralitate și de ceea ce este moral. Iată cum în cele din urmă prostituția ajunge să facă din imoralitate un lucru firesc și normal. În aceasta constă marea anomalie a protituției: că ea este un fapt care ajunge să facă din anormal ceva normal. În mai toate marile orașe ale lumii putem vedea în locuri ferite persoane care își racolează clineți pentru sex. Mai multe din aceste persoane au fost întrebate dac nu ar putea presta servicii în alte domenii de muncă: comerţ, transport, textile etc. Ceea ce s-a putut vedea este că persoanele care practicau prostituția au ajuns să considere că este mult mai ușor să muncești în prostituție fiindcă nu se face efort prea mare și în cele din urmă este cu adevărat și plăcut să prestezi munca de prostituție. Sunt rare cazurile de persoane care recurg la prostituție din lipsă de bani. Aceasta fiindcă în mai toate cazurile în cele din urmă motivația este de a face bani rapid și cu cât mai puțin efort. Cu adevărat persoana care se prostituiază denotă o mentalitate slabă și o moralitate coruptă. Iată de ce nu este în nici un fel recomandat să avem prea multe de a face cu prostituția și cu persoanele pe care o practică.[68]

Nu se poate să nu remarcăm aici că prostituția este o faptă care pleacă și care se bazează pe nevoia omului de a iubrii. Totuși, aceasta nu este adevărata iubire. Pentru ca omul să ajungă la adevărata iubire după cum am spus el trebuie să facă un minim de efort pentru ca ajunge să mențină în sfințenie iubirea. De ce spunem că trebuie să menținem în sfințenie iubirea? Trebuie să menținem în sfiențenie iubirea fiindcă ea este un lucru care vine de la Dumnezeu. Dumnezeu Tatăl este un Dumnezeu al iubirii și prin urmare El este unul care este sursă a iubirii. Iată de ce am precizat în rândurile de mai sus că în nici un fel nu putem să separăm iubirea de noțiunea de Dumnezeu. Ei bine tocmai acest lucru îl face prostituția și restul de perversiuni sexuale. Din dorința de a iubii instantaneu și facil în cele din urmă omul ajunge să se mulțumească cu surogate ale iubirii. Aceste surogate ale iubiri am ajuns să le denumim generic ca fiind: iubirea erotică. Iubirea erotică am putut vedea că are o istorie

---

[66] George Habra, *Iubire și senzualitate* (București, 1994).

[67] Christos Yannaras, *Persoană și eros* (București, 2000).

[68] Este cu adevărat o boală a lumii noastre prostituția. Mai ales femeile care sunt mai frumoase și care au un trup mai bine făcut sunt mult mai dispuse să practice prostituția. Aceasta fiindcă după cum am spus este sunt unele care au decăzut în sufletul lor și au ajuns să aibă o concepție greșită despre iubire. Aceste femei și și unii bărbați care se prostituiază nu consideră că iubirea este un lucru care este superior banilor. De fapt în spatele prostituției fără doar și poate că se ascunde iubirea de bani. În lumea interlopă există un fel de ramificație a releţelor de prostituție care sunt unele care sunt extrem de productive. Sunt comunități întregi care trăiesc din prostituție. În acest sens în uneţe ţări prostituția a ajuns să fie un lucru legalizat (prin aceasta înțelegem că prostituția este considerată ca o meserie între alte meserii). Este adevărat că sunt și ţări care sunt mai drastice cu prostituția și acest lucru este bine.

lungă și ea ajunge să se perpetueze din generație în generație. Aceasta fiindcă nu este nimic mai simplu decât a practica de iubirea erotică. De la aventuri de o noapte la homosexualitate și pronografie ei bine iubirea este o noțiune în profundă criză. Aceasta fiindcă fiind chipul și asemănarea lui Dumnezeu, omul simte ontologic în el nevoia de a iubii. Totuși, această nevoie nu este în nici un fel una care poate să fie adaptată de om la un nivel inferior de înțelegere. Dumnezeu Tatăl a voit ca noi oamenii, fii Săi să ajungem să trăim într-un anume fel starea de sublim a iubirii. Se poate vorbii de sublim în iubirea erotică? Fără doar și poate că nu. Nu are cum să fie sublim ceva care este pervertit și ceva care este decăzut din drepturi. Iată de ce în cele din urmă trebuie să știm că iubirea este un lucru care trebuie să fie bine înțeles. Această carte am voit să o scriem și pentru cei tineri care sunt mai confuzi în ceea ce privește iubirea. Indiferent de ce le spun cei din jur, relațiile intime nu sunt unele care sunt făcute din plăcere ci mai mult din dorința de a naște copii. Cât de tragic este că mai multe mame odată ce au aflat că poartă o sarcină au ajuns la avort. Avorturile sunt în creștere în zilele noastre fiindcă omul de azi este un om care a ajuns să considere că plăcerea sexuală este mai presus și decât viața unui copil nevinovat. Nu fără de nici un motiv ortodoxia consideră avortul pruncucidere. Aceasta fiindcă după cum am spus a ucide un prunc în pântece este similar cu a face o crimă. Este adevărat că femeile din zilele noastre trec prin mai multe procese de amăgire și își spun că în nici un fel avortul nu este un crimă. Ortodoxia susține că viața în om apare din stadiul de embrion. Iată de ce putem să vedem care este consecința ultimă a iubirii erotice: crima.[69]

CAPITOLUL 4

IUBIREA AGAPICĂ CA IUBIRE FIINȚIALĂ SAU IUBIRE ONTOLOGICĂ

Una dintre cele mai cunoscute mănăstiri creștin ortodoxe din România este Mănăstirea Agapia din Moldova. Sunt mai mulți care s-ar putea întreba de ce această mănăstirire nu poartă un alt nume ci chiar cel de Agapia care știm că în grecește înseamnă iubire curată? Ei bine adevărul este că această mănăstire își are numele așa fiindcă din vechime călugării care au trăit aici au fost unii care au fost profund marcați de idealul iubirii. Este cu adevărat un ideal al iubirii nu numai în viața de cuplu ci la fel de bine și în viața de mănăstire. Cum se poate să vorbim de o iubire agapică în viața de mănăstrire sau mai bine spus între călugări? Adevărul este că la fel de bine și călugării sunt persoane care voiesc să cunoască ceea ce este iubire agapică. În acest sens cele mai reușite mănăstiri sunt cele care în care există iubire agapică în obște. Este adevărat că interesul pentru viața mănăstirile noastre creștin ortodoxe este din ce în ce mai căzut în zilele naostre. Sunt mulți care consideră că în cele din urmă călugării nu trăiesc nici un fel de sentiment de iubire în mănăstire ci ei pur și simplu merg acolo pentru a trăi fiecare singur. Realitatea este cu totul alta. De multe ori obștile mănăstirești sunt dublate de iubirea agapică ce este un fel de expresie a iubirii creștinești pe care călugării dintre mănsătire sunt chemați să o aibă unii față de alții. Într-o lume în care iubirea agapică este din ce în ce mai în criză în cele din urmă putem să ne dăm seama de ce iubirea dintr-o mănăstire este importantă. Iată de ce o mănăstire creștin ortodoxă din România se numește Agapia sau mai bine spus Mănăstirea Iubirii Agapice.[70]

Când iubim ceea ce putem vedea este că o facem cu diferite intensități. Sunt intesințăți mai mari de iubire și intesințăți mai mici. Sunt momente și împrejurări în care iubirea agapică crește și sunt împrejurăriri și situații în care iubirea agapică scade. Cel mai bine putem să vedem aceasta de exemplu din viața unor soți. Sunt unii soți care nu prea stau să se gândească la partenerul lor și ajung de se căsătoresc cu el imediat fiindcă simt un fel de iubire frenetică ce îi face să uite de toți și de toate. La puțin timp după această iubire frenetică în cele din urmă aceste persoane pot să obseve că iubirea lor care era atât de incadenscentă scade și nu mai este la fel de puternică. Ce este de făcut într-o asemenea situație? Fără doar și poate că rugăciunea la Dumnezeu Tatăl poate să ajute foarte mult. Poate să ajute forte mult fiindcă noi nu trebuie să credem că Dumnezeu Tatăl din cer este indiferent

---

[69] Mihail Popescu, *Contracepția și avortul* (Iași, 2013).

[70] În termenii părintelui Nicoale Steinhardt de la Mănăstirea Rohia din Maramureș România este bine să știm că *dăruind vom dobândii.* Ce trebuie să dăruim pentru ca să ajungem să dobândim? Fără doar și poate că trebuie să dăruim iubire agapică. Aceasta fiindcă dacă noi dăruim iubire agapică celor din jur în cele din urmă ei vor învăța de la noi ceea ce este iubira agapică și ne vor răspunde și ei la rândul lor cu iubirea agapică. În acest sens este bine să știm că iubirea agapică este un fapt care poate ajunge să îi inspire pe cei din jur. Formele iubirii agapice sunt multe: un zâmbet, o vorbă bună spusă cuiva, un sfat, o discuție sinceră etc. Iată prin urmare umai câteva dintre formele iubirii agapice și de ce este bine să credem în iubirea agapică. Pentru a crede în iubirea agapică mai întâi de toate trebuie să știm ce este iubirea agapică. Iubirea agapică mai ales ajungem să o cunoaștem din iubirea cu care ne iubesc părinții noștrii sau la fel de bine din iubirea cu care ne iubește Dumnezeu.

la problemele noastre. De multe ori credința este cea care face ca focul iubirii să reânvie în sufletele noastre. Aceasta fiindcă după cum am spus trebuie să știm că iubirea este un fapt care ajunge să ne facă să fim cât se poate de deschiși față de persoana pe care o iubim. Am face orice pentru o persoană care o iubim. Când am ajuns în acest stadiul fără doar și poate că am ajuns la iubirea agapică. Iubirea agapică prin urmare este o iubire care după cum am spus este ontologică. Prin aceasta voim să spunem că atunci când iubim pe cineva se poate întâmpla să iubim din toată ființa. De fapt dacă este să fim onești vom vedea că numai iubirea din toată ființa este o iubire ontologică și agapică în adevăratul sens al cuvântului. Iată de ce este bine să știm că vom ajunge la iubire când vom iubii din toată ființa noastră. Pentru mulți aceste rânduri sunt mai mult un fel de teorie care nu are nimic de a face cu viața pratică. Realitatea este că este bine să cunoaștem și care sunt regulile iubirii agapice fiindcă dacă nu riscăm să trăim cu amăgirea că iubim agapic în timp ce în realitate nu o facem. În anii '80 ai secolului al XX-lea cântăreața americană Jennifer Rush a lansat o melodie care a fost destul de celebră la vremea ei. Melodia se intitula: The power of love (puterea iubirii). Cu adevărat iubirea agapică este o mare putere. Nu este atât mult o purere fizică cât una spirituală. Aceasta fiindcă omul care iubește nu face decât să se unească în iubirea cu cu iubirea lui Dumnezeu care este atotputernică. De ce spunem că iubirea lui Dumnezeu este atotputernică? Fiindcă Dumnezeu l-a înfrânt pe diavol prin iubire.[71]

Iată prin urmare că este posibil să vorbim de o dimensiune ontologică a iubirii agapice. Fiindcă pentru om Sfântul Ioan Teologul l-a desemnat pe Dumnezeu ca fiind iubire, ei bine această definiție a iubirii lui Dumnezeu pentru om ajunge să fie o adevărată ontologie. Nu știm dacă în ființa lui Dumnezeu Tatăl este iubire ci ceea ce știm este că în lucrurile lui Dumnezeu este fără de nici o îndoială numai iubire. Numai o iubire putea să aducă din neființă la ființă tot ceea ce există fără de nici un interes meschim în aceasta. Ce ne cere Dumnezeu Tatăl nouă pentru faptul că ne-a adus la existență din neființă la ființă? Ne cere un lucru pe care foarte mulți îl refuză: ne cere să Îl iubim. După cum am spus sunt mulți care deși au viața primită de la Dumnezeu refuză să răspundă acestei iubiri cu iubirea lor. Aceasta fiindcă a Îl iubii pe Dumnezeu din toată ființa ta (după cum este și normal) în cele din urmă este un fapt care este mult prea costititor pentru omul de azi care după cum știm are tendința să fie cât mai comod. Pentru omul care nu vrea să știe de iubirea lui Dumnezeu adevărul este că este mult mai comod să mergi pe calea patimilor și a plăcerilor. Ele nu cer nici un efort. Iubirea agapică și ontologică de Dumnezeu în cele din urmă necesită a duce un mod de viață care este pe placul lui Dumnezeu Tatăl. Toată lumea știe că modul de viață plăcut lui Dumnezeu Tatăl este cel creștin ortodox. Iată de ce în zilele noastre creștinismul ortodox nu este pentru unii decât o religie între altele pe care cei fraieri și naivi o pot practica la fel de bine. Nu se poate să nu remarcăm că și în zilele noastre de secol al XXI-lea sunt mai mulți cei care consideră că creștinismul este mai mult un fel de pacoste. Aceasta ca să nu mai vorbim de creștinismul ortodox care este din ce în ce mai evitat în lumea noastră.[72]

După cum am precizat în rândurile de mai sus pentru cei care nu știu, ontologia este un termen care vine din greacă și înseamnă știința ființei. Ea a fost o ramură a filosofiei care în zilele noastre a ajuns să fie un fel de știință în sine. Este adevărat că nu vom găsii meseria de ontolog dar vom vedea mai multe cărți de ontologie pe care le-au scris mai mulți autori. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama omul este o ființă curioasă care vrea să știe ce este în cele din urmă ființa. Pe baza acestei curiozități a omului s-a putut ajunge la concluzia că există două categorii de ființe:

1. Ființe vi sau mai bine spus ființe cu viață,
2. Ființe neânsuflețite sau mai bine spus ființe fără de viață.

Dacă este să vorbim despre un câine putem să ne dăm seama că el este o ființă cu viață. Dacă este să vorbim despre un scaun putem foarte bine să ne dăm seama că el este o ființă fără de viață. Iată de ce în sens ontologic

---

[71] Ilie Moldovan, *Adolescența: preludiu la poemul iubirii curate* (Alba Iulia, 2014).

[72] Deși poate părea mai greu de acceptat la temelia vieții călugărești stă iubirea agapică. Aceasta fiindcă iubirea agapică se poate manifesta nu numai în ceea ce îi privește pe soț și pe soție ci la fel de bine și pe călugări. Știm că cei mai mulți călugări s-au retras în mănăstire pentru a iubii pe toată lumea și pentru a se ruga pentru toată lumea. Din viața Sfântului Siluan Atonitul se știe că el a ucis fără să vrea o insectă la un moment dar și atât de mult s-a înstristat că a plâns mai multe zile în șir uciderea insectei. Iată prin urmare care este iubirea pe care o avem față de cei din jur poate să fie una ontologică. Prin iubirea ontologică trebuie să înțelegem iubira cea mai puernică la care ne putem gândii. Este iubirea care ne face să simțim persoana iubită în toți porii noștrii. Iată ce spunea în acest sens părintele Selafiil de la Mănăstirea Noul Neamț: "nouă, călugărilor, ne trebuiește s-avem așa: smerenia. Și-apoi: răbdarea lui Iov și blândețea lui David. Aestea ... și dragostea care nu cade niciodată. Savatie Baștovoi, *Dragostea care nu cade niciodată,* Editura Cathisma, (București, 2010), pp. 147-148.

se poate spune că există o gradație sau mai bine spus o ierarhie a ființei. Care să fie această ierarhie a ființei? Vom încerca să o redăm cât se poate de grafic în rândurile de mai sus. Ierarhia ființei este urmtoarea:

1. Dumnezeu Sfânta Treime;
2. Îngerii din cer (cu toate ierahriile lor);
3. Omul;
4. Animalul
5. Vegetația;
6. Lumea materială;
7. Diavolul.

Deși pare mai greu de crezut și acceptat în cele din urmă diavolul este și el o ființă ce a fost creată de Dumnezeu (de unde putem să deducem că el nu îl poate detrona pe Dumnezeu). Este prin urmare evident pentru toată lumea că există o ierarhie a ființei în lumea noastră care a fost lăsată de înțelepciunea lui Dumnezeu. Nu putem în nici un fel să trecem peste ontologie fiindcă în nici un fel omul nu se poate schimba din om în animal și nici plantele nu se pot schimba din plante în om. Aceasta fiindcă există naumite limite ontologice care nu pot să fie depășite de om prin propriile lui puteri. Totuși, există în lumea noastră mai multe tendințe anti-ontologice. Aceasta fiindcă mai ales păcatul este fără doar și poate un fel de anti-ontologie. Păcatul este o încercare de ieșire din ontologia pe care a stabilit-o Dumnezeu. Iată ce spunea în acest sens părintele Alexander Schmemann: "păcatul este întotdeauna lipsa dragostei şi, deci, separarea, izolarea, războiul tuturor împotriva tuturor."[73]

Păcatul este o energie care erodează ființa dar în același timp nu poate să scoată ființa din ontologia ei. Aceasta fiindcă numai Dumnezeu poate să scoată ființa din ontologia ei. Dumnezeu este Cel care a dat viață ființei omului și prin urmare este El unul care a stabilit limitele ontologice ale fiecăruia dintre noi. Aceste limite ontologice sunt unele care mers în spre împlinirea voii lui Dumnezeu care este on ontologie care face ființa să fie și mai prosperă în sens ontologic. Totuși, dincolo de orice și de toate trebuie să știm că păcatul este fără doar și poate un lucru care ne face să luptăm împotriva propriei noastre ontologii. Aceasta fiindcă Dumnezeu ne-a lăsat ca să trăim firescul ontologiei noastre prin a face voia lui. Ei bine omul ajunge să nu mai facă voia lui Dumnezeu și în acest fel în cele din urmă să cadă în păcat. Dacă el cade de mai multe ori în păcat în cele din urmă el se desparte de Dumnezeu. Aceasta despărțire de Dumnezeu nu poate ajunge să fie una ontologică fiindcă ființa în sine nu poate să există fără de principiul ei ontologic care este Dumnezeu. Așa se face că apar chinurile iadului. Iadul este fără doar și poate un rezultat al păcatului are am văzut că este o energie care merge contra lui Dumnezeu. Fiindcă ființa nu poate să se neantieze pe sine din moment ce a ajuns în existență în cele din urmă omul care s-a rupt prin păcat de voia lui Dumnezeu ajunge să sfere ontologic chinurile acestei despărțiri.[74]

La un nivel ontologic am putea spune că iubirea nu este nimic mai mult decât atracția ontologică dintre ființe care au același Creator. Totuși fiindcă ființele umane sunt persoane ele sunt libere în sens final să dea curs acestei atracții ontologice pe care Dumnezeu a pus-o în fiecare ființă. Este bine să știm însă că există o atracția ontologică între oamenii care au ființă. Aceasta fiindcă ființa nu a fost făcută să fie o monadă închisă ci ea este una care trece prin diadă și se împlinește în triadă (triada este atunci când eu și tu ajunge să dea naștere unui el). Iată prin urmare că teoria ontologică a ființei este simplă: fiindcă avem ființa de la un Dumnezeu iubitor în cele din urmă ajungem să trăim legea atracției ființiale față de persoanele din jur. Pentru cititor aceste afirmații par mult prea seci și parcă ar părea că sunt tributare unui limbaj de lemn filosofic. Este adevărat că sunt și autori care fiindcă nu sunt filosofi autentici în cele din urmă ajung să se folosească de un limabj de lemn care este camuflat în mai multe cuvinte și expresii sofisticate. Iată de ce este bine să știm că în cele din urmă trebuie să știm că ontologia este una care precede iubirea. Aceasta fiindcă după cum am spus ființa este una care apare mai înaintea iubirii agapice. Iubirea ontologică nu poate decât să fie una agapică. Aceasta fiindcă după cum am spus este bine să știm că ontologic Dumnezeu a lăsat în ființele umane și la fel de bine și în ființele îngerești înclinația spre iubire. Această înclinație spre iubire vine dincolo de toate din dorința omului de a ieșii din sine și

---

[73] Alexander Schmemann, *Postul cel Mare*, (Editura Universul Enciclopedic, București), 1995, p. 24.

[74] După cum putem vedea oamenii tind să creadă că se pot despărții de Dumnezeu și să ducă o viață fără de Dumnezeu. O viață fără de Dumnezeu nu poate decât să ducă la un vid sau un gol ontologic. Aceasta fiindcă după cum am spus Dumnezeu este sursa vieții sau mai bine spus El este sursa ontologică a vieții. Acolo unde omul nu mai vrea să trăiască cu Dumnezeu în cele din urmă viața ajunge ehatologic un chin. Ajunge eshatologic un chin fiindcă omul ajunge să meargă într-o direcție greșită și eronată. Iată ce spunea în acest sens teologul român Nichifor Cainic: "Nu există un adevăr al credinţei şi altul al ştiinţei ; nu există un bine al moralei creştine şi altul al eticei filosofice; nu există un frumos al Bisericii şi altul al artei. Există un singur adevăr, care ia aspectul binelui în practica dragostei și aspectul frumosului în plăsmuirile artei." Citat din *Bostalgia paradisului* (Editura Babel, 2014).

de a vedea care este ființa celui de lângă tine. Aceasta nu este numai o simplă curiozitate a omului cu ființa de lângă el, ci la fel de bine este și un fel de a da curs iubirii ontologice care iasă de la Dumnezeu. După cum am pus teologia creștin ortodoxă nu poate să știe ce este ființa lui Dumnezeu dar știe că în energiile Sale Dumnezeu se manifestă ca iubire. Este tocmai această iubire a lui Dumnezeu care este primul impuls spre iubirea ontologică. Este de fapt acea iubire pe care toți dintre noi ajungem să o simțim la un anumit moment în viață când simțim că iubim cu toată ființa noastră.[75]

Se spune că o femie a venit la o mănăstire să se spovedească fiindcă nu se înțelegea cu soțul ei.

- Părinte să știți că nu mai știu ce să fac.
- Dar ce este fiica mea?
- Nu mă mai înțeles cu soțul.
- Se mai întâmplă părinte.
- Dar părinte nu înțelegeți.
- Ce să înțeleg fiică?
- Cum vine acasă de la muncă încep să vorbesc cu el și ajungem să ne certăm.
- Asta nu este bine fiica mea.
- Normal că nu este bine fiica mea fiindcă de multe ori ne certăm în fața copiilor și ei suferă mult.
- Cred că ar exista un leac la problema ta.
- Ce leac părinte?
- Uite ce trebuie să faci tu, dar trebuie să faci exact cum îți spun eu.
- Faci orice îmi spuneți părinte numai să am liniște în familie.
- Trebuie să mergi la trapezarul mănăstirii și să îi ceri să îți dea o sticlă cu apă de la chiuveta mănăstirii.
- Și ce să fac cu această apă sfințită?
- De fiecare dacă când vine bărbatul tău acasă de la muncă să mergi să iei o gură de apă din această apă și să o ți în gură până el adoarme.
- Și credeți că apa asta sfințită mă va ajuta?
- Fără nici o îndoială.
- Vă mulțumesc părinte.

Femeia a luat apa de la mănăstire și a mers cu ea acasă. Când a intrat seara bărbatul obosit dela muncă femeia a luat o gură din apa cu pricina.

- Femeie, de ce nu este mâncarea încălizită destul? A început bărbatul.

Femeia nu i-a răspus nimic.

- Faci toate lucrurile pe dos, a spus bărbatul morocănos după care a mers să se culce.

Femeia a înghițit apa atunci. A doua zi a venit bărbatul din nou obosit de muncă. Femeia a luat din nou o gură de apă din apa de la mănăstire.

- De ce nu mi-ai călcat hainele? A început bărbatul.

Femeia nu i-a răspuns. Fiindcă nu i-a răspuns bărbatul s-a dus la culcare. A treia zi brăbatul de venit din nou de la muncă. Femeia a luat din nou o gură de apă.

- Este puțin cam frig aici. De ce nu ai încălzit cum se cuvine?

Fiindcă avea gura plină cu apă femeia nu a răspuns nimic. Timpul a trecut și bărbatul a început să fie din ce în ce mai iubitor cu soția:

- Draga mea nu știu ce se întâmplă cu tine dar te-ai schimbat. Nici nu știi cât te iubesc.

Femeia și-a dat seama că apa sfințită funcționează. S-a dus din nou la mănăstire să vorbească cu părintele:

- Părinte să știi că apa sfințită pe care mi-ai dat-o funcționează. Mai aveți din acea apă?
- Nu apa a funcționat fiica mea.
- Dar ce părinte?
- Tăcerea ta.

Se spune că femeia a plecat acasă mulțumită și de atunci a devenit mult mai îngăduitoare cu soțul ei fiindcă și-a dat seama că pentru a face ca o familie să funcționeze de multe ori trebuie să știi când trebuie să taci.

[75] "A iubi cu iubirea Lui înseamnă a acoperi căderea fratelui tău, a suferi împreună cu el, a câştiga inima lui prin dragoste şi îngăduinţă. Înseamnă a dărui ceva din sufletul tău aproapelui." Constantin Sârbu, *Lacrimă şi har*, (Editura Bonifaciu, Bacău, 2010), p. 185.

Întâmplarea de mai sus este una care ne spune care este dinamica iubirii în viața de cuplu. Trebuie să fim mai înțelegători și mai răbdători cu cei din jurul nostru.[76]

Sunt mai mulți înțelepți care sunt de părere că omul este schimbat de timp. Timpul care este una dintre problemele care ne preocupă cel mai puțin adevărul este că în cele din urmă se dovedește unul care își pune amprenta lui asupra noastră. Totuși, ceea ce trebuie să știm este că deși timpul ne schimbă existențial el nu ne poate schimba ontologic. Ce voim să spunem că deși timpul nu ne schimbă ontologic el le schimbă existențial? Este bine să știm că există o diferență dintre exisență și ontologic. Ontologia este un lucru care ține de Dumnezeu. În acest sens Dumnezeu nu ne-a creat ontologic animale și nici plante. Cu alte cuvinte ontologic Dumnezeu ne-a dat un dat pe care nu putem să îl schimbăm chiar dacă uneori am voir acest lucru. Ei bine deși nu ne putem schimba ontologic adevărul este că ne schimbăm la nivel existențial. Cum se face această schimbare al nivel existențial:

1. Din copii devenim adolescenți;
2. Din adolescenți devenim adulți;
3. Din adulți devenim bătrâni.

Prin urmare este adevărat că există în viața omului un proces de devenire pe care filosoful român Constantin Noica îl denumea ca *devenirea întru ființă. N*u trebuie să înțelegem că această devenire întru ființă este o devenire a ființei. Nu, este vorba mai multe de o devenire a existenței. Viața te schimbă. Dacă la un anumit timp al vieții noastre ne plăceau anumite lucruri ei bine în cele din urmă în alt timp ajungem să fim nepăsătopri față de acele lucruri. Iată cum trebuie să facem distincția dintre ontologic și exisetnțial. Avem mai multe deveniri în acastă viață dar ele nu vor schimba ontologia ființei noastre fiindcă acesta este un lucru imposibil. Este un lucru imposibil fiindcă Dumnezeu nu se răzgândește ca odată după ce ne-a făcut oameni să ne transforme în pești. Totuși, este bine să știm că acest proces de devenire sentimentală poate să ne afecteze viața sentimentală. Aceasta fiindcă după cum am spus viața noastră sentimentală este una care ține de caracterul persoanei noastre. Este evident că trebuie să fim mult mai sensibili cu viața sentimentală fiindcă putem să vedea în ea o anumit dinamică. Această dimanică este una care îi face pe oameni să creadă că de fapt este cât se poate de normal și de firesc să iubim mai multe persoane de sex opus și să nu ne oprim numai la una singură fiindcă după cum am spus omul este în această viață într-un proces de schimbare. Să fie lucrurile chiar așa? Realitatea este că deși la nivel de existență suntem schimbători aceasta nu înseamnă că trebuie să iubim mai multe persoane. Iubirea matrimonială este un lucru care nu este străin de existența lui Dumnezeu Tatăl și prin urmare este bine să știm că dacă avem credință în Dumnezeu indiferent de schimbările existențiale prin care trecem în cele din urmă ajungem să fim cât se poate de neschimbători în iubirea noastră. Aceasta fiindcă după cum am spus este posibil ca în iubirea noastră matrimonială să ajungem să includem iubirea din toată ființa. Când ajungem să iubim din toată ființa după cum am spus ajungem să avem o dimensiune ontologică a iubirii.[77]

Ce este în sens profund persoana? Nu este persoana mai mult un fel de deschidere a ființei față de noi? La fel cum unele ființe persoanale se deschid față de noi la fel de bine și noi trebuie să ne deschidem față de cei din jur. Aceasta fiindcă iubirea ființială nu poate să exise fără de reciprocitate. Iată prin urmare care este dinamica iubirii ontologice. Iubirea ontologică este una care pleacă din această lume și eventual ajunge să se împlinească numai în lumea de dincolo. Aceasta fiindcă este bine să știm că Dumnezeu Tatăl n u ajunge să ne iubească numai în această lume. Orizonbtul iubiri lui Dumnezeu Tatăl este mult mai larg decât tindem noi să îl limităm. Am putea spune că în această lume doar începem să îl iubim pe Dumnezeu. Această iubire a lui Dumnezeu este un lucru care va exista în veșnicie fiindcă este bine să știm că iubirea lui Dumnezeu este:

1. Veșnică;
2. Și infinită.

---

[76] "Adevărata dragoste se vădește atunci când îți înțelegi semenul și îi ierți greșala. Adevărata dragoste nu poate izvorî decât din dragoste " Dumitru Bordeianu, *Mărturisiri din mlaștina disperării*, (Editura Scara, București, 2001), pp. 224-225.

[77] "Având o singură armă: dragostea lui Hristos, o singură țintă: mântuirea și Împărăția Lui, un singur steag: Crucea și Jertfa Sa, creștinii dintâi, ei, cei foarte puțini și străini, dar călăuziți de porunca și puterea lui Hristos, au îndrăznit să meargă să cucerească lumea pentru Dumnezeu; – şi au cucerit-o." Traian Dorz, *Cununile slavite*, (Editura Oastea Domnului, Sibiu, 2006), p. 201. Din aceasta putem să ne dăm seama că iubirea agapică este una care poate să ne transfigureze viața matrimonială. Iată de ce este bine să știm că iubirea agapică este una care se poate manifesta ontologic și ne poate să fim cât se poate de ancorați ființa și persoana celuilalt. Aceasta fiindcă este bine să știm că în persoana celui iubim în cele din urmă persoana și ființa coincid. Iată de ce în cele din urmă putem să vorbim de o iubire cu caracter ontologic în cazul cuplurilor.

Este evident că este bine să avensăm în iubire și să le lăsăm pătrunși de iubirea lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă numai atunci în cele din urmă vom ajunge să trăim ceea ce este firesc. Fiindcă Dumnezeu este iubire în cele din urmă devine firesc să iubim dar după cum am spus nu se poate să iubim oricum ci trebuie să iubim agapic și dacă iubim ontologic. Se poate vorbii de o iubire ontologică față de Dumnezeu Tatăl? Deși toți simțim anumite grade mai mici sau mai mari față de iubire față de Dumnezeu Tatăl sfinții creștin ortodocși au fost cei care au trăit un fel de iubire totală sau mai bine spus o iubire ontologică față de Dumnezeu. Aceasta fiindcă trebuie să știm că dacă Îl iubim ontologic pe Dumnezeu în cele din urmă nu mai ajungem să facem păcatul care după cum am putut vedea este un fel de spargere și de fărămâțare a ființei. În timp ce iubirea ființială ne aproprie mai mult și mai intimă de Dumnezeu ei bine la fel de bine este bine să știm că păcatul este o energie negativă ce ne separă de Dumnezeu. Nu trebuie să fim naivi: nu tot ceea ce există în această lume în cele din urmă ne duce la unirea cu Dumnezeu. Iată de ce este bine să știm că trebuie să facem mai multe efoturi de a Îl iubii pe Dumnezeu Tatăl. Acest efort de a Îl iubii ființială pe Dumnezeu se numește în creștinismul ortodox: nevoință sau asceză. Ce este în acest sens nevoința (asceza) creștin ortodoxă? Este o dovadă că noi Îl luăm serios pe Dumnezeu și că ajungem să Îl iubim cu toată ființa. O iubire care rămâne numai la teorie și al vorbe nu este o iubire în adevăratul sens al cuvântului. La fel de bine pentru a momii victimele lor criminalii le pot spune că le iubesc. Aceasta nu înseamnă ca mai apoi când vor găsii un moment oportun să ne omoare cu sânge rece.[78]

Realitatea este că cu toții am ajuns să iubim măcar odată în viață din toată ființa noastră o persoană care a fost străină de familia noastră. Aceasta fiindcă după cum am spus iubirea este unul dintre cele mai frumoase sentimente care vine de la Dumnezeu. Iubim fiindcă la un anumit nivel suntem chip și asemănare a lui Dumnezeu care este iubire. În lumea noastră de azi adevărul este că iubirea tinde să devină un sentiment din ce în ce mai mundan sau mai bine spus un sentiment ce nu are nimic de a face cu Dumnezeu. Dacă este să ținem cont de scrierile sfinților părinți chiar și îngerii sunt ființe ale iubirii. Dintre toți îngerii serafimii se crede că sunt îngerii care iubesc cel mai mult fiindcă ei sunt ființe înflăcărate de iubire nestinsă față de Dumnezeu după cum și înseamnă numele de serafim. Totuși, această carte nu este atât o carte despre iubirea îngerilor și a serafimilor ci mai mult o carte despre iubirea omului. Omul este adevărat că este menit să iubească. O existență fără de iubire este fără doar și poate o existență eșuată. Aceasta fiindcă după cum am spus iubirea este unul dintre cele mai frumoase sentimente pe care le poate trăii un om. An de an apar mai multe romane scrise despre ceea ce este iubirea și despre cum se manifestă ea. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama omul de multe ori inconștient simte o fascinație cu iubirea care este o ieșire din sine spre persoana iubită.[79]

Este însă foarte adevărat că această iubire posesivă de care dau dovadă unii este un lucru ce poate duce la gelozie. Tradiția ortodoxă ne spune că gelozia este un păcat. Aceasta fiindcă mai multe accese de gelozie s-au sfârșit în crimă. Gelozia este un sentiment care în primul rând este o dovadă de neâncredere în iubirea partenerului. Dacă cineva ne iubește ei bine iubirea la fel de bine aduce cu sine un sentiment de încredere în acea persoană. Ei bine adevărul este că gelosul nu are nici un fel de încredere în persoana pe care o iubește. Aceasta fiindcă este bine să știm că omul gelos este un om suspicios. El vede în orice contact pe care îl are persoana iubită ca un posibil act de necredință. Iată de ce este bine să știm că deși iubirea poate să fie posesivă în nici un fel ea nu trebuie să ducă la gelozie. Au început să se înmulțească crimele din gelozie. Aceasta fiindcă unii nu suportă nici un fel de contact al persoanei iubite cu cei din jur. Gelozia este după cum putem să ne dăm seama un sentiment compus. Din ce este compus? Este compus dintr-o

1. Iubire prea posesivă;
2. Invidie.

Trebuie să ajungem să ne stăpânim sentimentele de gelozie fiindcă ele nu sunt sentimente firești și nici nu sunt sentimente care să ne facă cinste. Gelosul are accese de furie în momente în care nu există nici un fel de dovadă că persoana iubite îl înșală. Este adevărat că sunt din ce în ce mai multe persoane care înșală pe cel iubit.

---

[78] "Mai mare este dragostea omului care ridică smerit greşeala aproapelui său, decât a aceluia ce ridică traista cea grea a împreună-călătorului său." Cuviosul Paisie Aghioritul, *Părinți Aghioriți Flori din Grădina Maicii Domnului*, (Editura Evanghelismos, București, 2004), pp. 161-162.

[79] "Soțul trebuie neapărat în mod practic să dovedească soției că o iubește. Firea femeii este atât de slabă încât, îndată ce vede că soțul arată amabilitate unei alte femei, fie femeie de serviciu, fie prietenă în inima ei se aprinde invidia. Nu pentru că ar fi o pornire pătimașă, ci din pricina dragostei pe care i-o poartă soțului, dorește ca acesta să îi aparțină în întregime. " Mărturie athonită în România. Pelerinajul Părintelui Arhimandrit Efrem Octombrie 2002. Omilii, sinaxe, conferințe, (Editura Sfânta Mănăstire Vatopedi, Muntele Athos, 2004), pp. 172-173. Este adevărat că sunt mulți care sunt posesivi în iubrea lor. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama iubirea este un sentiment care se manifestă destul de diferit de la om la om. Sunt unii care iubesc cu o intensitate mai mare și alții care iubesc cu o intensitate mai mică. Ceea ce este în cele din urmă important este ca omul să iubească curat adică agapic.

Totuși este bine să fim conștienți că gelozia nu este o rezolvare la problemă fiindcă gelozia izvorăște din invidie Este bine să știm că ea nu este în nici un fel o dovadă a iubirii agapice. A nu avea încredere în persoana iubită înseamnă a nu da dovadă de iubire agapică. Aceasta fiindcă trebuie să fim conștienți că iubirea agapică poate avea loc numai în libertate. Există o strânsă legătură dintre iubirea agapică și libertate. Nu se poate să iubim pe cineva și în același timp să îi suprimăm libertatea fiindcă acea persoană ar putea să ne părăsească pentru altcineva. Devine evident că iubirea este una care are valoare numai dacă este făcută din libertate. Cazurile de gelozie după cum am spus pot să se termine prost și iată de ce cel care are multe sentimente de gelozie este bine să își facă un proces amănunțit de conștiință. Aceasta fiindcă el este unul care se amăgește că din iubire ajunge să suspecteze că persoana iubită ar putea să îl înșele. Ori este cât se poate de adevărat că dacă iubești pe cineva iubirea se manifestă prin încredere. Suntem din ce în ce mai slabi în încredere fiindcă suntem de multe ori geloși. Gelozia este un sentiment care după cum am spus este împotriva iubirii agapice. Iubirea agapică presupune încredere și credință în iubirea celui de lângă tine. Ori cum se mai poate vorbii de încredere dacă tu permanent suspectezi că paternerul tău că nu îți este credincios? Înseamnă că nu ești convins că acea persoană te iubește suficent pentru a îți fi credincioasă. Nu voim să facem din aceste rânduri o psihanaliză a persoanei geloase ci mai mult să demonstrăm că iubirea agapică și gelozia nu sunt compatibile.[80]

O altă medtodă prin care omul ajunge să își manifeste iubirea agapică este filantropia. Se poate vorbii în acest sens de o iubire filatropică. Ce este filantropia credem că știe mai toată lumea. Filatropia este ajutorarea celor în nevoi sau celor care se află în sărăcie. După cum ne spunea Domnul Iisus Hristos pe săraci pururea îi avem cu noi. Iată de ce în cele din urmă este bine să știm că sunt și unii care îi iubesc pe cei săraci și voiesc ca lor să le fie mai bine. Este adevărat că nu sunt multe astfel de cazuri raportat la populația lumii însă ceea ce trebuie să știm este că iubirea filantropică este una care la origini este o iubire agapică. Sunt mulți care stau și meditează la om și la ființa umană în genere și își dau seama că omul are în sine o anumită demnitate. Nu trebuie să înțelegem prin această demnitate orgoliu sau mândrie ci mai mult faptul că omul are anumite drepturi inalienabile în viața lui. Iată de ce este bine să știm că trebuie să respctăm aceste drepturi inalienabile ale omului. Unul dintre aceste drpturi este și dreptul la o viață decentă. Din cauza lăcomiei adevărul este că mulți oameni simplii au mult de suferit. Ei au de suferit fiindcă cei bogați cu cât au mai mult cu atât vor și mai mult. Așa se face că sunt unii care ajung să dețnă averi colosale pe spinarea altora. Sunt mai multe cazuri de acest fel și credem că nu este bine să insistăm aici asupra acestui aspect. Prin urmare unii astrâng averi mari în timp ce alții merg din sărăcie în sărăcie. Cu adevărat cineva trebuie să facă ceva pentru ca cei săraci să aibă și ei măcar o șansă la o viață decentă. Acest fapt de multe ori îl fac organizațiile filantropice. Nu poți să fi un bun filantrop dacă nu simți iubirea agapică față de semeni.[81]

Dacă este să privim spectacolul lumii putem să vedem că el este unul de prost gust. Marea majoritae a celor bogați au ajuns să dețină averilor lor pe spinarea celor săraciți și lipsiți. Aceasta fiindcă în nici un fel bogații nu acceptă să împartă averile lor cu cei săraci. Devine evident că sărăcia este principalul dușman al filatropilor. Dar la fel de bine filatropia se poate manifesta și pentru cei care sunt bolnavi. Sunt mai mulți bolnavi care nu au cum să își plătească tratamentul și pastilele care să îi facă bine. Unii chiar așteaptă ani buni pentru ca cineva să se milostivească de ei și să îi ajute. Iată de ce filatropia este cu adevărat un lucru necesar în viața noastră. Aceasta fiindcă ea este o manifestare a iubirii. Avem nevoie să iubim oamenii chiar dacă uneori ei nu sunt așa de bogați pe cum am crede. Tedința oricărui om din această lume este să astrângă cât mai multe averi. Sunt mari miliardari și milionari ai lumii care au astrâng atât de mulți bani că nu îi pot chelui într-o viață nici ei și nici copii lor. Ei bine realitatea este că acești oameni trebuie să se gândească la filantropie. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama filantropia nu va putea niciodată să fie făcută de cei cu fonduri mici ci mai ales de cei care dețin mari averi. Ceea ce este esențial pentru studiul nostru din această carte este să demonstărm că filatropia este una care se bazează pe iubirea agapică sau mai bine spus pe iubirea creștin ortodoxă. Nici o altă religie nu accentuiază mai

---

[80] "Mai anevoie de biruit sunt patimile iuțimii decât ale părții poftitoare. De aceea a și dat Domnul, ca o doctorie mai tare împotriva ei, porunca dragostei." Filocalia, vol. 2, p. 80, Scrierile Sfântului Maxim Mărturisitorul.

[81] Mai toți sfinții păărinți pun la temelia filantropiei iubirea agapică. Aceasta fiindcă iubirea agapică este una care ne face să empatizăm cu starea celui sărac. Sărăcia este la un anumit nivel o stare de suferință. Aceasta fiindcă omul sărac suferă fiindcă nu poate să își cumpere cele necesrare pentru a duce o viață decentă. Iată de ce cu adevărat cei care se dedică actelor filantropice sunt adevărăți eroi. Sunt eroi fiindcă ei ajung să se lupte cu una dintre cele mai crunte probleme cu care se confruntă umanitatea din toate timpurile: sărăcia. Faptul că sărăcia este un lucru care trebuie să fie combătut ne-o spune viața Domnului Iisus Hristos. Iisus a fost sărac toată viața. El și-a asumat sărcăia fiindcă a voit să fie solidar cu cei care suferă din pricina ei. Nu înseamnă că fiindcă Iisus a fost sărac în cele din urmă să mergem și noi să ne vindem averite și să devenim săraci. Înseamnă ca noi să arătăm mai multă empatie cu cei săraci.

mult decât creştinismul ortodox iubirea faţă de semenul nostru. Putem să spunem teoretic că da ne iubim semenul, dar oare îl vom mai iubii și atunci când el se cofruntă cu sărăcia și cu problemele? Adevărul este că mulți mari bogați sunt extrem de iubitori la nivel teoretic dar nu sunt în nici un fel iubitori și la nivel practic. Ei pur și sumplu se fac că nu văd și nici nu înțeleg sărăcia. Iisus a fost cât se poate de specific: nu vom intra în rai pentru gândurile noastre bune și nici pentru vorbele noastre bune ci vom ajunge să intrăm în rai pentru faptele noastre bune. Iată de ce în cele din urmă se cuvine să facem tot ceea ce putem și să punem umărul la eradicarea sărăciei din lumea noastră. Este cu adevărat greu să lupți cu sărăcia fiindcă ea este un fapt care nu prea poate să fie combătut cu mult succes. Aceasta fiindcă este adevărat că lăcomia este mare. Sunt unii care sunt atât de lacomi că nu are ajuta pe nimeni sub nici un fel. Iisus a fost conștient de acest fapt când ne-a spus de parabola săracului Lazăr și a bogatului. Fiindcă oamenii nu prea cred cu seriozitate în viața de apoi cei mai mulți sunt de părere că totul începe și se termină cu această viață. Prin urmare ai tot dreptul să ajungi să te lupți pentru bani și averi fiindcă dacă nu o faci tu o vor face alții. Trebuie să știm că mormântul nu este capitolul final din viața cuiva. Sufletul continuă să trăiască și dincolo de mormânt. Prin urmare în această viață una dintre principalele noastre griji este să vedem de sufletul nostru. Fiindcă oamenii au o înțelegere eronată a iubirii de multe ori ei ajung să iubească banii și averile mai mult decât pe Dumnezeu. În acest mod în cele din urmă ei cad testul final al morții.[82]

Este adevărat că nu poți să fi un bun filantrop dacă nu simți iubirea agapică față de condiția umană. Trăim într-o epocă în care drepturile omului sunt din ce în ce mai analizate. Toate aceste drepturi sunt unele care ne duc la concluzia că omul este în cele din urmă vrednic să ducă o viață decentă. Așa se face că cei care sunt lipiți de săraci au dreptul să fie ajutați. În nici un fel nu trebuie să credem că a ajuta pe semenii noștrii ne pune pe noi într-o poziție de superioritate față de cei mai săraci decât noi. În lumea noastră adevărul este că se dă o luptă pe viață și pe moarte între cei bogați și cei săraci. Așa se face că s-a născut un fel de "ordine mondială" care îi separă pe oameni în cei din lumea a treia, cei din lumea a doua și cei din lumea înatâi. Cei din lumea întâi sunt cei mai bogați. Cel din lumea a doua sunt țări în curs de dezvoltare și cei din lumea a treia sunt țări sărace. Această separație este adevărat că de multe ori s-a făcut au arma în mână fiindcă mai multe țări bogate au dus adevărate războaie cu semenii lor pentru a ajunge la bogăție. Este cumva ironia sorții dacă cineva ajunge să se nască în lumea a treia fiindcă se știe că el va fi condamnat pe viață la sărăcie. Sunt rare cazurile de persoane din lumea a treia care se vor ridica la bogăție. Aceasta fiindcă aceste persoane nu fac parte din lumea întâi.[83]

După cum mai mulți dintre noi ne spun unul dintre mesajele prin care Iisus s-a separat de restul întemeitorilor de religii a fost faptul că Iisus a propovăduit iubirea dușmanilor. Iată ce a spus Iisus în predica de pe munte: " aţi auzit că s-a zis: 'Ochi pentru ochi şi dinte pentru dinte.'Dar Eu vă spun: Să nu vă împotriviţi celui ce vă face rău. Ci, oricui te loveşte peste obrazul drept, întoarce-i şi pe celălalt.Oricui vrea să se judece cu tine şi să-ţi ia haina, lasă-i şi cămaşa. Dacă te sileşte cineva să mergi cu el o milă de loc, mergi cu el două. Celui ce-ți cere, dă-i; și nu întoarce spatele celui ce vrea să se împrumute de la tine.Aţi auzit că s-a zis: 'Să iubeşti pe aproapele tău şi să urăşti pe vrăjmaşul tău.' Dar Eu vă spun: Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă asupresc și vă prigonesc,ca să fiți fii ai Tatălui vostru care este în ceruri; căci El face să răsară soarele Său peste cei răi și peste cei buni și dă ploaie peste cei drepți și peste cei nedrepți. Dacă iubiți numai pe cei ce vă iubesc, ce răsplată mai așteptați? Nu fac așa și vameșii? Și dacă îmbrățișați cu dragoste numai pe frații voștri, ce lucru neobișnuit faceți? Oare păgânii nu fac la fel? Voi fiți dar desăvârșiți, după cum și Tatăl vostru cel ceresc este desăvârșit." (Matei 5, 38-48). Aceste îndemnuri sunt probabil unele dintre cele mai greu de înțeles din toată propovăduirea lui Iisus. Aceasta fiindcă ele sunt un îndemn la iubirea dușmanilor. Știm că este în firea lucrurilor ca oamenii să își iubească prietenii și să își urască dușmanii. Ei bine Iisus a cerut pentru cei mai mulți dintre noi un lucru imposibil: să ne iubim dușmanii. Cum

[82] "Cu cât inima vede pe Dumnezeu mai limpede, cu atât "gustă" mai mult dragostea și cu atât mai mult dăruiește dragostea aproapelui." Ala Rusnac, Cugetări duhovnicești - din înțelepciunea Părinților contemporani, vol. II, Editura Epigraf, Chișinău, 2011, p. 26.

[83] Filatropia este fără doar și poate un lucru care a fost cerut indirect de Iisus. Iisus a fost exrem de explicit când a spus că trebuie să ne iubim semenii ca pe noi înșine. Putem noi să ne iubim semenii ca pe noi înșine dacă noi dormim într-o vilă luxoasă și la poarta vilei noastre doarme noaptea în frig un sărac? Fără doar și poate că nu. Regeratul părinte arhiepiscop Iustinan Chira al Maramureșului spunea următoarele: "când un om reușește să iubească, în adevăratul înțeles al cuvântului, se îndumnezeiește, devine asemenea cu Dumnezeu." Iată prin urmare că iubirea de semnul nostru sau mai bine spus de aproapele noastru nu rămâne fără consecințe în plan teologic. Această iubire este una care ne face să fim mult mai aproape e Dumenzeu și să ne asemănăm cu Dumnezeu. Cine nu vrea să se îndmnezeiască? Fără doar și poate că orice. Ori este bine să știm că iubirea de aproape este fără doar și poate o cale spre îndumnezeire.

putem să ne iubim duşmanii? După cum vom vedea în rândurile care vor urma avem toate motivele să ne iubim duşmanii fiindcă iubirea de duşmani este una care de dezpovărează de ură. Ura este un sentiment greu care îl face pe om să fie unul care este împovărat de greutatea lor. Vom ajunge să ne învingem duşamnii nu prin a le răspunde la ura lor tot cu ură ci mai mult prin a le răspunde cu iubire.[84]

Se spune că era o văduvă cu doi copii care era săracă. Fiindcă asta nu a fost destul într-o zi i-a luat foc casa.

- Ce o să mă fac acum? Se tânguia văduva.
- Mamă de ce plângi? A întrebat-o un fiu.
- Fiindcă am ajuns la capătul puterilor şi nu ştiu ce să mai fac.
- De ce nu vrei să mergem să cerem ajutor la biserică?
- Nu ne mai poate ajuta nimeni.
- Mamă haide să mergem să îi spunem despre necazul nostru la părintele de la biserică.
- Bine dacă tu spui.

Femeia cu copii au mers la părintele de la biserica lor.

- Părinte să ştiţi că nu mai ştiu ce să fac.
- Fiindcă va ars casa?
- Da părinte. Nu avem unde să stăm.
- Domnul să fie cu tine fiica mea.
- Părinte nu ştiţi pe cineva care ar putea să ne ajute?
- În parohie am un om bogat care mai de mult era zgârcit dar acum a devenit extrem de milostiv. Poate vă va ajuta el.

A fost chemat omul cel bogat.

- Femeia şi copii nu au unde locui fiindcă le-a ars casa, a început părintele.
- Aveţi nevoie de un loc în care să locuiţi? A întrebat bogat.
- Da domnule, a răspuns văduva.
- Cred că pot să vă ajut.
- Cum domnule?
- Soacra mea a murit şi i-a rămas un apartament. Puteţi să staţi în el.
- Vai domnule nici nu ştiu cum să vă mulţumesc.
- Să vă rugaţi pentru mine.

Bogatul s-a dus acasă şi i-a spus soţiei sale că va da apartamentul.

- Nici să nu te gândeşti, i-a răspuns soţia.
- De ce?
- Fiindcă a fost apartamentul mamei mele.
- Dar mama ta a murit nu?
- Nu este mai bine să îl închiriem şi să scoatem nişte bani?
- Dar noi avem destul de mulţi bani.
- Poate o să avem nevoie de el pe viitor.

Cei doi s-a dus şi au dormit fiindcă era noapte. Noaptea soţia bogatului l-a visat pe Hristos care i-a spus:

- Lasă-l pe bărbatul tău să dea văduvei casa. La cât e de necăjită, ajutorul vostru ar însemna foarte mult pentru ea.

A doua zi de dimineaţă femeia bogatului s-a trezit şi i-a spus soţului:

- Nu mă supăram dacă, înainte de a-i da casa femeii, îmi cereai şi mie părerea. M-a supărat faptul că nu mi-ai spus mai înainte. Acum, ce să zic, după visul pe care l-am avut aseară, sunt convinsă că e bine să îi faci actele femeii.

Şi i-a povestit bărbatului ce visase.

- Mai mult, de acum o să îi dăm femeii nişte bani în fiecare lună, ca să îi fie mai uşor să îşi crească copiii. S-au dus amândoi să vorbească cu văduva.

---

[84] "Porunca iubirii e porunca cea mai mare, de aceea insistă Mântuitorul. Deci e o întrebare justificată; să ne-o punem toţi: „Iubesc sau nu iubesc?”, că e poruncă, dragă! Să nu credeţi că Mântuitorul a vorbit numai pentru veacul respectiv, pentru apostoli. Nu. A vorbit pentru toate timpurile. Şi noi avem privilegiul că suntem creştini. Şi atunci sigur că nu o să-l urmăm pe Tutankhamon sau pe Budha. Noi Îl urmăm pe Hristos. Băgaţi de seamă, iubirea e criteriu de Judecată!" Arsenie Papacioc (ediţie îngrijită de Ieromonah Benedict Stancu), *Despre armonia căsătoriei*, (Editura Elena, Constanţa, 2013), pp. 19-20.

Mai apoi femeia bogatului a voit să îi lase și bani văduvei dar aceasta nu a primit. Atunci încă sub influența visului pe care l-a avut se spune că femeia bogatului s-a dus și și-a vândut toate bijuteriile și cu banii pe care i-a făcut s-a dus la preot și a cerut să îi împartă la săraci.

Avem aici o întâmplare care ne spune că cu adevărat în situații limită fără doar și poate că trebuie să ne arătăm iubirea pe care o avem față de semnii noștri. Aceasta fiindcă este bine să știm că vrem nu vrem trăim înr-o lume în care de mai multe ori suntem puși în situația de a interacționa cu semnii noștrii. Dacă noi nu înțelegem pe cineva care trece printr-o situație dificilă cum putem să așteptăm ca restul semenilor să ne înțelegă pe noi? Maica Gavrilia Papaiannis din Grecia spunea că: "cel mai important act filantropic este de a îi vorbii de bine pe semnii noștrii."[85] Prin urmare cu toții trebuie să cultivăm un fel de sentimente pozitive în ceea ce îi privește pe semenii noștrii. Aceasta fiindcă după cum am spus este bine să știm că numai așa în cele din urmă vom ajunge să avem o imagine cât se poate de clară și de bună despre lumea din jur. Fiindcă de multe ori nu ajungem să îi iubim pe cei din jur fără doar și poate că și viziunea noastră despre lume ajunge să se deprecieze.[86]

Devine evident că iubirea poate să fie la fel de bine ființială și pentru semenii noștrii. Aceasta fiindcă odată ce iubim fără doar și poate că iubirea este un fapt care ne motivează să iubim și mai mult. Cu toții voim să fim iubiți dar suntem foarte puțini dintre noi care suntem dispuși să iubim înapoi. Iată cum în lumea noastră se naște o criză a iubirii. De fapt din toate timpurile sau mai bine spus în toate timpurile a existat o criză a iubirii. Aceasta fiindcă oamenii după cum am spus vor să fie iubiți dar nu vor să ofere iubirea lor. Este cât se poate de logic ca să nu cerem iubirea oamenilor din jur dacă la rândul nostru noi nu oferim iubire. Trebuie să iubim și în acest mod în cele din urmă ajungem să facem o lume mai bună și mai frumoasă. Dacă vom sta și vom judeca la rece vom vedea că iubirea este cel mai puternic motor al lumii noastre. Aceasta fiindcă lumea nu merge înainte prin ură ci mai mult prin iubire. Părintele Arsenie Boca spunea în acest sens că: "nimic nu poate înlocui lipsa iubirii, dar iubirea înlocuiește toate neajunsurile."[87] Că tr[im într-o lume în care sunt multe neajunsuri nu este nici o îndoială. Sunt din ce în ce mai mulți care ajung la concluzia că această lume este insuprotabilă. Așa se face că aceste persoane ajung să se sinucidă. Să fie oare lumea noastră insuportabilă? Realitatea este că dacă ne str[duim ajugem să facem din lumea noastră o realitate furmoasă și cât se poate de plăcută. Trebuie să ne străduim dar sunt puțini cei care se străduiesc să facă o lume mai frumoasă și mai bună. Aceasta fiindcă după cum am spus trebuie să avem în vedere că iubirea este o parte integrantă a acestei lumi și de ea trebuie la fel de bine să ne folosim. O lume fără de iubire ar fi o lume anostă. Dacă vom sta și vom analiza mai bine vom vedea că lumea noastră a ajuns să fie pe o traiectorie greșită. Este pe o traiectorie greșită fiindcă trecem printr-o epocă în care materia și implicit materialismul este mult mai important decât iubirea. Așa se face că am ajuns într-o etapă critică a umanității. Am ajuns într-o etapă critică fiindcă cei mai mulți dintre noi nu știm ce este iubirea agapică. A face o familie și a naște copii este pentru lumea de azi nu o expresie a unei iubiri ontologice ci mai mult expresia unui instinct. Omul de azi adevărul este că merge pe instinct în ce privește iubirea. Aceasta fiindcă el este mult prea preocupat de a astrânge cât mai multe bunuri și cât mai mulți bani pentru sine. Trăim într-o lume în care din nefericire banii sunt mai importanți decât iubirea agapică. Așa se face că am ajuns să fim oameni reci sau mai bine spus oameni care nu voim să dăm curs sentimentelor noastre. A fi un om care îți manifești sentimentele în zilele noastre este fără doar și poate un fapt care este o dovadă de slăbiciune. Voim lideri puternici care să nu condcă pe baza forței iubirii ci pe baza forței armate. Fără doar și poate că lumea noastră se îndreptă într-o direcție greșită. Este într-o direcție greșită fiindcă după cum putem să ne dăm seama iubirea devine din ce în ce mai mult un sentiment de periferie a societății noastre. Omul de azi nu mai crede în iubire. Pentru cei mai mulți dintre noi iubirea de țară și de patrie este o iubire perimată și o iubire care este cel mai mult un slogan politic în care în realitate nimeni nu mai crede. Iubirea de țară și de neam este un fapt universal și indiferent unde s-ar naște omul în această lume el are obligația să își iubească țara și neamul. Aceasta fiindcă făcând așa în cele din urmă ajunge să își iubească lumea. Pentru noi cei de azi lumea este o noțiune impersonală. A vorbii de lume este un fapt abstract și nerealist. Nu este cum să fie realist un ideal a vorbii despre lumea de azi fiindcă este mult prea mare. Trebuie să înțelegem că lumea se manifestă pentru fiecare subiectiv fiindcă fiecare suntem parte din această lume și avem o anumită experiență proprie a ei. Iată de ce în cele din urmă a iubi pe cei din jur este o expresie a iubirii față de lume. Se cuvine să iubim lumea noastră și să ne

---

[85] Maica Gavrilia, *Asceta Iubirii*, (Editura Episcopia Giurgiului, Bucuresti, 201)4, p. 500.

[86] "În zilele noastre, oamenii aspiră să fie iubiți și de aceea esuează. Corect este să nu te intereseze dacă alții te iubesc sau nu, ci dacă tu îl iubești pe Hristos și pe oameni. În felul acesta îți va fi plin sufletul." Andrei Andreicut, *Cuvintele Bătrânilor*, Ediția 1, (Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004), p. 48.

[87] Arsenie Boca, *Despre durerile oamenilor,* vol. 1, (Editura Credința Strămoșească, 2012), p. 19.

dăm seama că numai prin iubire în cele din urmă ajungem să facem o lume mai bună. Timpurile noastre sunt confuze și sunt timpuri în care mai multe ideologii se află în stare de conflict. Sunt multe conflicte în lumea noastră și noi credem că numai calea dialogului este o posibilitate ca aceste confliecte să fie aplanate. Totuși, la fel de bine trebuie să știm că nu poate să existe dialog acolo unde nu există voința de iubire. Numai cu omul care este dispus să iubească în cele din urmă are rost să discutăm. Iubirea trebuie să fie mai mare decât războiul aceasta fiindcă orice pace se manifestă și se susține pe iubire. Un filosof spunea că *omul valorează atâta cât iubește*. Că nu prea ne ridicăm serios problema iubirii nu este nici o îndoială. Sunt mulți pentru care iubirea este una care a rămas la un fel de stadiu adolescentin. Ea este pentru ei un fel de stare care le permite să aibă senzații tari. Să fie iubirea o senzație tare? Nu. În nici un fel nu trebuie să ajungem să considerăm iubirea o senzație tare. Aceasta fiindcă ea nu este o senzație tare. Iubirea este deschidere spre lumea din jur prin persoanele iubite. La fel de bine este evident că iubirea nu poate exista acolo unde există egoism. Aceasta fiindcă o iubire egoistă nu mai este iubire agapică ci evident o iubire degenerată.[88]

CAPITOLUL 5

IUBIREA AGAPICĂ OPUSĂ VICIULUI URII

Se spune că vechii creștini sau creștinii din vechime aveau obiceiul ca din timp în timp să orgenizeze câte o agapă. Ce era această agapă și de unde numele ei? Agapa era o masă pe care vechii creștini o organizau în care fiecare aducea mai multe produse alimentare care erau fie consumate direct sau preparate. Acese mese creștinești vechii creștini le organizau periodic uneori prin rotație. De ce făceau vechii creștini aceste agape? În primul rând fiindcă în timpul slujbelor în care se știe că nu este bine să vorbim ei nu ajungeau să se cunoască. Pentru ca să găsească un cadru în care să se cunoască și în care să se poată familiariza unul cu altul ei bine erau organizate aceste agape. În zilele noastre agapele nu mai sunt la modă. Deși mergem la biserică și vedem mai multe fețe duminică de duminică suntem mulți dintre noi care nu voim să știm mai multe despre cine sunt colegii noștrii de parohie. Este bine să știm că primele agape creștine erau organizate nu obligatioriu ci numai atunci când un grup de creștini dintr-o parohie voiau să se cunoască mai bine. În zilele noastre mai ales asociacițe creștine de tineri au ajuns să organizeze agape. Aceste agape sunt unele în care tinerii ajung să discute, să povestească și să afle mai multe unii despre alții. Trebuie să știm că nu există nici un canon în Biserica Creștin Ortodoxă care să interzică agapele. Aceasta fiindcă ele pot să fie organizate și în zilele noastre. După cum putem să deducem termenul de agapă este derivat de la termenul de iubire agapică sau mai bine spus de la iubirea creștină. În vechime sau mai bine spus în antichitatea creștină mai toate liturghiilei era însoțite de o agapă. Aceasta fiindcă trebuie să știm că numărul creștinilor era destul de mic. Pe cum numărul creștinilor a crescut în cele din urmă s-a renunțat la practica agapelor fiindcă implica mult prea efort ca toți să mănânce la aceiași masă.[89]

După cum putem să ne dăm seama dacă primii creștini cultivau iubirea în cadrul comunităților lor, ei bine realitatea este că sunt mai mulți care cultivă ura și la fel de bine ceea ce ține de ea. Ura este pentru unii un sentiment puternic care conferă de fapt un fel de iluzie a puterii. Ura apărut pentru prima dată în rai când diavolii au început să Îl urască pe Dumnezeu și au voit să îi i-a locul. Iată că avem aici sursa sau mai bine spus originea urii: diavolii. Diavolii sunt ființe ale urii. De fapt după cum ne-o spune etiomologia termenului de diavol, diavol în limba greacă provine de la verbul care desemnează dezbinarea sau lipsa de unire. Acolo unde sunt diavoli acolo va exista fără doar și poate ură. Că ura este un sentiment care este larg răspândit în lumea noastră nu poate să fie nici o îndoială. Nu este nici o îndoială fiindcă după cum putem să ne dăm seama în lumea noastră există un

---

88 "Vrei să iubești oamenii? Iubește-l pe Hristos și vei vedea cât îi vei iubi pe oameni, chiar dacă nu vrei. Dragostea care vine din dragostea lui Hristos este dragoste puternică și veritabilă. Iubește-l pe Hristos!" Andrei Andreicut, *Cuvintele Bătrânilor*, Ediția 1, Editura (Reîntregirea, Alba Iulia, 2004), p. 8.

89 Practica iubirii poate să îmbrace multe forme dar în cele din urmă forma supremă este să ne ajutăm unii pe alții în drumul mântuirii. În ceea ce privește mântuirea creștinismul ortodox susține că ea nu este un act individualist pe care fiecare dintre noi ajungem să îl câștigăm prin propriul nostru efort fără să ținem cont de cei din jur. Viața creștină este o vață a comuniunii și știm foarte bine că nu poate să existe comuniune acolo unde nu există iubire. "Să ne curăţăm de păcate, care ne urmăresc la tot pasul, să fim cu iubire faţă de semenii noştri, să ajutăm, să răspundem la rău prin bine şi la ură prin dragoste, să ne mărturisim păcatele şi să luăm temeinic hotărârea de a nu le mai săvârşi." Valeriu Gafencu, *Calea spre fericire*, (Editura Agaton, Făgăraș, 2006), p. 13.

război între iubire și ură. În timp ce unii cultivă iubirea în lumea noastră ei bine alții cultivă ura. Marea diferență dintre iubire și ură este că în timp ce iubirea ne face să vedem asemănările și punctele comune pe care le avem cu semnii noștrii, ura face tocmai opusul: ura ne face să fim cât se poate de atenți cu diferențele sau lipsele de asemănare care există în lumea noastră. Așa se face că în cele din urmă ura poate să ne convingă că suntem cu toul diferiți față de semnii noștrii și prin urmare nu mai este nici un fel de punct de comuniune cu ei. Iată care este consecința urii: o stare de dezbinare cu cei din jur în care nu mai avem nimic care să ne lege de ei. Așa se face că ura are mai multe grade de manifestare: există ură de mai mică intensitate și ură de mai mare intensitate. Ura de mică intensitate este adevărat că este mai puțin nocivă. Ce facem atunci când în sufletul nostru ajungem să simțim ura? Trebuie să știm că avem două posibilități:

1. Să luptăm cu ura;
2. Să lăsăm ura să ne cuprindă total.

Că au fost extrem de multe manifestări ale urii în istoria lumii nu este nici o îndoială. Împărații romani i-au pesecutat și aruncat la lei pe creștini aproape 300 de ani. Vandalii și popoarele migratoare de mai multe ori au pârjolit tot ceea ce le ieșea în cale. Turcii i-au exterminat masiv pe armeni la începutul secolului al XX-lea. În mai toate regimurile totalitare ale lumii cei care nu au fost de acord cu ideologia totalitară au fost exterminați. Este evident că enumerarea ar putea continua. Că lumea de multe ori s-a adâncit în întunericul urii nu este nici o îndoială. Totuși sunt anumite forme ale unii care sunt mult mai proeminente decât altele. Printre ele este și rasimul.[90]

Rasismul este fără doar și poate un fapt care ține foarte mult de un fel de ideologie a urii. Mai multă vreme trecut cu vederea în cele din urmă rasismul a ajuns să fie susținut mai ales în secolul al XX-lea ne naziștii din Germania. Care este ideologia rasismului credem că știe mai toată lumea. Rasismul este unul care vede lumea împărțită în mai multe rase: albă, neagră, chineză, hispanică sau mongoloidă. Aceste rase de fapt nu sunt toate la fel ci sunt unele rase care sunt superioare. Prin urmare unele rase sau o singură rasă este menită să le conducă pe restul și nu numai să le conducă ci la fel de bine să le transforme pe restul raselor în sclave. În viziunea nazistă a existat o rasă antică numită *rasa ariană* care a fost o rasă superioară și care este menită să conducă restul raselor. Uramșii istoriei ai rasei ariene erau după Adolf Hitler germanii. Iată de ce prin naștere germanii erau predestinați să conducă lumea. Principiul raselor este unul cât se poate de reprobabil fiindcă de cele mai multe ori fondul uman din om nu se schimbă ci omul ajunge să fie eventual modificat de condițiile de climă (știm în acest sens că negrii din Africa au fost albi în sens inițial dar fiindcă soarele este extrem de dogoritor în Africa în cele din urmă pielea lor a devenit neagră). Ceea ce s-a putut vedea din viața reală a celui de al II-lea război a fost că rasismul s-a dovedit nu atât de mult o ideologie a separării dintre cei superiori și cei inferioriși ci mai mult o ideologile a urii. Această ură s-a manifestat prin exterminarea a peste 6 milioane de evrei. Evreii au fost considerați o rasă inferioară.[91]

Rasismul a fost de fapt și unul dintre principalele motive care a dus la începerea celui de la II-lea război mondial între 1939-1945. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama au fost mai multe mentalități bolnave care au susținut ideologia rasistă. Din aceasta este bine să știm că rasismul este unul care susține că prin naștere unele popoare trebuie să fie urâte. După ideologia rasistă dacă eu am de a face cu un om dintr-o altă etnie ca mine ei bine eu nu trebuie să mă interesez despre acea persoană ce fel de om este. Aceasta în nici un caz. Tot ceea ce trebuie eu să fac este să o urâsc și să îmi dau seama că prin naștere acea persoană trebuie să fie urâtă. Iată de ce este bine să știm că acolo unde există rasism nu poate exista iubire. Nu poate exista iubire acolo unde ajungi să urăști o persoană pentru simplul motiv că acea persoană s-a născut într-o anumită etnie? Evident că nu. Dacă este să privim însă la lumea noastră vom vedea că principiul rasist al etniilor diferite există și în zilele noastre. Sunt etnii care se urâsc de moarte și care nu vor să aibă nici un fel de milă față de cei care nu sunt de aceiași etnie cu ei. Așa e face că au existat mai multe conflicte și războaie care au avut ca început diferențele de rasă. Ce este de făcut într-o asemenea situație? În primul rând trebuie să conștientizăm că rasismul nu este un lucru bun. În al doilea să ne dăm seama că rasiștii sunt persoane ale urii. Nu poate să existe nici un fel de

---

[90] "Înlăuntrul durerii, se ascunde mai multă dragoste decât în dragostea firească. Căci, dacă suferi pentru celălalt, îl iubeşti puţin mai mult. Dragoste cu durere înseamnă să strângi în braţe pe un frate de-al tău care are demon, iar demonul să plece. Fiindcă dragostea care îmbrăţişează, dragostea duhovnicească cu durere, dăruieşte făpturilor lui Dumnezeu mângâiere dumnezeiască, îi îneacă pe demoni, slobozeşte suflete și vindecă răni cu balsamul dragostei lui Hristos pe care îl varsă." Cuviosul Paisie Aghioritul, *Patimi și virtuți, Cuvinte duhovnicești* vol. V, (Editura Evanghelismos, București, 2007), pp. 225-226.

[91] "Azi sunt fericit. Prin Hristos iubesc pe toți. Este o cale atât de greu acceptată și înțeleasă de oameni. Dar sunt convins că este sigura care duce la fericire." Monahul Moise, *Sfântul Închisorilor*, (Editura Reintregirea, Alba Iulia, 2007), p. 290-291.

înțelegere cu oamenii urii. Aceasta fiindcă rasismul este de cele mai multe ori un fel de pretext al manifestării urii. Devine devident că nu putem să ne lăsăm pradă rasismului și a modului în care se manifestă el. Consecinețele rasismului au putut să fie văzută după cel de al doilea război mondial în care și-au pierdut viața peste 50 de milioane de oameni. Deși nu mai este atât de agresiv în zilele noastre realitatea este că rasismul este un fapt care încă mai bântuie lumea. Mai ales în America se poate vedea că și în zilele noastre sunt mai multe organizații cu caratcer rasist. Una dintre cele mai cunoscute este așa numita mișcare Ku Klux Klan care este una care susține supremația rasei albe față de restul raselor. Dacă este să ne gândim că până în secolul al XIX-lea negrii erau considerați în America sclavi fiind de o rasă inferioară putem vedea că rasismul și-a arătat colții în istoria lumii. Ceea ce trebuie să fim conștienți și ceea ce merită să evidețiem aici este că rasismul este mai mult o mască a urii demonice pe care unii ajung să o simtă. La fel de bine este bine să știm că rasismul nu este deloc compatibil cu duhul iubirii agapice a creștinismului ortodox. După cum ne spunea părintele Ilarion Felea în secolul al XX-lea creștinismul ortodox este o religie a iubirii. Cum poți să mai iubești pe semenul tău dacă tu ești rasist și îl consideri de o rasă inferioară ce trebuie supusă și exterminată? Este evident că într-o astfel de situație nu mai poate exista nici un fel de iubire.[92]

O altă manifestare a urii în lumea noastră este terorismul. Ce este terorismul este un lucru pe care îl știe mai toată lumea. Teroristul este o persoană care îi terorizează pe ce din jur pentru ca în cele din urmă să ajungă să le curme viața. Că sunt mai multe atentate terosite în lumea noastră nu este nici o îndoială. Terorismul este fără doar și poate o expresie a urii care vine de fondul faptului că odată ce teroarea este adusă în sufletele celor din jur este cât se poate de evident că terorismul simte un fel de satisfacție sadică pentru actele lui. Se consideră că până acum în zilele noastre care mai mari acte terosite au fost:

1. Atentetele din anul 2001 de la Turnurile Gemene (World Trade Center) din New York, SUA, în care aproape 3000 de oameni și-au pierdut viața și au fost pagube de aproximativ 1 miliard de dolari.
2. În anul 2007 a fost bombadată comunitarea Yazidi din Irak în care cca 726 de oameni și-au pierdut viața.
3. Incediul de la Cinema Rex din Iran unde au murit 470 de oameni.
4. Atacurile teroriste din Gamborou, Ngala și Ningeria din 2014 în care și-au pierdut viața 336 de oameni.
5. Atacurile asupra bazelor militare americane din Liban în care au murit 241 de oameni și au fost răniți alți 128.
6. În 2004 au fost mai un atac terorist în Madrid Spania în care au murit 192 de persoane.
7. Atacurile teroiste din Moscova din anul 2002 unde au murit 129 de oameni.

Evident că au fost mult mai multe atacuri teroiste care s-au soldat cu și mai multe victime dar aici am evidențiat numai câteva dintre cele mai importante. Devine cât se poate de adevărat că fără doar și poate terorismul este o manifestare plenară a urii. Sufletul unui teorirst este un suflet contaminat cu ură. Sunt mulți teroriști care atât de mult urăsc lumea și pe cei din jurul lor că înnebunesc. Că ura poate să ducă la nebunie nu este nici o îndoială. Nu este nici o îndoială fiindcă este bine să știm că ura este un sentiment distructiv. El nu este numai un sentiment care îi distruge pe ce din jur dar la fel de bine este un sentiment care îi distruge și pe cei care se lasă mistuiți de ea. De ce spunem că ura ajunge să îi distrugă și pe cei care sunt stăpâniți de ea? Aceasta fiindcă logic, un om care este stăpânit de ură nu mai este stăpânul lui. Scopul lui devine ura și căutarea obsesivă a prilejurilor în care el ajunge să își manifeste ura.[93]

Am ajuns să trăim într-o lume în care băile de sânge din teritoriile Orientului Mijlociu sunt cât se poate de obișnuite. Este adevărat că și mas media noastră ne învață să trăim cu tot felul de reportaje și de știri care ne vin din Orientul Mijlociu în care ne sunt relatate cu lux de amănunte unele dintre cele mai crunte atentate teroriste. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama terorismul este unul care are curioșii lui. Este adevărat că nu putem să trecem cu vedea faptul că Orientul Mijlociul este un loc al urii. Este un loc al urii fiindcă pentru mentalitatea din Orientul Mijlociu terorismul a devenit un lucru care cât se poate de obișnuit și cât se poate de firesc. Să fie teroismul un lucru firesc? Evident că nu. Terorismul este o negație adusă iubirii și la fel de bine o idiotizare a omului incapabil să iubească. Este adevărat că sunt multe atentate teroriste care se nasc din motive de natură religioasă sau etnică dar la fel de bine sunt și teroriști care atât de mult sunt contaminați de ură că au ajuns să vadă în teroism singura metodă de a își exprima ura care o au față de cei din jur. Avem de face în cazul teroriștilor cu o afecțiune psihică ce cu greu poate să fie tratată. Aceasta fiindcă cei mai multe teoriști nu sunt conștienți că ura i-a înnebunit. Iată că în timp ce iubirea agapică vindecă și tămăduiește ei bine terorismul

[92] "Să-l simți pe semenul tău alături de tine, mereu prezent, şi să nu te întrebi niciodată: „Cine este omul acesta?" , ci să-ți spui „Nu este străin. Este fratele meu. Este Biserica lui Hristos, ca şi mine". Gheorghe Calciu, *7 Cuvinte Către Tineri*, (Editura Anastasia, 1996), p. 27.
[93] Bruno S. Frey, *Dealing with terrorism - stick or carrot?* (Celtenham, 2004).

este unul care ne face să ne pierdem uzul rațiunii și să nu mai știm cine suntem cu adevărat. Sensul terorismului este pentru cei mai mulți dintre noi o expresie a urii și a unei uri care de multe ori nu are nici un motiv și nici o bază logică. Este bine să știm că este greu să luptăm cu terorismul. Aceasta mai ales fiindcă el este unul care este imprevizibil. Este cât se poate de imprevizibil fiindcă nu este unul care se manifestă acolo unde ne-am aștepta. Cu excepția Orientului Mijlociu adevărul este că nu știm unde vor lovii următorii teroriști. Nu știm aceasta fiindcă după cum am putut vedea teroristul este unul care se manifestă psihotic. Se manifestă psihotic fiindcă el este un om încare ura stăpânește deplin.[94]

Un cuplu proaspăt căsătorit s-a mutat într-un aprtament. Într-o dimineață ei își consumau micul dejun. Femeia s-a uitat pe fereastă.

- Dragule te-ai uitat pe fereastră?
- Nu. De ce?
- Nu ai văzut pe acea femeie?
- Femeia care întinde hainele pe culme?
- Da o văd. Ce este cu ea?
- Cum poate să întindă pe culme haine așa murdare?
- Nu știu draga mea.
- Știi ce cred că ar trebui să fac?
- Nu știu. Ce?
- Să mă duc să îi dau niște detergent de al meu.
- De ce?
- Pai poate așa hainele ei ar putea fi mai curate.
- Nu cred că este o idee bună.
- De ce?
- Fiindcă nu o cunoști.
- Și ce dacă nu o cunosc?
- Poate se va simții ofensată.
- Asta așa este. Nu toți oamenii sunt la fel de curați ca noi.

Cei doi au continuat să mănânce micul dejun. A doua zi povestea s-a reptat.

- Uite-o din nou pe femeie.
- Iar are rufele murdare?
- Da. Nu știu ce este cu ea. Cum poate să aibă rufe așa de murdare?

A treia zi soția a venit de dimineață în bucătărie unde soțul își bea liniștit cafeaua. De data aceasta a putut să o vadă pe vecina lui că punea la uscat haine mai curate.

- Uite ai văzut? A început soția.
- Ce să văd?
- Vecina noastră acum pune la uscat rufe curate. Unde o fi învățat să spele rufe? O fi învățat-o o altă vecină?
-Nu draga mea.
- Ce vrei să spui?
- Azi dimineață m-am trezit mai repede și am spălat geamurile casei noastre.

Se spune că soția a pus capul în pământ de rușine.

După cum putem vedea de multe ori tindem să îi învinovățim pe cei din jur de probleme pe când de fapt problema suntem noi. Așa se face că avem nevoie să curățim geamurile sufletului nostru pentru a vedea fără să criticăm pe cei din jurul nostru. Ajungem să îi acuzăm pe cei din jurul nostru că nu au iubire și sunt persoane care nu vor să iubească fără să ne dăm seama că în realitate noi suntem problema. Noi suntem cei care doar așteptăm să fim iubiți fiindcă ne considerăm persoane care suntem cât se poate de curate și de iubitoare. Ei bine realitatea este cu totul alta. Este cu totul alta fiindcă prin fire omul tinde să se vadă pe sine bun și mult mai bun

[94] "Omul merită să fie iubit numai pentru că este chipul lui Dumnezeu. Nu are importanță nici dacă este bun sau rău, virtuos sau păcătos. Omul merită să fie iubit pentru ceea ce este. Hristos a iubit și S-a jertfit pentru oameni păcătoși, destrăbălați: N-am venit să chem pe cei drepți ci pe păcătoși la pocăință. (Marcu 2, 17). În acest fel trebuie să-i iubim pe toți, fără deosebire." Dionysios Fanariotis, *Marii inițiați ai Indiei și Părintele Paisie*, (Editura Egumenița, Galați), 2009, p. 102. Terorismul este fără doar și poate una dintre cele mai concrete manifestări ale unrii care face din ură un fel de realitate demonică ce este prezentă în viața și în sufletul teroristului. Teoristul știe că poate să fie prins dar atât de demonizat a ajuns să este dispus să își risște viața. Cei care se sinucid în cadrul actelor teoriste se sincid pentru a curma cu ei cât mai multe vieți și a face cât mai mult rău. Acestea sunt persoane care s-au demonizat pe sine de bună voie. Iată de se poate afirma că sunt destul de multe paralele între terorism și demonism.

decât restul. Iată cum în cele din urmă trebuie să știm că iubirea este un fapt care depinde de noi. Noi suntem cei care ajngem să ne dăm seama că iubirea este un fapt care stă în puterea noastră. Iubirea este în acest sens un fapt care ajunge să îi transfigureze pe cei din jur fiindcă numai un nebun dacă îl tratăm cu iubire el ne va răspunde cu ură. Omul de azi realitatea este că are o înțelegere dificitată a iubirii. Are o înțelegere deficitară a iubirii fiindcă este un om care tinde să fie preocupat de propria lui persoană și să vadă numai ceea ce el vrea. După cum am afirmat și în rândurile de mai sus nu se poate să asociem iubirea cu egoismul. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama iubirea este o ieșire spre cei din jur. Astfel este bine să știm că iubim și în acest mod în cele din urmă vom ajunge să ne îmbogățim sufletește. Ne îmbogățim sufletește fiindcă trăim iubirea celor din jur ca fiind una ce este a noastră. Iubirea este un fapt care ne face să ne dăm seama că fără doar și poate avem numai de câștigat. Fie că iubim mai mult sau mai puțin în cele din urmă este important să iubim fiindcă această iubire pe care o avem în cele din urmă va ajunge să fie pusă în practică și să ajungă la fapte. Este adevărat că pentru unii iubirea este un fapt greu de înțeles. Unii consideră că este fapt un fapt irațional. Aceasta fiindcă nu se poate explica cum un bărbat și o femeie din neamuri și din familii diferite ajung să se unească și să trăiască unul cu altul? Iubirea este bine să știm că nu este irațională. Este fără doar și poate o iubire spirituală. Iubirea la fel de bine poate să fie una care ne spiritualizează.[95]

O altă formă a urii este războiul. Sunt din ce în ce mai mulți care susțin că războiul este de fapt un lucru normal și firesc fiindcă numai prin război se poate rezolva neânțelegerile care există între popoare. Să fie lucrurile chiar așa? Adevărul este că războiul este unul care apare de cele mai multe ori în urma une idei de orgoliu. Orgoliul este cel care ne spune că suntem mai buni și mai superiori decât restul sau decât un anumit popor. Cele mai multe războaie se pornesc din dorința de a cucerii și de a stăpânii cât mai mult. Este mult mai bine ca tu numai să stai și să dai comenzi și cei de lângă tine să le execute. Aceasta fiindcă după cum am spus prin război poporul care este mai slab armat și economic ajunge să fie stăpânit și asuprit. Iată că avem aici ceea ce am putea denumii ca o definiție a războiului. Războiul este unul care în sine nu este compatibil cu mentalitatea creștin ortodoxă. În sine Biserica Creștin Ortodoxă nu susține nici un fel de război ci ceea ce susține ea este că pe calea acordului și a înțegerii în cele din urmă războiul poate să fie evitat. Că sunt mulți care iubesc războiul nu este nici o îndoială. În vechime au existat chiar și zei ai războiului. Se știe în acest sens că vechii greci (grecii antici) aveau un zeu al războiului pe nume Ares. Nu trebuie să ne facem nici un fel de probleme: au fost foarte mulți în istorie cei care au susținut războiul sub o formă sau alta. Mai nou știm că războiul este chiar și unul care este motivat religios. Dacă este să ne gândim la jihadul islamic fără doar și poate că avem o imagine cât se poate de clară a ceea ce este războiul motivat religios. Jihadul este doctrima islamică ce susține că cei care nu sunt musulmani trebuie să fie convertiți la islam cur forța, adică cu războiul. Mai ales imperiul otoman a fost unul care a impus în teritorile sale ocupate credința islamică. În acest sens se știu mai mulți martiri creștini care și-au pierdut viața sub otomani fiindcă nu au voit să tracă la islam. Iată care este în cele din urmă justificarea războiului religios: Dumnezeu Tatăl binecuvântează războiul de cucerire a popoarelor care nu sunt de aceiași credință cu a celor care vor să extindă credința lor. Să fie oare lucrurile chiar așa? Adevărul este că nu. Dumnezeu Tatăl nu este pentru ca adevărurile de credință să fie impuse cu forța adică cu războiul.[96]

Dacă este să privim în istorie vom vedea că mai multe chipuri de războinici au fost privite ca modele de mari eroi. Ulise din Odisea lui Homer a fost un războinic care s-a dus la luptă cu troienii. Că mai mulți oameni de stat s-au consderat pe sine războinici nu este nici o îndoială. Mongolul Gingis Han s-a văzut pe sine ca un războinic. Așa se face că în istoria mongolilor Gingis Han a intrat cu numele de Războinicul cel sfânt. Iulius Cezar care și el a fost un împărat al romanilor de multe ori vorbea despre sine ca un războinic care avea singurul scop de a mării imperiul și de a cucerii cât mai mult. Fiindcă evident că nu se putea cucerii cu vorba bună se ajungea la cucerirea cu forța armată. Un alt mare războinic al lumii Richard Inimă de Leu care a fost rege în

[95] "Nu poți cunoaște persoana semenului numai prin inițiativa ta, sau printr-o expediție agresivă din partea ta. Pentru a o cunoaște trebuie să se descopere ea însăși, printr-o inițiativă proprie, și va face aceasta cu atât mai mult cu cât lipsește mai mult elementul agresiv din tendința ta de a o cunoaște." Dumitru Stăniloae, *Ascetica și mistica Bisericii Ortodoxe*, (Editura Institutul Biblic (IBMBOR), București, 2002), p. 28.

[96] Iată ce spune Sfântul Simeon Noul Teolog în acest sens: "Domnul a primit să ia asupra Sa chipul fiecărui om lipsit și să Se unească pe Sine cu fiecare, ca fiecare, văzând pe fratele său ca pe Dumnezeu, să-l primească și să-l socotească ca pe Acela și să deșerte avutul său spre slujirea lui, precum și Hristos Și-a vărsat sângele Său pentru mântuirea noastră." Prin urmare Hristos nu a voit ca religia să fie impusă prin război dar după cum se poate vedea sunt mai mulți care au ajuns să facă aceasta. Cel mai concludent exemplu în acest sens sunt islamici. Aceasta fiindcă ei mai în toată istoria lor a fost în jihad (război).

Anglia. Richard a fost un rege care mai toată domnia lui a petrecut-o în războaie. Fiindcă a fost extrem de curajos i s-a dat supranumele de inimă de leu. Dacă este să studiem istoria lumii vom vedea că războinicii sunt o constată. Din toate timpurile și din toate epocile au fost mai mulți care s-au considerat pe sine războinici. De multe ori acești războinici au avut o cauză pentru care au luptat dar la fel de bine au fost și cazuri în care pentru unii războiul a devenit o metodă de a exista. Războinicul este unul care nu se mulțumește cu țara lui și teritorile sale ci cea teritorii cât mai mari și slavă lumească cât mai mare. Iată de ce este bine să știm că în sine chiar dacă este de multe ori bine justificat războiul este un cumul destul de mare de ură. Este la un anumit nivel o ură oarbă. Este o ură oarbă fiindcă doi soldați care trăiasc în țări diferite și care nu s-au văzut niciodată sunt puși să se lupte unul cu altul. Sunt unii care au susținut că în cele din urmă războiul este unul care este motivat și justificat și în sens religios. Nu vorbește Sfântul Ioan Teologul în Apocalispsa lui de războiul care a început în cer între satan și adepții săi și Sfântul Arhanghle Mihail și restul de îngeri? Trebuie să știm că războiul din ceruri nu a fost unul care poate să fie echivalat cu ceea ce are loc pe pământ sau mai bine spus cu războaiele de pe pământ. Aceasta fiindcă el a avut loc dincolo de timp și de spațiu în cer. Iată de ce trebuie să știm că nu se poate vorbii de războiul dintre Mihail și satan ca un război în sensul celor pe care le avem pe pământ. Aici a fost mai mult o încleștare de forțe spirituale și nu de forțe armate.[97]

O altă modalitate prin care se arată ura în lumea noastră este violența. Specialiștii sunt cei care au putut observa la scară globală o creștere a violenței. Ce este în cele din urmă violența știe mai toată lumea. Omul violent este omul care crede că își poate rezolva problemele și își poate atinge scopurile nu pe cale pașnică ci prin bătaie și uneori chiar prin molestare. Că lumea de azi încurajează un comportament violent nu este nici o îndoială. Pe micul și pe marele ecran de mai multe ori sunt portretizați eroi care pentru a soluționa problemele cu care se confuntă recurg la violență. Să fie violența o modalitate prin care ne putem rezolva problemele? Este foarte adevărat că nu. În nici un fel nu trebuie să credem că violența este o rezolvare a problemelor noastre. Este adevărat că violența este o problemă gravă dar nu este atât de gravă ca rasimul și terorismul. Fondul violenței este de la sine evident că este ura. Când omul urăște este adevărat că o modalitate de a își demonstra ura este violența. De la violența domestică (violența în familie), la violența în școli realitatea este că în societatea noastră putem să vedem o manifestare agresivă a violenței. Omul violent este unul care de fapt se consideră puternic. Se consideră puternic fiindcă ura pe care o are în el este într-un anume fel una care îl face să se simtă stăpân pe situație. Realitatea este că Biserica are o cu totul altă înțelegere a violenței. Aceasta fiindcă este bine să știm că creștinismul ortodox este o cale a nonviolenței. Nu știm de nici un sfânt părinte creștin ortodox care să fi recurs la violență și nici să fi susținut violența. Dar după cum știm creștinismul ortodox este o minoritate în lumea noastră. Iată de ce în cele din urmă este bine să știm că a fi creștin în nici un fel nu este un lucru compatibil cu violența nu este compatibil fiindcă după cum am afirmat creștinsmul ortodox este o religie a iubirii. Este de la sine evident că iubirea creștin ortodoxă și violența nu pot să coexiste în aceiași persoană.[98]

Psihologii nu sunt de acord în ceea ce privește comportamenul violent fiindcă sunt mai multe opinii în ceea ce privește violența omului. Unii susțin că violența este o expresie a fustrăii, alții susțin că violența este expresia unei copilării nefericite sau alții susțin că violența este expresia unor sentimente refulate din conștient în subconștient. Ei bine ceea ce trebuie să știm este că mai presus de orice violența este o expresie a urii. Sunt oamenii care cumulează foarte multă ură în inima și în sufletul lor și la un moment dat sunt cuceriți de ură. Ei bine acesta este momentul în care ura iasă la suprafață. Că pentru unii ura este un fapt de viață nu este nici o îndoială. Uneori ne mirăm de ce oamenii ajung să fie violenți. Aceasta fiindcă după cum am spus de multe ori omul cumulează doze mari de ură în sufletul său. Este adevărat în acest sens că sunt mai multe timpuri de oameni care ajung să fie depozitari ai urii. Sunt unii care cumulează ura în ei dar ea nu ține mult și ajunge de se epuizează la fel de ușor pe cum a apărut. Sunt și cazuri de persoane care cumulează ură și ura rămâne în ei.

---

[97] Radu Teodorescu, *Sfântul Arhanghel Mihail: modelul, prietenul, și ajutorul nostru* (Cugir, 2019).

[98] "Iubirea trebuie să fie puternică față de frați, sinceră, lipsită de viclenie. Ea se arată doar din faptul că-i răbdăm, că-i ajutăm pe frați, că le arătăm milă. Dacă avem iubire față de Dumnezeu, am împlinit toată legea. Domnul a grăit: orice dăruiți celui mai neînsemnat dintre oameni, Mie îmi dăruiți…" Efrem Filotheitul, *Sfaturi duhovnicești*, (Editura Egumenița, Galați), 2012. Prin urmare dacă suntem violenței cu cineva fără doar și poate că rupem cel mai mare legământ creștin ortodox: legământul iubirii. Că sunt din ce în ce mai mulți oameni care nu mai cred în iubire și abdică de la legea iubirii nu este nici o îndoială. Aceasta fiindcă aceste persoane sunt unele care sunt adepte a principiului că: scopul scuză mijloacele. Prin urmare contează ce voiești să realizezi și dacă aceasta implică violența în cele din urmă ea este acceptată și trebuie să fie cât se poate de firească.

Aceste persoane sunt cele care fără doar și poate că ajung să reacționeze la mediul extrem prin ură. Ura după cum am spus este un sentiment nociv fiindcă el este unul care nu poate coexista în același suflet în care există dragoste. În acest sens la un nivel spiritual și la un nivel psihologic în mai toți dintre noi se dă o luptă dintre iubire și ură. Sunt sentiment negative (care uneori au o origine demonică) ce ne fac să ne încărcăm cu ură și să devenim violenți chiar cu copii noștrii. La fel de bine sunt și sentimente pozitive (care uneori au o origine angelică) ce ne fac să iubim. Violența este cu adevărat o mare problemă a lumii și se pare că nici în zilele noastre când avem un anume progres științific și tehnologic violența nu este o problemă soluționată. Nu este soluționată fiindcă nu trebuie să ne amăgim: la fel cum facem eforturi pentru a progresa și a avansa în sens tehnic și științific, ei bine la fel de bine trebuie să facem și efoturi în sens moral pentru a ajunge să eradicăm violența din comportamentul nostru. Numai deținuții și cei certați cu legea sunt oameni care sunt adepții violenței. Accentul pe care lumea de azi îl pune pe violență mai ales în mas media este unul evident dăunător. Este dănător fiindcă tinerii și copii sunt cei care sunt expuși acestui comportament violent și ei ajung să imite ceea ce văd în jurul lor.[99]

La fel de bine ceea ce trebuie să știm este că ura poate să îmbrace mai multe forme de manifestare în lumea noastră. Aceste forme sunt unele uneori destul de greu de depistat. Sunt greu de depistat fiindcă în cele mai multe siatuații oamenii își ascund ura. Își ascund ura fiindcă aceast sentiment poate să fie camuflat. Cum se poate prin urmare să se manifeste ura atunci când este camuflată? Sunt și oameni care uneori ajung pe poziții publice care sunt cât se poate de dominați de ură și își manifestă această ură prin a arunca tot felul de fitile pentru cei din jur. Acești oameni sunt persoane care după cum foarte bine putem să ne dăm seama sunt unii care le place să creeze coflicte. Așa se face că există în zilele noastre așa numita presă de scandal. Ei bine care este ocupația acestei prese? Această presă este una care exploatează la maxim marile scandaluri mondene. Atunci când aceste scandaluri nu există ei bine presa de scandal de crează. Aceasta fiindcă sunt cu adevărat mai mulți devoratori de scandal în lumea noastră. Lumea politică de azi este o lume care este dominată de scandaluri și de conflicte. Aceste scandaluri și conflicte este bine să știm că de cele mai multe ori sunt camuflate și nu pot să fie bine reperate dacă nu știm care este adevărata miză a lor. Care este miza presei de scandal? Miza presei de scandal sunt banii și puterea. Banii și puterea sunt două mari valori ale societății noastre secularizare. Pentru ei unii sunt dispuși că maeargă atât de departe că ajung chiar și la crimă. Este prin urmare adevărat că acolo unde există conflict și scandal în nici un fel nu poate exista iubire. Scandalul și conflictul sunt fără doar și poate manifestări ale urii. Omul care se hrănește cu scandal este unul care a cumulat în sufletul lui multă ură. El nu este deloc interesat de pace și înțelegere ci tot ceea ce caută este momentele în care oamenii intră în conflict pentru ca în cele din urmă mas media să transforme aceste conflict în scandal public. Este adevărat că sunt mai multe mentalități în mas media care sunt pline de ură. Sunt pline de ură și vor să împărtășească această ură și oamenilor simplii. Sunt oameni simpli care privind la televizor și citind pe internet de marile scandaluri politice ale momentului în cele din urmă devin și ei adepți ai scandalului.[100]

Sunt mulți dintre cei care își hrănesc inima cu ura scandalurilor și a conflictelor care susțin că ei de fapt îl iubesc pe Dumnezeu și că singura lor problemă este numai cu oamenii din acastă lume care sunt evident meschini și mojoci. Să fie lucrurile chiar așa? Sfântul Ioan Teologul spunea la un moment dat că: "cine zice că este în lumină şi pe fratele său îl urăşte, acela este în întuneric până acum" (1 Ioan 2, 9). Este evident că trebuie să fim mult mai exacți în ceea ce privește iubirea. Aceasta fiindcă iubirea este un sentiment care ajunge să se manifeste în noi numai dacă noi ne golim de ură. Că ajungem de multe ori să ne umplem de ură fără să fim

---

[99] Iată ce spunea în acest sens cuviosul Porfirie Bairaktaris: "Ce sunt iubirile omenești pe lângă iubirea dumnezeiască? Sufletul îndrăgostit de Hristos este pururi fericit și senin, orice i s-ar întâmpla, oricâte osteneli și jertfe l-ar costa dumnezeiasca lui dragoste." Ala Rusnac, *Cugetări duhovnicești - din înțelepciunea Părinților contemporani*, vol. II, (Editura Epigraf, Chișinău), 2011, p. 31. Din aceasta este bine să înțelegem că iubirea pentru noi este o datorie. Este o datorie fiindcă ea este una pe care Dumnezeu Tatăl o cere. O cere fiindcă Dmnezeu Tatăl știm că este iubire. Iată de ce în cele din urmă ajungem să iubim și să ne dăm seama că iubirea este o cale net superioară violenței. Este o cale net superioară violenței fiindcă ura nu este o rezolvare la problemele noastre. Ura din contră denotă micime de suflet și de cele mai multe ori ea se rezolvă în violență. Acolo unde există violență nu poate exista iubire. Totuși trebuie să știm că violența este acceptată de creștinismul ortodox atunci când avem de a face cu răufăcători. Aceasta fiindcă de cele mai multe ori numai violența este o modalitate de a îi aduce în fața justiției.

[100] Aici se ridică întrebarea: când sufletul își este contamina de scandal și de conflict se mai poate vorbii de iubire față de Dumnezeu în acea situație? Fără doar și poate că nu. În nici un fel nu mai poate exista iubire acolo în sufletul în care scandalul și conflictul pblic domină. Așa se face că iubirea de Dumnezeu se răcește și uneori devine inexistentă. Iată ce spunea în acest sens Cuvionsul Porfirie Bairaktaris: "adevărata rugăciune nu necesită nimic mai mult decât dragoste față de Dumnezeu" Părintele Porfirie, *Antologie de sfaturi și îndrumări*, (Editura Bunavestire, Galați), pp. 351-352.

conștienți de aceast nu este nici o îndoială. Societatea din jurul nostru are tendința de a relativiza lucrurile. Le relativizează în așa fel în care la un anumit moment nu mai putem avea încredere în nimeni. Ce este de făcut într-o asemenea situație? Fără doar și poate că trebuie să ne eliberăm de ura care ajunge să ne împresoare sufletele. Dacă un suflet este câștigat pentru ură în cele din urmă diavolii pot foarte ușor să comande acel suflet. La un anumit nivel este bine să știm că ura este una care aduce în noi o energie de origine diavolească. Lumea de azi conamnă la nivel generic ura dar când vine vorba de peroane care merită cu adevărat să fie urâte pentru fapetele lor murdare pe care le-au făcut, ei bine de cele mai multe ori acest lucru nu se întâmplă. Nu se întâmplă fiindcă este bine să știm că mediul din jur ajunge să îl influențeze mult pe om. Sunt campanii sociale care sunt cât se poate de pervese. De mai multe ori persoane care au încălcat flagrant legea sunt pur și simplu pardonate de mas media în numele faptului că trebuie să fim toleranți și iubitori. Ceea ce trebuie să știm este că a fi drepți și a fi de partea justiției nu este în nici un fel un lucru care este o manifestare a urii. Dacă nu se i-au măsuri împotriva celor care încalcă iustiția și fac mare tulburare în viața publică în cele din urmă tot edificiul nostru social se va părbușii. Iată de ce nu putem să ne prefacem că nu se întâmplă nimic cu cei din jur atunci când ei încalcă legea.[101]

Este cât se poate de adevărat că ura nu poate să fie un mod de a fi sau mai bine spus un mod de a ne trăi viața. Aceasta fiincă este evident că ea este una nocivă. Când suntem mânioși pe cineva și ajungem să insultăm acea persoană parcă de multe ori trăim un sentiment de eliberare. Să fie oare lucrurile chiar așa? Fără doar și poate că nu. Ura manifestată nu aduce o eliberare sau o alinare a sufletului ci din contră îl face să fie deschis în spre o nouă etapă de ură. Aceasta fiindcă cel care este mânios crede că numai prin ură în cele din urmă ajunge să soluționeze problemele cu care se confruntă. Deși sunt mulți care nu vor să recunoască, adevărul este că ura este un sentiment care de multe ori se manifestă prin mânie. Mânia știm că este o patimă. Sunt oameni care atât de mulți sunt stăpâniți de mânie că imediat le sare muștarul sau mai bine spus ajung să se mânie din te miri ce. Mânia este un fapt care aduce o satisfacție sau mai bine spus o anumită satisfacție omului. Când ești în trafic și cel din fața ta de mai multe ori îți taie calea pentru ca tu să nu poți să îl depășești ei bine sunt mulți care se umplu de mânie și când trec cu mașina prin jurul lui ori îi atuncă niște înjurături ori îi fac niște semne obscene. Așa se face că ura este un lucru care din nefericire ajunge să ne facă să ne mâniem. Mânia după sfinții părinți ai creștinismului ortodox este un păcat capital sau mai bine spus un păcat de moarte. Ceea ce trebuie să știm este că după cum ne spune creștinismul ortodox mâniei îi corespune un demon. Acest demon al mâniei este fără doar și poate un demon al urii. Este un ură fiindcă după cum putem să ne dăm seama demonii nu mai pot să iubească. Ei nu mai pot să iubească fiindcă s-au întors de la Dumneze care este iubire. Demonii sunt unii care se ambiționează să cread că ura și răul sunt în cele din urmă mai puternici decât binele și iubirea. Lumea sau mai bine spus existența la care visează demonii este o existență utopică: este vorba de o o lume în care iubirea și binele nu mai vor mai exista deloc ci va fi o lume a urii și a răului etern. Iată de ce pe cei care sunt stăpâniți de mânie și care se mânie ușor Biserica vrea să îi facă conștienți că sunt sub influența unui demon împotriva căruia trebuie să lupte. Este greu să lupți cu demonul mâniei dar în cel din urmă nu este imposibil. Nu este imposibil fiindcă iubirea este mai puternică decât ura.[102]

După cum am afirmat în rândurile de mai sus este foarte adevărat că în zilele naostre se poate vedea în lumea o mare antagonie dintre iubire și ură. Pentru cei care sunt confuzi este bine ca ei să se trezească la realitate și să își dea seama că în nici un fel ura nu este un fapt care ne face bine sau mai bine spus nu este un lucru care în cele din urmă ne este folositor. Nu ne este folositor fiindcă ea ne încarcă de energiile morții. Ce sunt aceste energii ale morții? Ele sunt fără doar și poate energii care actualizează iadul în sufletele naostre. S-a și spus că omul ajunge să trăiască raiul sau iadul încă din această lume. Aceasta fiindcă trebuie să știm că din această lume omul este unul care este pus să opteze între rai și iad. Când iubim nu facem decât să ne manifestăm apartanența noastră la rai. Când urâm nu facem decât să ne manifestăm apartenența noastră la iad. Aceasta fiindcă nupă cum putem să ne dăm seama iadul și raiul sunt două lucruri care noi prin propriile noastre puteri ajungem să le actualizăm. Devine evident că trebuie să fim atenți cu ce energii ajungem să ne încărcăm. Ne încărcăm cu energiile raiului sau energiile iadului? Că sunt mulți care se încarcă cu elergiile iadului nu este nici o îndoială.

---

101 "Cu cât inima vede pe Dumnezeu mai limpede, cu atât "gustă" mai mult dragostea și cu atât mai mult dăruiește dragostea aproapelui." Ala Rusnac, *Cugetări duhovnicești - din înțelepciunea Părinților contemporani*, vol. II, (Editura Epigraf, Chișinău, 2011), p. 26.

102 "Lauda creştinilor este primirea străinilor şi milostivirea. Lauda şi mântuirea creştinilor este că, totdeauna, la masa lor, săracii şi sărmanii şi străinii să mănânce împreună cu ei, că din casa lor Hristos niciodată nu va lipsi. " Arhim. Dr. Benedict Ghiuș, *Proloagele*, Volumul I (Invataturile si Vietile sfintilor pe scurt pentru lunile septembrie - februarie), Editura Bunavestire, Galați, 1999, luna noiembrie, ziua 18, Întru această zi, învătătură a Sfântului Efrem, despre iubirea de săraci.

Aceasta se poate vedea prin nepăsarea lor față de Hristos și de cele sfinte. În plan sufletesc adevărul este că există un fel de dispută pentru supremație a energiilor pozitive ale raiului și a energiilor distructive ale iadului. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama aceste energii sunt unele care sunt cât se poate de evidente pentru cei care cunosc cât de cât viața duhovnicească. Iată prin urmare care este sensul și înțelesul ultim al iubirii și al urii din lumea noastră.[103]

Se spune că un fabricant de săpun discuta cu un preot creștin ortodox.

- Părinte să știți că am ajuns la concluzia că creștinismul ortodox este un lucru nefolositor.

- De ce fiul meu?

- Păi să ne gândim logic părinte.

- Te ascult.

- Nu este adevărat că de 2000 de ani se predică creștinismul?

- Așa este.

- Păi și cum vă explicați că deși de 2000 de ani creștinismul predică evanghelia și totuși lumea nu a devenit mai bună?

- Adică ce vrei să spui?

- Eu zic că dacă de 2000 de ani creștinismul predică evanghelia lumea ar fi trebuit să fie mult mai bună nu? Realtitatea spune alta: că după 2000 de ani de predică creștin ortodoxă lumea este tot rea.

- Acum înțeleg ce vrei să spui.

- Da părinte dar nu am dreptate? Cum vă explicați că de 2000 de ani lumea deși este expusă mesajului mântuitor al lui Hristos, totuși ea continuă să fie rea și să trăiască în răutăți?

- O să îți răspund prin altă întrebare.

- Vă ascult părinte.

- Tu îl vezi pe acel copil care se joacă în noroi pe marginea drumului?

Fabricantul de săpun s-a uitat în direcția pe care i-a arătat-o părintele și a putut să vadă că era un copil care era murdar fiindcă se juca în noroi.

- Îl văd părinte.

- Ei bine eu îți spun ține care ești făcător de săpun că săpunul nu a reușit nimic.

- Adică ce vreți să spuneți?

- Dacă săpunul reușea ceva acel copil nu era murdar și plin de noroi.

- Nu părinte, el trebuie să se spele ca să fie curat.

- Ei vezi fiule așa este și cu creștinismul.

- Cum adică părinte?

- Avem Botezul și Mirungerea prin care omul se spală de toate păcatele și se îmbracă într-un om nou. Avem Botezul Lacrimilor – pocăința – și oamenii nu vor să se folosească de ea. Avem Taina Mărturisirii prin care omul poate să-și recapete haina botezului. Avem Sfântul Maslu prin care oamenii se pot vindeca de bolile trupești și sufletești. Avem multe Taine în creștinism dar dacă oamenii nu vor să le ia în seamă – vor rămâne asemenea copilului acestuia, care nu vrea să folosească săpunul dumitale ca să fie mai curat. Multe feluri de săpun avem, dar trebuie folosit!

- Vai părinte să știți că nu m-am gândit așa.

- Fiule cred că ar fi bine să o faci.

- Înțeleg că creștinismul nu poate să îl facă mai bun pe om dacă el nu vrea nu?

- Evident. În nici un fel Iisus nu trece peste voia lui.

- Părinte să știți că m-ați făcut să înțeleg acum cum stau lucrurile.

- Mă bucur că ești lămurit.

- Vă mulțumesc mult părinte.

- Domnul să ne mântuiască fiul meu.

Discuția de mai sus este una care ne spune că omul se poate videca de ură numai dacă el dorește. Aceasta fiindcă în nici un fel nu putem să îl facem pe cineva să renunța la ura din sufletul lui dacă el nu vrea acest

[103] "Rugăciunile care, ridicându-se către Dumnezeu, nu au dragoste într-însele, rămân după ușă (nu ajung la Dumnezeu, nu sunt ascultate de El), pentru că numai dragostea deschide ușile rugăciunii." Ala Rusnac, *Cugetări duhovnicești - din înțelepciunea sfinților*, vol. I, (Editura Epigraf, Chișinău), 2009, p. 98.

lucru.[104] Prin urmare este bine să știm că pentru a scăpa de ură în primul rând noi suntem cei care suntem chemați să ne dăm seama că acest sentiment este unul negativ și unul are ne distruge sufletele. Omul care nu vrea să renunțe la ură și să trăiască numai din ură în cele din urmă este un om care nu poate să fie vindecat. După cum ne spune discuția dintre preotul creștin orodox și fabricantul de săpun fără doar și poate că creștinismul este unul care în fiecare generație ajunge să predice niște valori care sunt universale. Trebuie să avem încredere îmn universalitatea acestor lucruri pe care le propovăduiește creștinismul. Cu alte cuvinte trebuie să știm că nu putem să forțăm pe cineva să folosească săpunul să se spele de murdărie atunci când el este murdar dacă el nu vrea aceasta. Ține de voința omului să se curățe pe sine de germenii urii. Că sunt mulți care cred în ură mai mult decât în iubire ne-o spune stadiul prezent al lumii noastre în care sunt popoare care se urăsc de moarte și în care sunt mai mulți care fac din ură o monedă curentă. A venit timpul să ne dăm seama că trebuie să fim pentru lumea din jur exemple de iubire și exemple de înțelegere. Aceasta fiindcă mai ales copiii ne văd și ajung să ne imite. Dacă copii văd ură în jurul lor ei bine fără doar și poate că ei vor imita un comportament al urii și când vor crește vor fi oameni ai urii. Este evident că trebuie să ne dezrobim de ură și să ne dăm seama de nocivitatea ei. Ura este în acest sens cel mai mare atentat împotriva iubirii.[105]

Ceea ce este bine să știm este că istoria lumii este de fapt la un anumit nivel un fel de alternanță dintre ură și iubire. Faptele urii pot să fie foarte bine văzute în lumea noastră:

- lagăre de exterminare;
- inchiziția,
- tortură sau ghilotină,
- calomnie
- fanatism, etc.

Toate aceste lucruri sunt parte din istoria lumii și sunt unele care sunt cât se poate de rele. La fel de bine tot în istoria lumii putem să vedem că sunt și manifestări ale iubirii:

- spitale,
-azile de bătrâni,
- orfelinate,
- cantine sociale pentru cei săraci,
- organizații filantropice.

Dincolo de toate acestea pentru ce i care au ochi spirituali se poate foarte bine vedea că sunt două mari energii care se luptă în această lume: energia iubirii și energia urii. La un anumit moment în viața noastră va trebuie să facă o alegere: de partea cărei energii suntem? Că sunt mulți care sunt seduși de energia urii nu este nici o îndoială. Sunt regiuni ale lumii în care lunar sunt uciși din diferite motive mai mulți oameni nevinovați. Ceea ce ne spunea părinții apostolici și sfinții părinți ai creștinismului ortodox este cât se poate de adevărat. În cceastă lume există numai două căi în cele din urmă chiar dacă fizic sunt mai multe căi:

- calea vieții
- calea morții.

Ține de noi pe ce cale ajungem să mergem. Dacă mergem pe calea vieții este evident că vom ajunge să mergem pe calea iubirii. Dacă mergm pe calea morții evident că vom ajunge să umblăm pe calea urii. Lucrurile sunt simple dar în practică este sunt mult mai complexe fiindcă fiecare dintre noi trăim aceste căi subiectiv.[106]

Ceea ce am voit să evidențiem în acest capitol este că ura este un sentiment cât se poate de negativ și la fel de bine unul care uneori poate să fie depistat mai greu. Aceasta fiindcă modurile în care se manifestă de multe ori diferă de la epocă la epocă și de la spațiu geografic la alt spațiu geografic. Totuși, aici în acest capitol am

---

104 "Adevărata dragoste de aproapele nu numai că nu dă pe față neajunsurile aproapelui său, ci, dimpotrivă, se străduie, pe cât e cu putință, să le ascundă sub acoperământul său din fața ochilor tuturor oamenilor." Ala Rusnac*, Cugetări duhovnicești - din înțelepciunea sfinților*, vol. I, (Editura Epigraf, Chișinău, 2009), p. 145.

105 Sfântul Efrem Sirul sunea un lucru de care trebuie să ținem cont: "Pe cel ce a suferit o cădere e bine să-l ridicăm în picioare, iar nu să-l luăm în râs." Ala Rusnac, *Cugetări duhovnicești - din înțelepciunea sfinților*, vol. I, (Editura Epigraf, Chișinău, 2009), p. 144. prin urmare este posibil ca unii din neputință sau din lucarea demonică să cadă la un moment dat în ură. Este bine să știm că el dacă se spovedește ei bine i se va ierta aceste păcat al urii. Iată de ce trebuie să fim conștieți că ura este un fapt care ne poate paște și pe noi.

106 "Cine îți dă dreptul de a judeca pe altul? De unde aceastăă calitate supra-omenească? Este cineva dintre noi fără de greșeală? În genere, omul este înclinat a fi foarte iertător față de sine și foarte aspru față de alții." Ernest Bernea, *Preludii, Îndemn la simplitate, Editura Predania*, (București, 2011), p. 31.

încercat să facem un fel de sinteză a urii și a modului în care se manifestă ea. Aceasta fiindcă după cum am putut vedea fie că vorbim de război, de rasism, de terorism, de mânie sau de crimă în cele din urmă cu toate acestea sunt manifestări plenare ale urii. Că avem datoria de creștini ortodocși de a lupta împotirva urii nu este nici o îndoială. Nu este nici o îndoială fiindcă după cum am spus ura este unul dintre cele mai nocive sentimente pe care îl poate avea un om. Când un om urăște adevărul este că el ajunge să fie dominat numai de energii și de gânduri negative. Avem datoria de a face cunoscută lumii starea de decădere în care se află fiindcă această stare este una care ne face să fim cât se poate de întunecați. Prin ură se poate spune că sufletul omului se întunecă. Se întunecă fiindcă omul urii este un om care nu vede nimic bun și nimic vrednic de iubire în jurul lui. O poveste apocrifă din viața lui Iisus ne spune că El a trecut cu apostolii Lui pe lângă un câine aflat în putrefacție. Toți apostolii au început să își astupe nasul fiindcă era miros greu. Doar Iisus s-a uitat la câinele în putrefacție și a spus: ce dinți frumoși are. Aceasta ne spune că și noi trebuie să facem efortul să vedem binele chiar puțin cât este din semenii noștrii. Numai așa în cele din urmă vom reușii să îi scoatem din capcana urii în care unii au căzut fără să fie conștienți de aceasta.[107]

CAPITOLUL 6

IUBIREA AGAPICĂ ÎN PLAN SPIRITUAL

Unul dintre cele mai nebăgate în seamă aspecte ale iubirii agapice este faptul că această iubire este de fapt una spirituală. Sunt din ce în ce mai puțini cei care sunt interesați de iubirea agapică ca fiind o expresie a spiritualității. Aceasta fiindcă după cum putem observa omul de azi este preocupat mai mult de materie care îl duce inevitabil la o concepție materialistă a existenței. Cum se manifestă această concepție materialistă a existenței:

- a duce o viață de lux;
-a avea bani cât mai mulți care să susțină cât mai multe plăceri;
- a avea o muncă cât mai ușoară din care să câștigi cât mai mult;
- a nu face efort în creșterea copiilor;
- a trăi în petreceri și destrăbălări la tinerețe fără ca nimeni să nu te ia la înbtrebări;
- a deține cât mai mult control asupra semenilor din jur;
-a trăi într-o țară puternică ce este capabilă să subjuge în starea de sclavi pe cei mai slabi etc.

Iată prin urmare numai câteva dintre aspectele materialismului din zilele noastre care fără să ne dăm seama ajuns să ne contemineze sufletele. Ce este de făcut într-o astfel de situație? Ceea ce trebuie să ridicăm într-o astfel de situație este următoarea întrebare: este iubirea un lucru care ține mai mult de materie sau de suflet? Răspunsul este fără doar și poate că iubirea este un lucru care ține mai mult de suflet, deci de partea spirituală a omului.[108]

Omul materialist din zilele noastre în cele din urmă se găsește într-un mare impas: cum poate să Îl iubească pe Dumnezeu care nu este material? Poți să iubești lucrurile materiale ale acestei lumi: bani, mâncare, femei frumoase, bărbați frumoși, mașini de lux, vile și apartamene luxoase etc. Totuși, cum să ajungi să Îl iubești pe Dumnezeu Tatăl fiindcă El nu este un lucru sau o ține de lumea materială? Aici este cât se poate de evident că mentalitățile materialiste din lumea noastră se împotmolesc. Dumnezeu nu este materie și icoanele de la biserică sunt mult prea slabe pentru a putea să fie o manifestare concretă a iubirii lui Dumnezeu. Așa se face că cei mai mulți dintre materialiști ajung de sfârșesc în necredință. Ajung de sfârșesc în necredință fiindcă în acest mod în cele din urmă ei ajung să respingă ceva care nu este conform patimilor lor. Omul materialist fiindcă nu poate să

---

107 "Dar cel ce are bogăţia lumii şi-l vede pe fratele său în lipsuri şi inima şi-o'nchide faţă de el, cum rămâne'ntru el iubirea lui Dumnezeu? Copilaşii mei, să nu iubim cu vorba, nici cu vorbirea, ci'n faptă şi'n adevăr." 1 Ioan 3, 17-18.

108 Iubirea este un lucru care nu se vede. Nu se vede dar se simte. Simțim iubirea fiindcă este bine să știm că ea este una care ajunge să ne încălzească sufletele. Chiar și cei mai materialiști dintre noi ajungem să simțim plăcerea iubirii. Cu adevărat iubirea este un lucru care ajunge să fascineze. Ea este o ieșire din sine. La fel de bine după cum am spus iubirea este un fapt care ține foarte mult de spiritualitate. Ține de spiritualitate fiindcă după cum am spus iubirea este un fapt care apare în sufletul omului. Trebuie să vedem mai mult latura spirituală a iubirii fiindcă ea este mai mult un lucru spiritual și în acest mod în cele din urmă să ajungem să ne dăm seama de implicațiile ei duhovnicești. Aceasta fiindcă iubirea de Dumnezeu este un fapt care ne face să fim cât se poate de deschiși în spre vederea Lui. Sfântul Silaun Atonitul spunea în acest sens cât se poate de clar: "noi credem că adevărata libertate este a nu păcătui, a iubi din toată inima şi din toate puterile pe Dumnezeu şi pe aproapele."

Îl reducă pe Dumnezeu Tatăl la un artificiu al lumii sale materialiste suferă. Așa se face că necredința este o consecință logică a materialismului. Este o consecință logică a materialismului fiindcă materialismul este unul care îl face pe om să fie închis în sine și în materie și să nu mai vrea să se ridice la Dumenzeu Tatăl care este de natură spirituală. Cei mai mulți materialiști sunt oameni înguști. Aceasta fiindcă ei nu pot să înțeleagă cum un Dumnezeu care a creat toată materia cu tot ceea ce există în ea și cu toate plăcerile potențiale pe care le conține, ei bine acest Dumnezeu nu este material ci este spiritual? Este cu adevărat deplorabilă starea materilistă a oamenilor din zilele noastre care sunt atât de mult subjugați de materie. Ei sunt persoane care ajung să judece iubirea după standarde strict materiale. Bărbații și femeie caută numai la frumusețea trupească a soțului(ei) lor și nu țin cont de frumusețea sufletească. Prieteniile se fac numai pe bază de interes: mai toată lumea vrea să fie prietenă cu cei bogați fiindcă în acest mod ajung și ei să aibă de profitat. Relații de afaceri sunt dominate de principiul legii jungelei: cel mai puternic conduce. Acestea sunt numai trei dintre felurile în care omul materilaist ajunge în cele din urmă să perceapă iubirea. Că trăim într-o lume care devine pe zi ce trece din ce în ce mai materialistă nu este nici o îndoială. Omul de azi este un om care se simte din ce în ce mai departe de Dumnezeu fiindcă tot interesul lui este să exploateze plăcerile materiei. Aceasta ca și cum nu ar exista plăceri de natură spirituală.[109]

Un teolog creștin ortodox spunea la un momnent dat că adevăratele comori ale Bisericii nu sunt veșminetele, vasele aurite și icoanele ci mai mult mult păcătoșii care s-au întors la Dumnezeu și au început să Îl iubească. Prin urmare este posibil ca la un moment da în viața noastră să ne dăm seama că am pășit pe o cale străină de Dumnezeu Tatăl dar în cele din urmă să ne revenim. Aceasta fiindcă după cum știm viața noastră umană are mai multe urcușuri și coborâșuri. Iată de ce în cele din urmă trebuie să știm că la nivel de umanitate se simte conflictul unor două ideologii diferite:

- o ideologie materialistă care ne duce departe de Dumnezeu învățădu-ne să autoândumnezim această lume;
- o ideologie spirituală care ne face conștientă că fiindcă Dumnezeu este o ființă de natură spirituală în cele din urmă și noi trebuie să ne spiritualizăm.

Nu se poate spune că iubirea este Dumnezeu este o iubire materialistă și acesta este de fapt unul dintre principalele postulate ale acestei cărți. Este adevărat că Dumnezeu ne-a creat și ne-a lăsat să trăim într-o lume materială însă El la fel de bine ne-a lăsat mai multe indicii că există și o lume spirituală. Sufletul nostru de natură spirituală este cel mai bun indiciu al acestei existențe spirituale a lui Dumnezeu. Iubirea este în primul rând o experiență de natură spirituală fiindcă ea începe în suflet. Pentru desfrânați și pentru libidinoști adevărul este că iubirea nu este nimic mai mult decât o atracție de natură carnală. Aceasta este de fapt o atracție inferioară care fără doar și poate că îl îndobitocește pe om. Mai ales în cazul femeilor se poate vedea că ele sunt mult mai înclinate în spre natura spirituală (latura sufletească) a iubirii. Unii spun că această înclinație a femeii spre latura spirituală a iubirii este mai mult romantism.[110]

Prin urmare ce însemană în cele din urmă sensul spiritual al iubirii agapice? Este fără doar și poate că iubirea agapică își câștigă sensul ei spritual prin altruism. Orice iubire spirituală este o iubire altruistă. Este o iubire altruistă fiindcă ea ne face să să nu ne mai vedem pe noi înșine și să ajungem să îl vedem pe cel de lângă noi. Că sunt din ce în ce mai mulți care deși văd sunt toțuși orbi în ceea ce îi privește pe semenii lor nu este nici o îndoială. Vremurile noastre sunt cele care au dat naștere individualismului. Ce este individualismul? Individualismul este o concentrare asupra propriei persoane. Invididualismul la fel ca egoismul este un fel de iubire care se centrează numai pe propriul ego. Omul individualist este un om egoist care de fapt nu îi iubește pe cei din jur ci ajunge să își iubească propria imagine în cei din jur. Cum se face că marii dictatori nu acceptă alte opinii ale celor din jur decât numai dacă ei susțin opiniile dictatorului? Este posibil fiindcă marii dictatori sunt oameni care se iubesc numai pe sine. Iubirea după cum am spus este altruism. Altruismul poate să fie mai pronunțat sau mai șters dar cea ce este esențial să știm este că iubirea altruistă este iubirea care este pe placul lui

[109] "Ceea ce faci din oameni este direct proportional cu măsura de încredere pe care le-o acorzi și le-o dovedești." Zaharia Sangeorzan, *Monahul de la Rohia: N. Steinhardt RĂSPUNDE LA 365 DE ÎNTREBĂRI*, (Editura Humanitas, București, 2003).

[110] Trebuie să știm că termenul de romanic este unul destul de ambiguu. Romantic ar putea să provină de la două cuvinte: Roma antică. Cu alte cuvinte cu toții știm că Roma antică a fost una dintre cele mai mari puteri ale lumii. A fi romantic în sens etimologic este un fel de stare de nostaglie față de Roma antică. Totuși, termenul a primit alte conotații în zilele noastre. Se spune că marile iubiri sunt întodeauna romantice. Sunt întotdeauna romantice fiindcă ele ne fac să fim cât se poate de înclinați spre spiritual. Iubirea romantică este o iubire care este departe de a fi o pornire desfrânată spre carnal. Iată de ce o iubire romanitică este la un anumit nivel o iubire spirituală. O iubire romanitcă eare toate șansele să fie o iubire autentică. Poetul român și creștin Traian Dorz spunea foarte bine care este această soiritualitate a iubirii romantice: "să veghem ca alții să se poate odihni. Să flămânzim ca alții să se sature. Să rămânem ca alții să poată merge. Să veghem ca alții să se poate odihni. Să ne smerim ca alții să se poată înălța. Să murim ca alții să se poată naște."

Dumnezeu. Această iubire alturistă poate să fie văzută și la nivelul animalelor. Să știe de exemplul pelicanilor care sunt animale care atunci când nu mai au ce le da de mâncare puilor ajung de își rup carnea din propriul piept pentru a își putea hrănii puii. Iată că și animalele sunt capabile de un anumit grade iubire alturistă. Să ne aducem aminte că câinii din Pilda Bogatului și a săracului Lazăr erau singurii care aveau milă față de săracul Lazăr care fiindcă era bolnav avea mai multe răni pe trup. Ei bine doar câinii ne spune Iisus că mergeau și îi lingeau rănile lui Lazăr. Este de aminitit aici că de multe ori animalele pot să fie mult mai milostive decât oamenii. Este cu adevărat trist acest lucru dar este o realitate pe care nu putem să o trecem ușor cu vederea și nici să o ignorăm. Părintele Arsenie Boca spunea la un moment dat că: "a fi fericit înseamnă a îl face fericit pe celălalt." Este cu adevărat greu să fi singur fericit într-o comunitate de oameni în care toți sunt nefericți. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama fericirea este un lucru care presupune fără doar și poate alteritate. Omul este o ființă a deschiderii și prin faptul că se deschide spre cei din jur prin iubire el ajunge de se spiritualizează. Se spiritualizează fiindcă el ajunge să facă ceea ce face Dumnezeu: să iubească pe toți oamenii.[111]

Am vorbit prin urmare de o dimensiune spirituală iubirii. Această dimensiune sprituală este în primul rând una care este înderptată spre Dumnezeu. Aceasta fiindcă după cum am spus de Dumnezeu nu ne apropiem în sens spațial fiindcă El este pretutideni ci la fel de bine la El ajungem să să ne apropriem spiritual. Atunci când cineva se aproprie de Dumnezeu fără doar și poate că el ajunge să se spiritualieze. Aceasta fiindcă el ajunge să simtă iubirea lui Dumnezeu nu numai ca pe ceva material ci la fel de bine și ca pe ceva spiritual. Iată prin urmare care este consecința aproprierii și iubirii de Dumnezeu. Sfântul Ioan Teologul spunea că cei care spun că îl iubesc pe Dumnezeu dar îi urăesc pe semenii lor sunt mincinoști fiindcă nu are cum să iubească cineva pe Dumnezeu care este nevăzut dacă nu poate să îi iubească pe semenii lui care sunt văzuți. Iubirea pe care o avem față de semenii noștrii este fără doar și poate o modalitate de a îndrepta spre Dumnezeu. Prin urmare există două principale dimensiuni ale iubirii spirituale:

1. Imaterialitatea și natură spirituală a sufletului,
2. Imaterialitate și natura spirituală a lui Dumnezeu.

Cei care susțin că nu există nici un punct de rezistență în ceea ce privește iubira spirituală a lui Dumnezeu în cele din urmă este evident că se înșală fiindcă după cum am spus sufletul omului este unul de natură spirituală. Iată de ce este bine să știm că sufletul nostru este un lucru care ne face să fim deschiși nu numai spre iubirea celor din jur ci la fel de bine bine și spre iubirea lui Dumnezeu. În alte cuvinte în momentul când începem să iubim pe cineva agapic fără doar și poate că vom ajunge să iubim acea persoană și spiritual. Aceasta fiindcă în sens psihologic omul ajunge să iubească cu sufletul. În nici un fel nu se poate să iubim numai cu trupul. O iubire strict trupească nu este o iubire agapică ci este mai mult o iubire erotică, o iubire carnală, o iubire dobitocească. Iată de ce sunt din ce în ce mai mulți care se tem de iubirea adevărată. De fapt în limba română sunt două expresii care vorbesc despre iubire ca un act spiritual:

1. Mi-a intrat la suflet.
2. Mi-am găsit sufletul pereche.

Ce să înțelegem prin expresia că mi-a intrat la suflet? Ei bine când spunem că cineva ne-a intrat la suflet fără doar și poate că ne referim al faptul că iubim o persoană din tot sufletul. La fel de bine sensul expresiei de "a îți găsii sufletul pereche" este un fapt un lucru care denotă caracterul spirtiual al iubirii. Sufletul este unul care își caută o pereche în această lume fiindcă Dumnezeu a creat un fel de dualitate bărbat și femeie care caută să se rezolve pe sine în monada cuplu. Iată cum în sens spiritual diada devine o monadă.[112]

Devine evident că iubirea este fără doar și poate o realitate care ne spiritualizează sau mai bine ar trebuii să o facă. Aceasta fiindcă ea ne face să fim mult mai deschiși spre cei din jur și mai ales în spre Dumnezeu. Sărutul care este cea mai gingașă manifestare a iubirii este doar o reflecție a iubirii pe care sufletul nostru o simte față de cineva. Totuși și sărutul poate să fie unul care este perverit. Dacă este să ne gândim că semnul trădării lui Iuda

---

[111] "Omul duhovnicesc este în întregime durere. Îl doare pentru situații, pentru oameni, dar este răsplătit cu mângâiere dumnezeiască pentru durerea aceasta." Cuviosul Paisie Aghioritul, *Trezire duhovnicească, Cuvinte duhovnicești* vol. II, (Editura Evanghelismos, București, 2003), pp. 49-50.

[112] Cuviosul Paisie Aghioritul spunea că: "de vreme ce Bunul Dumnezeu ne-a dat daruri din belșug și n-a îngăduit să vină vreo nenorocire peste noi, trebuie să ne doară sufletul pentru aproapele nostru care se chinuiește." Din aceasta trebuie să înțelegem că alturismul nu poate să aibă loc acolo unde nu există iubire față de semni și la fel de bine nu este posibil să ieșim din noi înșine și să trăim legați de sufletul celui de lângă noi. Iubirea este prin urmare una sufletească. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama iubirea autentică sau mai bine spus iubirea agapică trebuie să plece din suflet. Dacă sufletul nu participă la actul iubirii în nici un fel nu putem să vorbim despre o iubire autentică. Sfinții sunt cei care au ajuns la o iubire agapică deplină fiindcă ei au ajuns să iubească din tot sufletul. Trebuie să iubim din tot sufletul fiindcă numai în acest sens sufletul nostru este pus să dea tot ceea ce are mai bun din sine.

Iscarioteanul a fost un sărut (poate unul dintre cele mai infame săruturi din istoria umanității) ne putem da seama că sărutul poate la fel de bine să fie contrafăcut. Totuși, ceea ce este esențial pentru noi este să ne dăm seama că iubirea este una care este mai presus de săruturi. După cum am spus ortodoxia nu este absurdă și să considere că sărutul este doar o manifesare inferioară a iubirii. Sărutul este sau mai bine spus ar trebui să fie numai o manifestare a iubirii agapice pe care o avem în sufletul nostru.[113]

Se spune că era o femeie credincioasă dar care bârfea foarte mult și pe toată lumea.

- Nu este bine ce faci, îi spunea soțul.
- Că sunt o femeie credincioasă?
- Nu nu asta.
- Atunci ce?
- Că vorbești de rău pe semenii tăi.
- Păi cum să nu îi vorbesc de rău?
- Pur și simplu să te abții.
- Nu se poate una ca asta.
- De ce să nu se poată una ca asta?
- Fiindcă eu sunt o femeie superioară fiindcă sunt o femeie credincioasă.
- Și asta își dă dreptul săî îi judeci și să îi vorbești de rău?
- Evident. Nu este normal?
- Nu este normal.
- Hai gata cu discuția asta bărbate. Eu fac ce este mai bine.
- Bine dacă spui tu.
- Nu fiindcă spun eu ci așa este.

Vestea despre gura spartă a femeii bârfitoare a ajuns și al preotul paroh. Într-o zi preotul a luat-o deoparte.

- Soră de mai multă vreme vreau să discut cu tine.
- Ce este părinte?
- Știi că în oraș ți-a mers nume rău?
- Dar de ce părinte?
- Fiindcă bârfești pe toată lumea.
- Hai părinte da parcă numai eu bărfesc?
- Eu așa am auzit fiică.
- Nu părinte, mai vorbesc și eu pe unul și pe altul.
- Nu mai bârfii fiică.
- Părinte fiecare face ce vrea.

Femeia nu a voit să asculte de preot deși știa în inima ei că părintele a avut dreptate. Așa se face că femeia a început să se gândească la o metodă prin care să se îndrepte pe sine în fața părintelui și a lui Dumnezeu.

- Știu ce voi face. Voi lua un sac aspru și greu pe care îl voi purta cu mine tot timpul.

-Când s-a dus la spovedanie femeia i-a spus părintelui care o mustrase:

- Părinte să știți că m-am decis.
- Ce ai decis fiica mea?
- Pentru că vreau să mă nevoiesc vreau să îmi dați binecuvînatre să port cu mine tot timpul un sac mare și greu.
- Fiică eu știu un sac mai mare și mai greu pe care poți să îl porți.
- Care este acel sac părinte?
- Buzele tale.

Femeia fu cuprinsă de rușinare. Ea făgădui duhovnicului că nu va mai bârfi (cleveti). Astfel, ea îmbrăcă sacul cel mai bun, cu care putea să-și arate credința în Dumnezeu și să se mântuiască de cel rău.

Avem aici o întâmplare care ne spune că sunt și oameni crednioși care au unele defecte. Ei bine pe acești oameni este mai greu să îi corectăm fiindcă ei au ajuns la concluzia că sunt buni și doar câteva defecte nu îi vor corupe.[114] Prin urmare este bine să știm că ajungem să ăi facem mai buni și mai dorinici de a se autodepășii pe

[113] Cuviosul Paisie Aghioritul spunea că: "câtă nefericire există în lume! Când pe cineva îl doare şi se interesează de ceilalţi şi nu de sine, atunci el vede întreaga lume ca la radiografie, cu raze duhovniceşti..." Adevărul este că există nefericire în lume fiindcă suntem egoiști și ajungem să iubim numai în funcție de proprile noastre interese egoiste. O iubire egosită în nici un fel nu este o iubire adevărată și iată de ce concepția modernă este una care este superioară cele medievale în care oamenii să căsătoreau din interes și nu din iubire.

[114] "Dumnezeu face minuni când cineva participă cu inima sa la durerea celuilalt." Cuviosul Paisie Aghioritul.

cei de lângă noi dacă le vom arăta iubire. Este cu adevărat o mare diferență dintre o mustrare care vine din iubire și o mustrare care vine din ură. Aceasta fiindcă sunt și unii care fiindcă ne urăsc ne urmăresc pentru a găsii momentul când am greșit pentru a ne face să ne simțim prost. Știm că critica poate să fie de două feluri:

1. Constructivă; atunci când îl criticăm pe om pentru a se schimba în bine;
2. Distructivă; când îl criticăm pe cineva pentru al îl distruge și a nu îi mai da nici o șansă să se îndrepte.

Este evident că este bine să criticăm numai că trebuie să găsim momentul și persoana potrivită când să criticăm. Oricum ceea ce este esențial este să știm că iubirea agapică este o iubire care este orientată spre spiritual. Este orientată spre spritual fiindcă ea ne face să fim mult mai atenți cu sufletul nostru. Omul de azi crede că la orice problemă există o soluție pragmatică. Dacă ești bolnav cu trupul mergi la doctor. Dacă ești bolnav cu sufletul mergi la psiholog. Adevărul este că mai multe maladii sufletești ajung să se vindece prin intermediul psihologului. Totuși, trebuie să știm că bolile păcatului sufletesc nu se vindecă prin intermeidul psihologului. Patmia beției, al fumatului, la bârfei, a lăcomiei de multe ori au nevoie de un leac spiritual.. Acest leac spiritual îl vom găsii dacă vom merge și ne vom găsii un părinte duhovnicesc cu care să ne sfătuim pentru a ajunge să ne vindecăm.[115]

Iubirea duhovnicească pe care ne-o pune în față creștinismul ortodox este iubirea care există dintre părintele duhovnicesc și fiul lui. Aceasta fiindcă trebuie să știm că un părinte duhovnicesc ce nu este capabil de iubire duhovnicescă nu este în nici un fel un părinte autentic. Este adevărat că în zilele noastre părintele duhovnicesc a devenit unul care mai mult este văzut cu unul care acordă iertarea de păcate. Prin urmare sunt mulți care nu văd mai mult în relația lor cu părintele duhovnicesc decât o persoană care acordă iertare de păcate. Adevărul este că trebuie să vedem mai mult în părinele duhovnicesc. În primul rând părintele duhovnicesc este unul care trebuie să îi iubească pe fiul duhovnicesc. Aceasta fiindcă după cum am spus iubirea este temelia relației duhovnicești dintre fiul duhovnicesc și părintele duhovnicesc. În zilele noastre sunt mai multe tratate teologice care ne vorbesc despre modul cum harul lui Dumnezeu se coboară prin părintele duhovnicesc și ajunge să ierte păcatele fiului duhovnicesc. Totuși sunt mai puține cărțile care vorbesc despre relația de iubire care trebuie să existe între fiul duhovnicesc și părintele duhovnicesc. Cum se manifestă această relație de iubire duhovnicească dintre părintele duhovnicesc și fiul duhovnicesc? Prin mai multe lucruri dintre care cele mai importante sunt următoarele:

1. Dorința de a fi mai bun;
2. Lupta cu păcatul (nu numai părintele duhovnicesc trebuie să se lupte cu păcatul ci la fel de bine și fiul duhovnicesc);
3. Înțelegerea;
4. Duhul de comnuniune;
5. Lipsa de iritabilitate.

Acestea sunt numai câteva aspecte prin care se manifestă relația de iubire duhovnicesc ce trebuie să existe între fiul duhovnicesc și printele duhovnicesc. Realitatea este că suntem din ce în ce mai puțini creștin ortodocși care vedem relația cu părintele nostru duhovnicesc ca o relație de iubire agapică. Aceasta fiindcă cei mai mulți dintre noi nu voim să devenim prea intimi cu părintele duhovnicesc. Pentur a ne vindeca de patimile și păcatele care ne dau târcoale este bine să devenim cât mai intimi cu părintele nostru duhovnicesc și să îi oferim acees la toate părțile care formează personalitatea noastră.[116]

Am voit în aceste rânduri să facem cunoscută o legătură de iubire care este mai puțin conștentizată de oamenii de azi. Aceasta fiindcă în creștinismul ortodox filiația și paternitatea duohvnicească sunt văzute ca două aspecte duhovnicești prin care se manifestă iubirea agapică. Un părinte duhovnicesc este unul care este chemat să facă un exercițiu de iubire agapică prin faptul că ajunge să își iubească pe fii săi duhovnicesci. Nu se poate să

---

115 "...dacă mintea lui nu este la Hristos, inima lui nu lucrează și de aceea nu iubește nici pe Hristos și nici pe semenul său, cu atât mai mult natura, animalele, copacii, plantele." Cuviosul Paisie Aghioritul, *Trezire duhovnicească, Cuvinte duhovnicești* vol. II, Editura (Evanghelismos, București, 2003), p. 35.

116 Irenee Hausher, *Paternitatea și îndrumarea duhovnicească în Rărăsitul creștin* (Sibiu, 1999). Răsăritul creștin are o tradiție cât se poate de lungă în ceea ce privește legătura dintre părintele duhovnicesc și fiul duhovnicesc. În acest sens ambii sunt chemați să se roage unul pentru celălalt. Se știe în acest sens că creștinismul ortodox este unul care susține o anumită libertate în a alege un părinte duhovnicesc. Aceasta fiindcă realitatea este că sunt și personalități incompatibile. Totuși, dacă am găsit un părinte duhovnicesc cu multă experiență duhovnicescă trebuie să ne ținem de el și la fel de bine trebuie să nu îl schimbăm. Sunt mulți creștin ortodocși care când primesc un anumit canon de la părintele lor duhovnicesc imediat își schimbă duhovnicul. Ar fi bine dacă toți am căuta părinți duhovnicești cât mai asprii. Aceasta fiindcă numai așa vom ajunge să ne vindem deplin de păcat. Totuși, părintele duhovnicesc trebuie să fie aspru nu numai cu fii săi duhovnicești ci la fel de bine și cu sine însuși.

existe duhovnicie fără de iubirea duhovnicească pe care un părinte duhovnicesc trebuie să o arate față de fiul său duhovnicesc și fiul duhovnicesc la rândul său trebuie să o dovească față de părintele lui duhovnicesc. Se cunoaște în acest sens cazul unui părinte duhovnicesc care avea un fiu duhovnicesc mai leneș care în cele din urmă a murit subit. Părintele s-a rugat să vadă unde este fiul său și a putut să vadă că a ajuns în iad. Ei bine din iubire pentru fiul lui duhovnicesc părintele s-a rugat și în cele din urmă fiul lui a fost eliberat din iad pentru rugăciunile părintelui său duhovnicesc. Putem vedea din această întâmplare că iubirea care există între părintele duhovnicesc și fiul duhovnicesc poate să treacă dincolo de granițele acestei lumi. Aceasta fiindcă este bine să știm că Dumnezeu ține cont de gradul de iubire pe care un părinte duhovnicesc îl manifestă față de fii lui duhovnicești și pe care un fiu duhovnicesc îl manfestă față de părintele lui duhovnicesc. Amândoi în iubire sunt chemați să se completeze unul pe altul și să lupte împotriva păcatului. În acest mod în cele din urmă se poate spune că se demonstrează eficacitatea duhovnicească a iubirii agapice. Trebuie să fim atenți cu această iubire agapică fiindcă după cum putem vedea ortodoxia pune mare accent pe ea. Iubirea gapică este o iubire care am putea spune că este numai o deschiedere spre iubirea spirituală și spre iubirea teologică. Devine evident că trebuie să fim sensibili la iubirea spiritualizată. Cu Iisus nu putem să avem decât o iubire spirituală fiindcă ea este una care ne face să ne ridicăm dincolo de limitele acestei lumi și să vedem sufletește pe Iisus cel înalțat la cer.[117]

Prin urmare creștinismul ortodox vorbește de o dimensiune spirituală a iubirii. Este bine să știm că iubirea agapică este una care se manifestă și în cazul lui Dumnezeu Tatăl numai că această iubire agapică este fără doar și poate o iubire care are o dimensiune spirituală. Este o dimensiune spirituală fiindcă Dumnezeu Tatăl este o ființă spirituală. La fel de bine trebuie să știm că sfinții sunt unii care și ei manifestă un fel de iubire spirituală. Sunt mai mulți teologi creștin ortodocși care ne spun că numai un sfânt ajunge să se roage din toată inima pentru toată lumea. Iubirea sfinților față de lume este una spirituală. Aceasta fiindcă ei ajung să iubească tot ceea ce a fost creat de Dumnezeu. Sfinții ne spun teologii creștin ortodocși că sunt unii care îl iubesc pe păcătos dar îi urăsc păcatul lui. Este posibil să ducem o viață de păcate și în același timp să Îl iubim pe Dumnezeu? Adevărul este că iubirea de Dumnezeu nu este compatibilă cu păcatul. Iată de ce am spus că atunci când cineva ajunge să Îl iubească pe Dumnezeu el se spiritualizează. Se spiritualizează fiindcă iubirea este una care ne face să fim mult mai aproape de Dumnezeu. Cu cât ajungem mai aproape de Dumnezeu cu atât mai mult ne spiritualizăm. Sfântul apostol Petru spunea în acest sens că: “dragostea acoperă mulțime de păcate” (1 Petru 4, 8). Este evident că prin dragoste de Dumnezeu în cele din urmă ajungem să mergem spre apatia (nepătimire). Nu ese posibil să Îl iubim pe Dumnezeu și să nu trecem prin nici un proces de spiritualizare. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama iubirea de Dumnezeu este una activă în noi.[118]

Realitatea este că trăim într-un mediu care devine din ce în ce mai opac vieții spirituale. Pentru unii a fi spiritual înseamnă a face yoga. Este cu adevărat destul de ciudat că oamenii ajung să practice tot felul de religii ale orientului extrem fără să își ridice semne de întrebare dacă ele sunt compatibile cu creștinismul sau mai ales cu spiritualitatea creștinismului ortodox. De fapt mai ales în occident unde s-a născut și nihilismul sunt mai mulți de părere că de fapt și creștinismul nu este nimic mai mult decât o religie ezoterică ce ține de orient. Nu a fost Iisus un asiatic în viața Sa pământască? Ei bine care este diferența dintre spiritualitatea creștin ortodoxă și cea budistă? Sunt din ce în ce mai mulți care sunt cât se poate de confuzi în ceea ce privelte separația dintre religii. Un mare producător și regizor de filme de la Holywood deși născut și crescut creștin a ajuns să afirme că pentru el toate religiile sunt adevărate fiindcă ele sunt unele care propovăduisc doar părți din Dumnezeu. Așa se face că în zilele noastre oamenii sunt extrem de libertini în ceea ce privește spiritualitatea. Aceasta fiindcă lumea de azi nu prea este interesată de lumea spirituală. După cum putem să ne dăm seama iubirea este un lucru care se leagă de lumea spirituală. Se leagă de lumea spirituală fiindcă după cum ne putem da seama ea este una care ne leagă de Dumnezeu. În timp ce credința este una care inițiază un raport sau mai bine spus o relație cu Dumnezeu, ei bine iubirea ajunge să ne lege ontologic de Dumnezeu. Când Îl iubim pe Dumnezeu ajungem să avem o altă viziune a existenței. Este o viziune în iubire a vieții și a tot cea ce există. Cu toții avem nevoie de iubire și la fel

117 Sfântul Vasile de la Poiana Mărului, *Introduceri în rugăciunea inimii și în isihasm* (Sibiu, 2009).

118 Părintele Teofil Părăian de la Mânăstirea Sâmbăta din România spunea că: “principiul creștin este să te gândești nu la ceea ce poate face oml pentru tine ci la ceea ce poți face tu pentru el.” Realitatea este că noi cu toții așteptăm ca Dumnezeu să ne iubească fără să ne ridicăm prea multe semne de întrebare dacă și noi trebuie să Îl iubim în schimb. La fel de bine la cei mai mulți dintre noi ne place să fim iubiți fără să oferim la rândul nostru iubire celor din jur. Trebuie să știm că la fel cum alții ne oferă iubire la fel de bine și noi trebuie să oferim iubire la rândul nostru. Iubirea este un fapt care ajunge să ne transfigureze și să ne orienteze numai spre valorile pozitive ale vieții. Aceasta fiindcă după cum am spus iubirea este o realitate ontologică. Totuși, iubirea când devine ontologică ea primește valențe spirituale. Sfinții iubesc pe toți oamenii fiindcă văd îl ei chipul și asemănarea lui Dumnezeu ce este în fiecare din noi de la creație. Iată de ce este bine să știm că iubirea este fără doar și poate un fapt ce poate să îl spiritualizeze pe om.

de bine cel mai mult avem nevoie de iubirea lui Dumnezeu. Orice om sănătos vrea să se știe iubit de Dumnezeu. Iubirea de Dumnezeu este în acest sens un fapt care se reflectă prin multă pace sufletească. Omul care simte iubirea lui Dumnezeu este un om împăcat cu sine și care are multă pace sufletească în sine. Sunt din ce în ce mai multe maladii psihice care se manifestă prin stări de angoasă exacerbată fiindcă oamenii simt că ceva vital le lipsește în viața lor. Le lipsește iubirea lui Dumnezeu. Când omul nu mai simte iubirea lui Dumnezeu el devine într-un anume fel unul care simte că este părăsit de Dumnezeu. Este cu adevărat o mare tragedie să te simți părăsit de Dumnezeu. Să fie Dumnezeu unul care ne părăsește? Realitatea este că Dumnezeu Tatăl nu ne părăsește niciodată doar dacă numai dacă noi Îl părăsim pe El. Toată lumea vorbește de faptul că omul ajunge să fie părăsit de Dumnezeu dar nimeni nu vorbește de faptul că la fel de bine și omul de multe ori în istorie a ajuns să Îl părăsească pe Dumnezeu. Care sunt formele prin care se manifestă această părăsire a lui Dumnezeu în lumea noastră? Ateism, nihilism, necredință, nepăsare față de Dumnezeu și chiar rebeliune față de Dumnezeu. Deși cei mai mulți dintre noi vorbim despre o părăsire a lui Dumnezeu în cele din urmă realitatea este că omul de azi mult mai ușor a ajuns să îl părăsească pe Dumnezeu. Omul dezertează de la Dumnezeu mai ales când în viața lui trece prin momente grele. Aceasta fiindcă dacă în viața omului totul decurge bine și frumos ei bine nu este nici un motiv să Îl părăsim pe Dumnezeu. Dacă dăm de greu fiindcă în cele din urmă ajungem să fim pedepsiți pentru păcatele noastre spunem că Dumnezeu este unul care este nedrept cu noi.[119]

În ceea ce privește iubirea lui Dumnezeu față de noi sunt unii care sunt extrem de sceptici. Sunt extrem de sceptici fiindcă ei sunt cei care susțin că iubirea lui Dumnezeu față de noi este extrem de nedreaptă. Cum se poate ca Dumnezeu să ne iubească pe toți la fel dacă unii sunt mai bogați și alții săraci? Dacă unii sunt înzestrați de la natură cu daturi geniale și alții sunt aproape săraci cu duhul? Se mai poate vorbii de o iubire a lui Dumnezeu Tatăl care să fie egală pentru toți? Evident că mulți ar fi tentați să creadă că nu. În nici un fel nu se poate vorbii de o iubire a lui Dumnezeu care se manifestă egal față de noi oamenii. Răspunsul la această mare problemă a lumii noastre este dat de Iisus în parabola talanților. Acolo Iisus spune clar că un stăpân i-a dat unui slujitor de al lui 5 talanți, altuia 3 și altuia unul. Stăpânul i-a spus să muncească pe toți la fel. Când a venit, cel cu cinci i-a dat 10 în schimb (deci dublu), cel cu 3 i-a dat 6 (dublu) dar cel cu unul nu a muncit cu talantul său fiindcă a considerat că nu se merită să muncească cu el. În cele din urmă stăpânul l-a pedepsit. Din această parabolă înțelegem că iubirea lui Dumnezeu este pentru toți la fel numai că noi oamenii suntem lăsați să fim în această lume diferiți. O lume în care toți am fii identici ar fi o lume a clonelor și deci o lume monotonă. Iată de ce este bine să știm că Dumnezeu Tatăl a intenționat să creeze o lume a diversității în unitate. Cu alte cuvinte suntem diferiți între noi dar suntem egali în ochii lui Dumnezeu Tatăl. Că unii vor mai mult și nu se mulțumesc cu statul de a fi egali în iubirea lui Dumnezeu Tatăl nu este nici o îndoială. Nu este nici o îndoială fiindcă a percepe iubirea lui Dumnezeu Tatăl față de lume este în cele din urmă un lucru care îl poate face numai cel care s-a spiritualizat.[120]

Devine evident că trebuie să iubim fiindcă în acest mod în cele din urmă vom ajunge să privim lumea cu ochi spirituali. Aceasta fiindcă iubirea lui Dumnezeu poate să fie simțită numai de cei care sunt spirtuali. Cei care nu sunt spirituali adevărul este că nu văd nici un fel de iubire a lui Dumnezeu care se răsfrânge asupra lor. Aceasta fiindcă el văd numai o lume materială ce este guvernată de legi fizice. Să fie lumea numai atât? Ei bine omul spritual va vedea dincolo de aceste legi fizice ale lumii materiale și va ajunge la Dumnezeu Tatăl care este Cel care le-a rânduit pe toate. Iată de ce trebuie să facem un efort de ajunge să ne spiritualizăm prin iubire. Numai în acest mod în cele din urmă vom reușii să ne avem o viziune superioară asupra existenței. Omul care refuză să se spiritulizeze este un care mai întâi de toate refuză iubirea lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă iubirea lui Dumnezeu este un fapt care ajunge să ne scoată din noi înșine și să ne îndrepte în spre o realitate superioară. A trăii în iubirea lui Dumnezeu înseamnă a privii lumea și existența așa cum le vede Dumnezeu. Aceasta fiindcă trebuie să știm că există fără doar și poate o împărtășire de opinii și de viziuni în ceea ce privește viața lui

---

[119] Sofronie Saharov, *Mistica vederii lui Dumnezeu* (București, 1995).

[120] "Dumnezeu este tatăl de obşte al tuturor. Pe toţi ne iubeşte ca pe nişte adevăraţi fii ai lui şi nu poate răbda milostivirea lui cea iubitoare de oameni să ne aflăm pururea în ticăloşii şi în nevoi, ci numai aşteaptă rugăciunea noastră; ia aminte să auză glasurile noastre; stă pururea cu urechile deşchise, pentru ca să ne asculte, îndată ce vom chema numele Lui cel sfânt." Sfântul Antin Ivireanul, Didahii. Este aevărat că numai un om înduhovnicit poate ajunge să vadă sensul iubirii lui Dumnezeu și cum iubirea lui Dumnezeu ajunge de se răsfrânge peste noi cu toții. Nu trebuie să credem că Dumnezue face discriminări în iubirea lui fiindcă adevărul este că nu este nici un fel de discriminare în iubirea Lui. Dumnezeu de iubește identic numai că unii simt iubirea lui mai intens în timp ce alții nu o simt la fel de intens. Iată de ce este bine să știm că iubirea este în cele din urmă un sentiment profund care are profunde implicații spirituale.

Dumnezeu. Dumnezeul nostru creștin ortodox nu este un Dumnezeu egoist care se gâdește numai la Sine. Departe de Dumnezeu acest gând. Dumnezeu este Unul care prin iubire este Cel care iasă afară din Sine și ne face să fim cât se poate de apropiați de Sine. Dacă Dumnezeu nu ne-ar iubii orice speranță de înduhovnicire a omului ar fi fără doar și poate o imposibilitate fiindcă în nici un fel omul nu ar fi binevenit în acest proces de devenire în duh pe care noi îl denumim spiritualizare. Iată de ce este bine să știm că cu cât Dumnezeu ne iubește mai mult cu atât mai mari sunt și șansele noastre să ne înduhovnicim. Are omul de beneficiat de pe urma înduhovnicirii? Fără doar și poate că da. Aceasta fiindcă după cum am spus înduhovnicirea este o ridicare a omului de la un stadiu de existență inferior spre un stadiul de existență superior. Această ridicare a omului are loc fiindcă omul este iubit de Dumnezeu. Numai la o stare de spiritulizare în care omul simte iubirea lui Dumnezeu în cele din urmă el poate să dezlege marile taine teologice. Un om trupesc sau mai bine spus un om carnal în nici un fel nu are cum să ajungă să înțeleagă tainele lui Dumenzeu. Aceasta fiindcă aceste taine a lui Dumnezeu sunt natură duhovnicească. Tainele duhovnicești ale lui Dumnezeu nu sunt simple legi fizice ce pot să fie studiate cu microscopul. Tainele duhovnicești ale lui Dumnezeu sunt realități transcedente pe care deplin ajung să le cunoască și să le experimenteze numai sfinții.[121]

Iubirea lui Dumnezeu față de om este infinită. Omul însă nu este conștient de această realitate doar atunci când ajunge să se înduhovnicească. Înduhovnicirea este un proces care după cum am spus la unii se manifestă mai repede și mai rapid în timp ce alții ajung să se înduhovnicească mai încet. Aceasta fiindcă după cum am spus este bine să știm că trebuie să trecem de etapa de a vedea toate lucrurile în sens trupesc și a ajunge să le vedem duhovnicește. De multe ori ajungem să vedem lucrurile duhovnicește treptat. Aceasta fiindcă la început ochii ne sunt închiși și nici nu i-am deschis ca să vedem realitățile duhovnicești ale existenței. În mod progresiv în cele din urmă se ajunge la o vedere duhovnicească a existenței. În acestă vedere duhovnicească unii ajung la adevărate stări de extaz duhovnicesc. Aceasta fiindcă ei sunt unii care văd mai clar și mai bine iubirea lui Dumnezeu care se revarsă peste umanitate. Este adevărat că omul care nu este înduhovnicit în nici un fel nu ajunge să vadă și să simtă iubirea lui Dumnezeu fiindcă el este la drept vorbind opac acestei iubiri. Este bine să fim conștienți că ajungem la iubire numai prin faptul că ne ridicăm pe un plan superioar al existenței. Acest plan superior al existenței este fără doar și poate planul iubirii lui Dumnezeu. Planul iubirii lui Dumnezeu ajunge să fie sesizat prin faptul că Dumnezeu a fost unul care a dus lumea din neființă la ființă din iubire. Dacă nu ar fi fost aceastră iubire a lui Dumnezeu în nici un fel lumea nu ar fi existat. Iată de ce spunem că spiritualizarea omului ajunge întotdeauna să se manifeste prin a devenii sensibili la iubirea lui Dumnezeu. La fel de bine când omul duhovnicesc devine conștient de iubirea lui Dumnezeu cu ce poate el să răspună decât numai cu iubirea lui? Este evident că unei iubiri i se răspunde cu iubirea. Oamenii care nu sunt duhovnicești ajung să răspundă iubirii lui Dumnezeu cu nepăsare și de multe ori cu ură. Aceasta fiindcă ei sunt oameni care sunt opaci în sens duhovnicesc.[122]

Prin urmare am putea spune că pentru oamenii superiori sau mai bine spus pentru oamenii care sunt duhovnicești fără doar și poate că iubirea este un limbaj extrem de comun. Omul care nu este superior sau mai bine spus omul care nu a ajuns să trăiască pe un plan superior al existenței fără doar și poate că este un om care nu poate să înțeleagă cât de vitală este iubirea vieții duhovnicești. Nu poate să facă aceasta fiindcă este evident că pentru el iubirea nu spune nimic. Așa se face că în timp ce sfinții iubesc lumea cu toată ființa lor, criminalii dictatorii și șarlatanii o disprețuiesc cu toată ființa lor. La un anumit nivel este bine să știm că iubirea este un limbaj universal. Este un limbaj universal fiindcă ea este cea care poate să comunice intențiile lui Dumnezeu. Se spune despre Sfântul Ioan Teologul că pe cum îmbătrânea făcea din ce în ce mai mult afirmația: să ne iubim. Aceasta fiindcă pe cum el se ridica din ce în ce mai mult spre Dumnezeu cu atât mai mult el ajungea să simtă iubirea lui Dumnezeu pe care voia să o comunice. Știm că Sfântul Ioan Teologul a mai primit și numele de

---

[121] "Dumnezeu nu-i separă pe cei drepți de păcătoși și nici nu-i compară pe cei răi cu cei buni. Albina, dacă găsește un pic de zahăr pe o scrumieră, nu importă cat de murdară este aceasta, va lua zahărul pentru a face din el miere. Dumnezeu nu se uită dacă omul se găsește în păcat sau în virtute, nici dacă este bun sau rău. El caută doar momentul în care să Se apropie pentru a-i veni în ajutor." Cuviosul Antim din Chios, Andrei Andreicut, *Cuvintele Bătrânilor,* Ediția 1, (Editura Reîntregirea, Alba Iulia), 2004, p. 7. Din cele spuse mai sus putem vedea că Dumnezeu respectă libertatea omului de a îi întoarce spatele dar fără doar .și poate că El caută orice moment în care să îl ridice pe om la o viziune duhovnicească sau mai bine spus la o viziune spirituală asupra existenței. Aceasta fiindcă Dumnezeu este unul care iubește să fie în comuniune de iubire cu făpturile Sale.

[122] "Dumenzeu atât de mult se îngrijește ca noi să trăim în pace unii cu alții, încât rabdă să fie nesăvârșită jertfa ce I-o aducem, să întrerupem slujba către Dumnezeu numai din dorința ce o are de a pune capăt dușmăniei și urii ce o avem unii față de alții. " Sfantul Ioan Gura de Aur, Despre mărginita putere a diavolului. Despre căință. Despre necazuri și biruirea tristeții, (Editura Institutul Biblic (IBMBOR), București, 2005), p. 62.

apostolul iubirii. Aceasta fiindcă el mai mult decât restul autorilor din Noul Tesament pune foarte mult accent pe iubire. De fapt toți sfinții au pus accent pe iubire. Este greu să credem că un sfânt poate ajunge la sfințenie dacă nu iubește și dacă nu ajunge să să trăiască în profunzime iubirea lui Dumnezeu. Sfinții sunt oamenii care au ajuns să simtă iubirea lui Dumnezeu dar nu au rămas pasivi în ceea ce o privește. Ei și-au împropriat iubirea la un anumit nivel. Aceasta din dorința de a comunica și celor din jur iubirea lor. Se știe de un sfânt că a fost lovit de moarte de un păgân. Când cei din jur au voit să îl ucidă pe păgân, sfântul cu ultime cuvinte a spus: lăsați-l în pace, eu îl iert. Iată prin urmare cât de mare a fost iubirea sfinților.[123]

Se spune că la un părinte de la o mănăstire a venit o femeie să se spovedească.

- Binecuvântați părinte.
- Domnul să ne binecuvânteze fiica mea.
- Părinte să știți că nu mai pot.
- De ce fiica mea?
- Fiindcă nu am pace în casă.
- Dar care este problema?
- Nu pot să mă împac cu soțul meu.
- De ce fiică?
- Fiindcă ne certăm mai tot timpul.
- Care este cauza?
- Păi eu spun una și soțul spune alta.
- Fiecare om ar dreptul la părerile lui.
- Nu, când eu spun una și el spune alta de cele mai multe ori ajung de îl cert.
- Ai încercat să îl convingi de ce spui tu?
- Cum să nu părinte.
- Și nu a înțeles?
- Nu știu dacă a înțeles dar ce am putut vedea este că am sfârșit prin a îl certa din nou.
- Și mai apoi ce ai făcut?
- L-am mustrat din nou și pentru că nu a fost de acord cu mine l-am certat din nou.

Părintele a stat puțin pe gânduri după care a spus:

- Fiică vezi tu cheia aceasta? A spus părintele scoțând o cheie dintr-o legătură de multe chei.
- O văd părinte.
- Încercă să deschizi ușa bisericii cu ea.
- Bine părinte, dar de ce?
- O să îți spun mai apoi.

Femeia s-a dus cu cheia la ușa bisericii.

- Părinte nu este chiea potrivită. Ușa nu se deschide.
- Atunci mai ține o cheie dintre acestea, a spus părintele întinzându-i o altă cheie din mulțumea pe care le avea.

Femeia s-a dus cu cheia la ușa bisericii.

- Părinte să știți că nici cu această cheie ușa nu se deschide.
- Ce ar fi să mai încerci cu încă una?

– Părinte, dați-mi toată grămada de chei şi aflu eu care-i cea potrivită – l-a rugat aceasta. Privind-o cu căldură, duhovnicul i-a răspuns:

– Acum înțelegi ce-am vrut să-ți dovedesc? Cum nu poţi tu deschide acea uşă cu o cheie nepotrivită, oricât ai încerca, tot aşa nu poţi deschide sufletul bărbatului tău cu aceeaşi vorbă de ceartă cu care încerci mereu. Caută cheia potrivită şi, dacă o vei găsi, sigur vei putea deschide!

Întâmplarea de mai sus este una care ne spune că la orice problemă există o soluție și dacă suntem perspicace în cele din urmă vom găsii soluția la problema pe care o avem. Așa se face că de multe ori când ne

---

[123] "În fiecare om există o lumină. Dar pentru fiecare trebuie să vină clipa rânduită de sus, când să te vezi aşa cum eşti şi să-L cauţi pe Hristos. Dumnezeu te iubeşte pentru ceea ce este în tine lumină, pentru ce ai tu bun, nu pentru păcatele, petele, întunecimile tale." Constantin Sârbu, *Lacrimă și har*, (Editura Bonifaciu, Bacău, 2010), p. 177.

certăm este bine să schimbăm registul cu cei din jur.[124] Este bine să știm că atunci când suntem în comuniune cu Dumnezeu în cele din urmă simțim un fel de pace care cuprinde sufletul nostru. Este fără doar și poate o pace spirituală. Această pace ne face să nu ne mai fie frică nici chiar de moarte. Aceasta fiindcă ajungem să ne dăm seama că moartea nu poate să ne mai despartă de Dumnezeu. Cu ajunge ca această pace să se perturbe sau mai bine spus să nu mai existe în noi? Ei bine, trebuie să știm că pacea sufletească pe care o avem atunci când suntem în comuniune cu Dumnezeu este o pace pe care păcatul poate să o perturbe. Aceasta fiindcă păcatul este un lucru care nu este conform voii lui Dumnezeu. Pentru unii o astfel de afirmație ar putea să pară cât se poate de nepotrivită: cum să perturbe păcatul relația noastră de iubire cu Dumenzeu? Realitatea este cu totul alta. Când ajungem să iubim pe Dumnezeu fără doar și poate că ajungem să facem tot ceea ce este pe placul lui Dumnezeu. Aceasta fiindcă este firesc să faci pe placul cuiva pe care îl iubești. Ei bine păcatul nu este un lucru care este conform iubirii lui Dumnezeu. Sunt unii care spun că Îl iubesc pe Dumnezeu dar la fel de bine ei fac mai multe păcate. Ei consideră că în nici un fel nu fac un lucru care ar putea să afecteze relația lor cu Dumnezeu. Să fie oare lucrurile chiar așa? Fiindcă avem de a face cu o iubire de la Dumenzeu și cu o iubire ontoligic legată de Dumenzeu în cazul nostru în cele din urmă este bine să știm că această iubire nu este una obișnuită. Este o iubire care după cum am spus este una de origine spirituală. Iată de ce este bine să știm că imediat ce ajungem să simțim iubirea lui Dumnezeu ne vom da seama că păcatul este unul care nu este conform iubirii lui Dumnezeu.[125]

Prin urmare este evident că pe lângă caracterul ontologic la iubirii la fel de bine mai putem să vedem un alt caracter: este caratcerul spiritual al iubirii. Acest caracter spiritual al iubirii este unul care ne face să fim cât se poate de uniți cu tot ceea ce poate să vină de la Dumnezeu. Iubirea lui Dumnezeu este un sentiment care la drept vorbind ajunge să fie trăit gradual. Aceasta fiindcă după cum am spus trebuie să știm că este bine să fim cât se poate de ancorați în iubirea lui Dumnezeu. Iubirea lui Dumnezeu este evident că poate să fie percepută în mare prin două căi:

1. Calea naturală,
2. Calea supranaturală.

Cum putem să ne dăm seama de iubirea lui Dumnezeu pe calea naturală? Putem să ne dăm seama de aceată iubire a lui Dumnezeu prin faptul că Dumnezeu a creat această lume numai pentru noi. Este o lume complexă cu vegetație și cu animale pe care Dumnezeu a voit să o facă dar omului. La fel de bine mai există o altă cale pe care Dumnezeu ajunge să ne comunice iubirea Lui. Este vorba de calea supranturală. Ce este această cale supranaturală? Este calea prin care Dumnezeu ajunge în cele din urmă să se facă cunoscut sfinților și autorilor biblici prin diferite revelații supranturale pe care El el conferă pentru binele omului. Cine ar putea să conteste că revelația Sfântului Ioan Teologul de pe insula Patmos din Grecia nu a fost o revelația supranaturală? Este prin urmare evident că Dumnezeu se face cunoscut pe Sine și pe cale supranaturală. Iată ce spunea Cuviosul Iustin Popovici în acest sens: "oamenii L-au condamnat pe Dumnezeu la moarte, Dumnezeu însă, prin învierea Lui, îi „condamnă" pe oameni la nemurire, în locul loviturilor pe care I le-au dat oamenii, El îi îmbrăţişează; în locul ocărilor, El le împărtăşeşte binecuvântări; în locul morții, El le dă nemurirea. Nicicând oamenii n-au arătat ură față de Dumnezeu ca atunci când L-au răstignit, şi niciodată Dumnezeu n-a arătat iubire față de oameni ca atunci când a înviat. Oamenii au vrut să-L facă pe Dumnezeu muritor, El însă, prin învierea Lui, i-a făcut pe oameni nemuritori." Prin urmare este bine să știm că există o cale supranaturală a descoperirii lui Dumnezeu care nu merge după legile acestei lumi. Aceasta fiindcă ne putem să ne dăm seama că iubirea lui Dumnezeu Tatăl este dincolo de lumea noastră.[126]

Creștinismul ortodox susține că cu cât ne apropiem de iubirea lui Dumnezeu sau mai bine spus de Dumenzeu cu atât mai mult ne înduhovnicim. Acest proces de înduhovnicire este unul care pornește de la Duhul Sfânt al lui Dumnezeu. Știm că dogmatica creștin ortooxă vorbește cât se poate de clar de Dumnezeu sfinților. Toți cei care se apropie de Dumnezeu în cele din urmă ajung să se sfințească. Aceasta fiidncă este cât se poate de firesc ca la un anumit nivel condiția omului să se scnhimbe sau mai bine spus să fie diferită de cea a restului. Nu putem să spunem că suntem la fel cu cum am fost mai înainte de ajunge să experimentăm iubirea lui

---

124 Sfântul Vaile cel Mare spunea în acest sens: "Învăţăturile date cu forța nu pot dăinui în suflete, pe când învățăturile primite în suflet cu plăcere și cu bucurie rămân de-a pururi."

125 "Ce sunt iubirile omenești pe lângă iubirea dumnezeiască? Sufletul îndrăgostit de Hristos este pururi fericit și senin, orice i s-ar întâmpla, oricâte osteneli și jertfe l-ar costa dumnezeiasca lui dragoste." Ala Rusnac, *Cugetări duhovnicești - din înțelepciunea Părinților contemporani*, vol. II, (Editura Epigraf, Chișinău, 2011), p. 31.

126 Dumnezeu este mai aproape de fiecare om decât este omul însuși față de sine." Iustin Popovici, *Biserica Ortodoxă și Ecumenismul*, Ediția 1, (Editura Fundatia Justin Parvu, Neamț, 2012), p. 56.

Dumnezeu. Mai bine spus am putea să spunem că în nici un fel nu putem să ajungem să conștientizăm iubirea lui Dumenzeu și la fel de bine îna celași timp să rămânem la fel. Nu este posibil una ca aceasta fiindcă este evident că iubirea lui Dumnezeu nu poate să le lase indiferenți. Totuși este bine să știm că sunt și oameni care au inimile împietrite și pentru ei iubirea lui Dumnezeu Tatăl nu spune nimic. Este de fapt un feld e iubire în zadar. Ce putem să facem este să ne rugăm pentru acești oameni împietriți pentru ca și ei să ajungă să simtă iubirea lui Dumnezeu. Sfinții creștin ortodocși au putut să simtă iubirea lui Dumnezeu Tatăl fiindcă ei au fost unii care au trăit acest sentiment al comuniunii spirituale cu Dumnezeu. Noi care nu suntem sfinți ajungem să trăim sentimentul iubirii lui Dumnezeu însă nu la aceiași intensitate și totalitate pe care o simt sfinții lui Dumnezeu. Este adevărat că iubirea lui Dumnezeu este:

1. ontologică și
2. spirituală.

Nu se poate să gândim în sens creștin ortodox la această iubire fără de aceste două elemente care sunt cât se poate de proprii creștinismului ortodox. Iubirea lui Dumnezeu este un fapt care ne face să fim cât se poate de deschiși în spre realitatea unui lumii de dincolo de noi. Este cerul. Cerul este un loc al iubirii și nu trebuie să credem altceva despre el. Nu pot să intre în rai (cer) cei care nu iubesc. Aceasta fiindcă în rai intră numai cei care au lucrat să se modeleze după asemănarea lui Dumnezeu. Acesta este în cele din urmă sensul profund al iubrii creștin ortodoxe ce este o realitate spirituală atunci când este trăită în Dumenzeu.[127]

CONCLUZII

Am dorit ca această carte să se adreseze pentru toți creștinii ortodocși și nu numai. Aceasta fiindcă sunt destui de mulți care nu sunt creștin ortodocși și totuși sunt preocupați de tema iubirii. Trebuie să știm că nu numai creștinii ortodocși sunt preocupați de tema iubirii. Aceasta fiindcă sunt și necreștini care au un mare interes în acea ce privește această tematică a iubirii. Tematica iubirii este de fapt una universală. Orice mare religie din lume are un capitol anume în ceea ce privește iubirea. Totuși, este bine să știm că iubirea este de multe ori pevertită în marile religii ale lumii. Așa se face că de exemplu hindușii sunt cei care au așa numita ramură tantra a hindusimului în care se specifică cât se poate de clar că a avea relații sexuale cu mai mulți parteneri nu este un păcat ci este mai mult o cale a eliberării și a unirii cu marele zeu Brahman. Prin urmare ce aduce această carte despre iubirea creștin ortodoxă în plus față de restul marilor religii ale lumii? Ei bine această carte este una care ne face conștienți de dimensiunea agapică a iubirii creștin ortodoxe. Când vorbim despre iubirea creștin ortodoxă în nici nu fel nu vorbim despre iubirea erotică a tantrismului hindus ci vorbim de o iubire curată. Cel mai bine această iubire curată poate să fie sintetizată prin termenul de *iubire dezinteresată*. Când iubești pe cineva cu adevărat nu iubești acea persoană fiindcă ai un anumit interes cu ea. O iubești pur și simplu cu toată ființa ta și îi dorești tot binele de pe lume. Aceasta este iubirea curată sau mai bine spus iubirea agapică.[128]

Că trăim într-o lume care este însetată de iubire nu este nici o îndoială. Această sete de iubire a lumii de azi adevărul este că poate să fie văzută mai ales prin producțiile cinematografice sau romanele de dragoste pe care le fac mai mulți oameni care și ei sunt interesați de tematica iubirii. Dacă în copilărie iubirea este un lucru de la sine înțeles, adevărul este că în om de la vârsta adolescenței se naște un sentiment al fascinației iubirii. Cu toții voim să citim povești de dragoste în care paternerii se iubesc pentru ca în cele din urmă să trăiască fericiți până la adânci bătrâneți. Pentru unii, în ceea ce privește iubirea adevărul este că bătrânețea este o problemă. De ce este este o problemă? Aceasta fiindcă sunt destui de mulți care cred că la un moment dat se vor plictisii de persoana pe care o iubesc. Ceea ce trebuie să știm este ce în zilele noastre este din ce în ce mai răspândită opinia că timpul și vârsta ajunge să erodeze iubirea. Aceasta fiindcă după cum putem vedea omul de azi fiindcă este superficial ajunge să se plictisescă repede. Ceea ce nu știu oamenii de azi este că iubirea este un angajemant profund sau mai bine spus un angajamant ontologic. În final acest angajamant profund și ontologic de fapt este cel care este

[127] "Dacă vrei să cunoşti pe Domnul, smereşte-te până la sfârşit, fii ascultător şi înfrânat în toate, iubeşte adevărul şi negreşit Domnul îţi va da să-L cunoşti prin Duhul Sfânt; şi atunci vei şti din experienţă ce este iubirea lui Dumnezeu şi ce este iubirea de oameni." Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznadejdii și iadul smereniei*, (Editura Deisis, Sibiu), 2001.

[128] "Dacă l-aş iubi pe Dumnezeu m-ar întrista aşa de tare păcatul meu, cât de mic ar fi, încât mintea mea nu mai poate fi aţintită către greşelile fratelui." Iustin Pârvu, *Daruri duhovnicești*, Ediția 2, (Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2010), p. 51.

definitoriu pentru iubire. Iubirea agapică nu este un fel de iubire pe care o avem pentru haine. Când nu ne mai place una ajungem să ne cumpărăm alta. Iubirea agapică este de fapt un mare test existențial care implică toată ființa noastră. Aceastas fiindcă ea, iubirea gapică este o nevoie sau mai bine spus o necesitate a ființei sau a omului. Omul simte nevoie să iubească și să fie iubit fiindcă așa este în firea lucrurilor. Așa a lăsat Dumnezeu Tatăl omul pe pământ: ca unul care dă iubire și ca unor care primește iubire. Când omul nu primește iubire este unul care ajunge de se însigurează sau mai bine spus devine singur. Cu toții știm că singurătatea este un lucru trist. Nimeni sau mai bine spus nici un om sănătos la minte nu vrea să fie singur. Nu vrem să fim singuri fiindcă singurătatea este un lucru care ne deprimă și de întristează. Așa se face că pe termen lung omul duce o adevărată luptă cu singurătatea. Pentru aceasta orice om în această viață se orientează în spre un anumit partener. De fapt diferența sexuală dintre bărbat și femeie nu a fost una care a fost menită de Dumnezeu să ne însingureze ci mai mult să ne facă să fim complementari unul altuia. Iubirea agapică prin urmare este un lucru ontologic, este un lucru ontologic fiindcă după cum am arătat în rândurile acestei cărți ea este una care ne face să participăm cu toată ființa. Cu toții voim să iubim cu toată ființa fiindcă numai atunci simțim că făptura noastră se împlinește.[129]

Prin urmare creștinul ortodox care va deschide paginile acestei cărți va găsii fără doar și poate o confirmare a ceea ce este în cele din urmă iubirea în sens creștin ortodox și cum trebuie să fie înțeleasă și practicată iubirea agapică. Sunt mulți creștin ortodocși care ar voi să studieze mai multe despre iubire și să aprofundeze această temă a iubirii. Sperăm că această carte să le fie una accesibilă și la fel de bine să fie ne nivelul de înțelegere a lor. La fel de bine cei care nu sunt conștienți de tema iubirii sperăm să se trezească la o conștiință a iubirii agapice prin această carte. Aceasta fiindcă este bine să știm că sunt și creștin ortodocși care nu sunt prea conștienți de iubirea agapică a creștinismului ortodox. Că lumea de azi se află într-o criză a iubirii ne-o spune mai ales societatea occidentală care este una ce a ajuns să încurajeze din ce în ce mai multe relațiile sexuale dintre persoanele de același sex. În acest sens trăim timpuri fără precedent. În numele libertății și al egalității de drepturi sociale omul de azi a ajuns să accepete toate pervesiunile sexuale și toate mizeriile care se pot naște din înțelegea strâmbă a iubirii. Iată cum lucrarea demonilor se face pe sine văzută. Aparent demonii acolo unde simt că iubirea este puternică nu pot face nimic. Fiindcă nu pot să schimbe iubirea pe care mai multă lume o care în ură (care este modul de a fi al demonilor) în cele din urmă demonii au venit cu mai multe pervesiuni care evident că nu fac decât să degenereze iubirea. Nu trebuie să avem nici o îndoială: dacă nu veghem și dacă nu suntem în stare de trezvie în cele din urmă iubirea poate degenera. Că sunt mai multe stadii de iubire degenerată nu este nici o îndoială. În această carte am vorbit despre prostituție și despre homosexualitate ca fiind două metode prin care iubirea ajunge să se pervertească. Trebuie să știm că pentru a nu ajunge să trăim cu surogate ale iubirii în cele din urmă este bine să ne găsim îndreptare ale iubirii. Care sunt aceste îndreptare ale iubirii? Ele sunt sfinții creștin ortodocși. Vom vedea că iubirea agapică este prezentă la toți sfinții creștin ortodocși. De fapt în jurul sfinților cei mai mulți au putut să experimenteze iubirea agapică ce este un fel de iubire necondiționată. La fel de bine devine evident că trebuie să știm că iubirea agapică culimnează în iubirea dușmanilor. Unii ar putea să spună că nu este în firea lucrurilor să îți iubești dușmanii. Iisus a fost cât se poate de categoric în acest sens: cum poți să fi superior cuiva care te urăște de moarte dacă și tu îl urăști de moarte? Numai prin iubirea dușmanilor în cele din urmă ajungem de facem iubirea agapică un fapt care să fie activ și efectiv în lumea noastră.[130]

De ce spunem că trebuie să ne iubim vrășmașii? Pentru noi care suntem creștin ortodocși este cât se poate de evident faptul că diavolul este la muncă în această lume. Ei bine de multe ori diavolul este cel care instigă dușmănii și ură. Un părinte din Patercul egiptean a mărturisit că a putut vedea că în iad există un demon care singura lui muncă este să umble pe pământ și să instige oamenii la război. Iată că demonii sunt cei care fac orice pot să ne facă să ne urâm și să ne disprețuim. Este posibil ca ura care începe între doi oameni să nu fie una care să fie de la ei ci de la demoni. Așa se face că prin iubire de vrășmași noi ajungem să contracarăm lucrarea demonilor. Aceasta mai ales dacă la fel de bine cerem și ajutorul lui Dumnezeu prin rugăciune. Trebuie să ne rugăm când simțim că ura ne curpinde față de cineva. Iată de ce chiar și la liturghia creștin ortodoxă sunt mai

---

129 "Hristos niciodată n-a făcut vreo observaţie asupra trupului vreunui om. El nu i-a spus lui Zaheu: „Cât eşti de mic!", nici lui Iuda: „Cât eşti de urât!", nici slăbănogului: „Cât eşti de slab!", nici leprosului: „Cât de rău miroşi!" El a petrecut neîntrerupt cu realitatea din oameni, adică cu sufletele – căci sufletul le vorbea sufletelor, şi sufletul tămăduia şi ridica sufletele. De aceea, când îţi vorbeşte omul, nu te gândi la trupul lui, nu cerceta trupul lui, ci priveşte la sufletul lui, cercetează sufletul lui, deprinde-te cu sufletul lui – şi atunci îl vei înţelege." Nicoale Velimirovici, *Gânduri despre bine și rău*, (Editura Predania, București, 2009), p. 147.

130 "Când Mântuitorul poruncește iubirea de vrăjmași, El n-o face ca să te îngenunchieze în fața celui rău, ci ca să te elibereze de răul din tine și în felul acesta să-l limiteze." Arsenie Boca , Tinerii, familia și copiii născuți în lanțuri, Ediția 3, Editura Credința Strămoșească, 2009.

multe rugăciuni care se fac pentru izbăvirea de dușmani. Am arătat în această carte că iubirea de dușmani este cu adevărat o mare piatră de poticnire pentru mai mulți. Sunt mulți care eventual ar fi interesați de creștinism dar când cine vorba să își iubească vrășmașii în cele din urmă interestul lor scade. Scade fiindcă ei spun că nu este normal și nu este firesc ceea ce propovăduiește creștinismul ortodox. Cum să îl iubești pe cel care îți vrea moartea? Cum să îl iubești pe cel care îți face rău? Cum să îl iubești pe cel care vrea să se răzbune pe tine? Nu este în firea lucrurilor. Ceea ce afirmă psihologia este că orice om normal care te urăște și căruia tu îi întorci răutatea cu iubire nu poate decât să fie rușinat. Aceasta dacă el este un om întreg la minte. De ce am făcut această afirmație? Am făcut această afirmație fiindcă trebuie să știm că cu toți oamenii știu că firea lucrurilor este înțelegerea și armonia. Ori este evident că ura este un fapt care strică și perturbă armonia care ar trebuii să existe între oameni. Lumea noastră deși este diversă și diferită în cele din urmă este una care are anumite legi pe care toată lumea le știe. Totuși, aceste legi paradoxal sunt depășite de iubirea agapică a creștinismului ortodox. Iubirea agapică a creștinismului ortodox ce Îl are ca sursă pe Domnul Iisus Hristos merge am putea să spunem împotriva curentului. Merge împotriva curentului fiindcă prin căderea omului în păcat ura a ajuns să fie un lucru firesc și obișnuit al acestei lumi.[131]

Devine prin urmare evident că trebuie să fim mai atenți cu problematica iubirii agapice mai ales în sens creștin ortodox. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama iubirea agapică este una care poate să aibă loc numai în libertate. Ce voim să spunem că iubirea agapică există numai în libertate sau mai bine spus că iubirea agapică este una care se manifestă în libertate? Știm că una dintre marile probleme ale lumii noastre este violul. Cele mai multe cazuri de violuri sunt în cazul femeilor și sunt rare cazurile în care bărbații au ajuns să fie violați. Violul este la fel de bine un fel de hărțuire sexuală. Aceasta fiindcă cel care violează sau hărțuiește este o persoană care este deplin conștientă că vrea să dețină persoana pe care o dorește după propria lui voință sau ca persoana dorită să fie la discreția lui. Când persoana dorită nu răspunde cererii celui în cauză el bine el va recurge la violență care se va termina în viol. Iată ce spunea în acest sens romancerul francez Alexandre Dumas: "există două feluri de a-ți dovedi dragostea pentru o femeie; căsătorindu-te cu ea dacă este liberă și respectând-o dacă nu este." Este cu adevărat destul de greu să iubești pe cineva și acea persoană să nu îți răspundă la iubirea pe care tu o ai. Cele mai multe drame se nasc în acest fel. Cât de multe suferințe nu au apărut fiindcă cu toții am ajuns să trăim o iubire imposibilă? Să fie iubirea agapică în cele din urmă atât de des întâlnită? Realitatea este că de multe ori când iubim suntem la un anumit nivel încremeniți în proiect. Credem că numai persoana de care am devenit obsedați este potrivită pentru noi. Sub nici o formă nu voim să luăm în considerare că Dumnezeu are alta planuri decât noi. Iată de ce în cele din urmă trebuie să fim deschiși mai mult voii lui Dumnezeu. Este Dumnezeu cel care va intervenii la un moment dat și ne va face să găsim persoana potrivită. La fel de bine cum noi putem să dăm peste o iubire imposibilă există posibilitatea ca și alții să găsească în noi o iubire imposibilă. Sunt multe situații în care omul ajunge să se îndrăgostească de noi și noi pur și simplu nu voim să știm de acea persoană.[132]

Am vorbit în această carte despre faptul că adolescența este testul iubirii noastre. În adolescență în cele din urmă ajungem să înțelegem și să simțim pentru prima dată ce este iubirea agapică și modul în care se manifestă ea. Aceasta fiindcă după cum putem să ne dăm seama iubirea agapică este un fapt care ține de posibilitatea noastră de ne deschide spre cei din jur și a îi vedea și aprecia așa cum sunt ei. Sfinții sunt cei care după cum am spus sunt exemplele noastre supreme de iubire. Aceasta fiindcă ei sunt persoane care s-au dedicat pe sine iubirii agapice ce iasă din Dumnezeu. Am evidențiat în această carte că sursa iubirii agapice este Dumnezeu Tatăl. Dumnezeu Tatăl este sursa iubirii supreme care și-a găsit expresia omenească în persoana lui Dumnezeu Fiul care este o Persoană ce a ales să sufere crucea. Într-o călătorie pe care am făcut-o am ajuns să văd o cruce care nu era obișnuită. Aceasta fiindcă sub cruce care era pusă la o răspântie de drumuri erau scrise următoarele

---

[131] Cu privire la iubirea vrăjmașilor cuviosul sârb Nicolae Velimirovici spunea: "vrășmașii m-au învățat să știu ceea ce puțini știu în lume: că omul nu are pe pământ vrăjmași afară de sine însuși." Aceasta fiidncă în cele din urmă este sinele nostru cel care crează mai multe dușmănii. El este unul care ne face să fim plini de ură față de unii și iubitori față de alții.

[132] Iubirile imposibile sunt de fapt așa fiindcă noi suntem cei care le facem imposibile. Aceasta fiidncă ajungem să fim obsedați de anumite persoane și nu ne mai dăm seama că de fapt în cele din urmă sunt și alte alternative. Cel mai adesea adolescenții sunt cei care trăiesc iubiri imposibilie. Aceasta fiindcă ei sunt unii care la un anumit nivel au ajuns să iubească pătimaș. Iată de ce părinții trebuie să știe să își sfătuiască și să își consulte copiii când ei se confuntă cu o iubire imposibilă. Nu este în cele din urmă bine să suferim de iubire imposibilă. Totuși, nu trebuie să ne pierdem speranța că în cele din urmă Dumnezeu Tatăl va găsii pentru noi persoana potrivită. Sunt multe cazuri în care cel care a trecut printr-o iubire imposibilă ajunge să își dea seama mai târziu că persoana care în adolescență i se părea ideală în realitate nu este. Francis Watson, *Agape, eros, gender: towarda a pauline sexual ethic* (Cambrdige, 2009).

cuvinte: eu Iisus am primit crucea pentru tine. Tu ce ai făcut pentru Mine? Prin cruce trebuie să știm că Iisus s-a răstignit pentru fiecare în parte. Ce iubire trebuie să fie aceea care ajunge să sufere să fie crucificată pentru tine? Poate să fie o iubire mai mare decât aceasta? Fără doar și poate că nu. Nu are cum să fie o iubire mai mare decât iubirea ca ajunge la sacrificiul suprem: a îți da viața pentru semenul tău. Iată că Iisus a făcut aceasta fiindcă ne iubește.[133]

Se spune că erau doi tăietori de lemne. Unul era credincios și altul era necredincios. Într-o ei ei tăiau lemne.

- O fi frumosă este azi, a început cel necredincios.
- Așa este.
- Crezi că reușim să tăiem lemne fără să vină ploaia?
- Cu ajutorul lui Dumnezeu da.
- Ei lasă tu pe Dumnezeu.
- De ce nu vrei să crezi în Dumnezeu?
- Fiindcă nu am motive.
- Eu cred că ai toate motivele.
- Știi ce cred eu?
- Ce crezi tu?
- Că noi suntem ca acești copaci pe care îi tăiem.
- De ce?
- Păi odată ce i-am tăiat ei sunt morți.
- Și ce legătură are asta cu noi?
- Păi la fel eu cred că este și nu noi: când am murit se termină totul.
- Te înșeli amarnic.
- Dovedește că nu mă înșel.
- Bine îți voi dovedii.
- Te ascult. Ai toată atenția mea.
- După ce noi tăiem copacii ce se întâmplă cu ei?
- Ce să întâmple sunt încărcați și mai apoi sortați.
- Cum sunt sortați?
- Cei care sunt scorburoși sunt puși pentru foc.
- Și cu cei buni ce se întâmplă?
- Aceia sunt puși pentru mobilă fiindcă sunt drepți.
- Ei vezi că nici pentru bușteni viața nu se încheie cu tăierea.
- De asta îmi dau seama.
- Iisus spune clar că după moarte vine judecata.
- Și cum este această iudecată?
- Iisus cântărește faptele bune ale oamenilor și pe cei răi îi aruncă în flăcările iadului.
- Cum facem noi cu copacii?
- Exact. Chiar așa.
- Și cu cei drepți ce face?
- Ei bine pe aceștia Dumnezeu îi pune de-a dreapta Lui.
- De unde știi toate aceste lucruri?
- Din Biblie și de la sfinți.
- Să știi că acum că ai vorbit pe înțelesul meu îmi dau seama că există Dumnezeu.
- Sigur că există.
- Ce să fac să scap de flăcările iadului?
- Să duci o viață creștină.
- Să știi că așa am să fac.
- Eu te credeam un caz piedut dar se pare că mai există speranță pentru tine.

Se spune că de atunci tăietorul de lemne necredincios a devenit unul foarte credincios.

Credem că întâmplarea de mai sus este una care vorbește de la sine. Totuși, ceea ce trebuie să știm este că sunt mai puține șansele să ajungem în iad dacă avem iubire agapică. Iubirea agapică este fără doar și poate o

---

[133] Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau restaurarea omului* (Sibiu, 1943).

virtute. Ea este recunoscută de toți sfinții.[134] Trebuie să știm că iubirea este una dintre faptele bune pe care le putem face și care fără doar și poate că au valoare în fața lui Dumnezeu. Că suntem din ce în ce mai nepăsători față de Dumnezeu este un fapt care ne face să fim cât se poate de slabi în iubire. Ceea ce trebuie să știm este că iubirea de Dumnezeu în nici un fel nu este un lucru care este incompatibil cu iubirea semenilor. Sunt unii care ar fi de opinie că este destul să își arate iubirea lor față de Dumnezeu. Aceasta fiindcă în cele din urmă nu este Dumnezeu singurul care contează? Ei bine adevărul este că Dumnezeu vrea să Îl iubim dar nu vrea ca această iubire să fie o scuză pentru ca noi să ajungem să ne urâm unii cu alții. În nici un fel acest fapt nu este posibil. Nu este posibil fiindcă în mod natural cel care avansează în iubirea de Dumnezeu la fel de bine devine sensibil și cu semnii lui. Iată de ce trebuie să știm că iubirea nu are numai o coordonată verticală ci la fel de bine ea are o coordinată orizontală. Iubirea lui Dumnezeu Tatăl când o avem ajungem să îi vedem pe toți oamenii ca frații noștrii. În realitate numai sfinții au ajuns să îi vadă pe semenii lor ca fiind frații lor în Dumnezeu Tatăl. Poetul român Mihai Emescu spunea la un moment dat că: "de aproape 2000 de ani ni se predică să ne iubim dar noi ne sfâșiem." Este cu adevărat un lucru trist că de 2000 de ani se predică în lume iubirea agapică pe care a dus-o Hristos și oamenii totuși nu vor să se iubească.[135]

Iubirea agapică este fără doar și poate o tehnică prin care ajungem să ne deschidem spre cel de lângă noi și să îl vedem așa cum este el: o persoană. Aceasta fiindcă este bine să știm că iubirea agapică este întotdeauna o una personală. În secolul al XX-lea părintele Dumitru Stăniloae a accentuat mai mult decât oricare altul faptul că iubirea agapică este personală fiindcă Dumnezeu Tatăl deși este o ființă supranaturală în cele din urmă este o persoană. Sunt influența ideologiilor sincretiste și a celor New Age omul de azi a început să creadă că de fapt Dumnezeu este un fel de energie sau forță cosmică. Sunt mai multe scrieri cu caracter ocult care vorbesc de un fel iubire ca fiind un fel de forță cosmică ce ajunge să penetreze și să ducă la destinație tot ceea ce există. Sub influența acestor ideologii obscure și obscurantise sunt din ce în ce mai mulți care nu mai cred în personalismul creștin ortodox manifestat în iubirea agapică și teologică a lui Dumnezeu, ci mai mult în iubire ca fiind o forță impersonală ce acționează în lume la întâmplare. Așa se face că și viața pe pământ este explicată de mulți ca fiind un fel de întâmplare a hazardului. Devine evident că trebuie să ne sensibilizăm în ceea ce privește iubirea fiindcă după cum am spus iubirea este o realitate ce ajunge să ne pătrundă la un grad de intensitate mai mic sau mai mare. Este posibil ca iubirea să fie sensul vieții noastre? Dacă iubirea de Dumnezeu este sensul vieții noastre în cele din urmă este bine să știm că suntem pe calea cea bună. Dacă iubirea erotică a ajuns să fie sensul vieții noastre în cele din urmă trebuie să știm că suntem pe calea ce rea. Am putea spune că în timp ce iubirea agapică vina de la Dumnezeu Sfânta Treime, ei bine iubirea erotică vine de la diavol. Ea seduce prin plăcerea pe care o oferă și așa se face că sunt din ce în ce mai mulți care sunt robiți de patima erotismului și a desfrâului. Mai mulți sfinți care au avut descoperiri despre lumea de dincolo ne spun că au putut să îi vadă în iad pe desfrânați. Aceasta fiindcă după cum am putut să vedem și să constatăm: iubirea erotică este una care duce la iad. Duce la iad fiindcă ea este o creație a iadului. În nici un fel nu trebuie să ne amăgim că iubirea erotică este pe palcul lui Dumnezeu. De fapt de multe ori prin viol se poate vedea că iubirea erotică este mai mult o deformare a iubirii agapice. Este evident că trebuie să luptăm pentru ca iubirea agapică să ajungă să domine această lume. Numai așa în cele din urmă lumea va ajunge să fie mai bună.[136]

Un teolog protestant spunea la un moment dat că la judecata de apoi Dumnezeu Tatăl nu ne va întreba cât de mult am suferit în această viață dar ne va întreba fără doar și poate cât de mult al iubit. Aceasta fiindcă trebuie să știm că atunci când iubim suferinețele sunt mai ușor de purtat. Să ne aducem aminte de sfinții mucenici ai creștinismului ortodox. Nu au suferit ei martiriul din iubire față de Hristos? Atât de mare a fost iubirea față de Hristos a acestor mucenici că ei nu au mai ținut cont de propria lor viață și au preferat să i-o dăruiească lui Hristos. Iubirea agapică este un lucru frumos, poate unul dintre cele mai frumoase lucruri din câte există pe pământ. Scriitorul român Camil Petrescu spunea că: "dacă nu ai văzut niciodată o femeie care iubește înseamnă că nu ai văzut niciodată o femeie frumoasă." Acest lucru este spus femeilor care cred că frumusețea nu se

[134] Doreen Virtue, *Assertiveness for earth angels: how to be loving instead of being too nice* (Hay House, 2014).

[135] Eric Silverman, *The prudence of love: how possessing the virtue of love benefits the lover* (New York, 2009).

[136] Gâdnitorul franceza Alfred de Mussuet spunea că: "nu știu unde duce drumul meu, dar merg mai bine dacă te țin de mână." Că viitorul este un lucru neprevăzut nu este nici o îndoială. De multe ori nu știm ce ne rezervă viitorul. Aceasta fiindcă lucrurile sunt în mâna lui Dumnezeu. Dumnezeu nu vrea să fim singuri în confurntarea cu viitorul și pentru aceasta a ajuns să ne ofere modalitatea de a ne alege un partener de viață. Sunt mai multe cărți și tratate care analizează taina cununiei în amănunt. Nu ne-am propus să vorbim în această carte despre taina cununiei în amănunt ci am voit mai mult să facem o prelegere generică despre spiritualitatea și ontologia iubirii agapice. Din aceasa am putut vedea că Dumnezeu ajunge să binecuvânteze viața noastră cu un partener și în cele din urmă cu copii. Este cursul firesc al vieții noastre și la fel de bine trebuie să nu avem nici o îndoială că el nu vine de la Dumnezeu.

găsește în actul de a iubii ci mai mult în simplul fapt de a fi frumoasă fizic. Iubirea agapică este una care fără doar și poate ajunge să transfigureze ființa umană. O trasfigurează în așa fel că omul nu mai ține cont de defectele fizice ale unei persoane și se uită mai mult la trăsăturile sufletești ale celui iubit. Ce folos este să avem frumusețe trupească dacă suntem răi, haini, merschini, perverși și criminali? Mai este frumusețea fizică un lucru atractiv la o persoană când știm că acea persoană este un criminal? Realitatea este că am ajuns să trăim într-o lume a aparențelor. Această lume a aparențelor este o lume care ne face să fim cât se poate de închistați în niște viziuni înguste în ceea ce privește iubirea agapică. Iată de ce ne-am propus să insistăm mai mult asupra iubiri agapice și să oferim cititorului o lectură plăcută despre o problematică de interes nu numai pentru lumea de azi ci pentru lumea din toate timpurile. Este iubirea agapică cea care ne face mai nobili și cea care ne face să avem o viziune superioară asupra existenței. Prin iubirea agapică ne înnobilăm sufletele și ajungem să ne dăm seama că avem mult mai câștigat din iubire decât din ură. Iubirea agapică este unul dintre cele mai nobile și mai gingașe lucruri din toate cele care există. Aceasta fiindcă ea este o ușă deschisă spre Dumnezeu. Voim să fim oameni de caracter nobil? Ei bine atunci fără doar și poate că trebuie să pășim pe calea iubirii agapice. Ea este una care ne transformă și na transfigurează și ne face să fim mult mai nobili cu cei din jurul nostru.[137]

[137] Mark J. Lutzs, *Socrate'e education to love: learning the love of the noble* (New York, 1998).